

د انقلاب قربانیان

Ketabton.com

شان الف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د انقلاب قربانيان

شان الف

افغان: د تذکرې په نامه دوي گوتې کاغذ بسنده نه دی، بلکې په تاريخ وياړ او له ولس سره مينه پکار ده.

داوري نمی خواهد، خون بها نمی گیرد

انتقام می جوید، میهنی که ما داریم

عبدالرحمن پژواک

کتابپژندنه

د کتاب نوم: د انقلاب قربانیان

لیکوال: شان الف

کمپوز: جفسر

دیزاین: جنرال جمروود

چاپکال: ۱۳۹۹ لمریز

چاپشمبر: ۱۰۰۰

د ژباړې او اقتباس حق مینهوالو ته آزاد دی!

سریزه

انسانان د خپل طبیعي خاصیت پر بنا ځان غوښتنه، شهرت طلبی او گټه غوښتنه، شهوت، حرص، د ماجرا جویی او قهرمانی ثابتولو په انگیزه، له کوره نیولې بیا تر سیمي د قدرت نمایی پراختیا او د نورو مخکې لاندې کولو باندې لاس پورې کوي. تاریخ ځینی داسې یادونې په یاد لري، لکه په تر میلاد وړاندې ۳۲۰ کال کې چې لوی مقدونی الکساندر له یونانه هم په همدې تکل د افغان تر خاورې راوړسېد، چې په کاپیسا کې له خنډ او خنډ سره مخ شو، په ۶۶۱ م کلونو کې د امویانو لښکرې د هېواد شمال غرب ته رانوتلې (افغانستان در مسیر تاریخ، ۶۳ مخ).

د چنگیز لښکرکښي په ۱۲۲۱ کال کې هم د همدې مثال یوه بېلگه ده او مغول ګوډ تمبور هم د چنگیز له نیبرې څخه و، دوی هم خپله واکمني په ۱۳۸۰ م کې افغانستان ته راوغځوله. (غلام محمد غبار، افغانستان در مسیر تاریخ، ۲۵۸ مخ) افغانانو هم په خپل وار په خپل زور د نورو خاورې لاندې کړې او د هېواد پراختیا هڅې یې کړې دي.

هوټکیان به په پارس (ننني ایران) ورننوتل له اصفهانه به یې حکم چالوه. او احمد ابدالي هم د پښتونخوا د غرو د سرو په یاد د ډهلي پر تخت ناست و. د هېواد نورو واکمنانو لکه سوریانو، غوریانو، لودیانو او غزنویانو هم دا هدف تعقیب کړی دی. د نورې نړۍ واکمنانو هم دا ډول کړنې کولې، د ناپلیون فتوحات هم همدا ډول وو. اډولف هېتلر هم تر همدې انگیزې لاندې لښکرکښی کولې، د ۱۹ پېړۍ د پیل نه د لوېدیځې اروپا استعمارګرانو هم لکه فرانسې، برتانیې، ایتالیا، اسپانیا، پرتګال، بلجیم او هالنډ او نورو هېوادونو همدا پالیسي تعقیبوله او آسیایي

او افريقايي هېوادو ته يې د حرص سترگې نيولې وې او د مستعمره شوي هېواد اداره به يې په خپل لاس کې ونيوله. د کابل په بالاخصار کې هم مېکناتېن کښېناست، د هرڅه اداره يې په خپل لاس کې ونيوله. چې ځوان وزير سردارمحمد اکبرخان يې د ۱۸۴۱ د ډېسمبر په ۲۳ نېټه (د غبار تاريخ، ۵۵۹مخ) په داد ورورسېد. او په ورسره چاره يې وواژه او جسد يې د کابل په (چته بازار) کې راڅوړند کړ او راغلي انگرېزان ټول تارومار شول، يوازې ډاکتر برايډن مړزواندی تر خيبر درې ورواوبنت.

درېيمه افغان او انگرېز جگړه د اعلى حضرت ملي قهرمان امان الله د پاچاهۍ په پيل کې اعلان شوه، د جنوبي معرکې د قومندان غازي نادرخان په قوماندانۍ انگرېز مات او تسليم شو، په ۱۹۱۹ کال د افغان خپلواکي اعاده شوه، په ۱۸۸۰ کې دويمه جگړه د غازي محمدايوب خان تر قوماندې لاندې وشوه. د ميوند د غزا د انگرېزانو مړي لا تر اوسه هلته ښخ دي، په دې غزا کې ان مېرمنو او پېغلو گډون درلود. د افغانستان در مسير تاريخ په ۶۳۸ مخ کې داسې راغلي دي: خال به د يار له وينو کېرډم چې شينکي باغ کې گل گلاب و شرموينه د ميوند قهرمانې ماللې بيا داسې چيغه وکړه:

که په ميوند کې شهيد نه شوې خدای رو لاليه بې ننگۍ ته دې ساتينه
د امويانو او عباسيانو لښکرې د عقيدې او اسلام د ترويج او د دين د پراختيا او زده کړې لپاره، چې ديني مبلغين به ورسره مل وو، د الهي احکامو او نبوي ارشاداتو د زده کړې او د بشریت د فلاح په خاطر چې ديني رسالت به يې وروسپاره، چې په نړۍ کې عدالت او اخوت مسلط شي، راغلي. د فاتح لښکرو ځينې کسان د افغان ولس له مېلمه پانې خوښ وو او پاتې شول، چې په افغان کلتور کې جذب شول، چې تر اوسه يې د ساداتو، قريشو، عربو، انصاريانو، باچايانو، ميرانو او خواجه گانو په نامه درناوی کېږي.

مگر انگرېزانو له دې افغاني مېلمه پالنې څخه ناوړه گټه پورته کړه، ديو بنديان او د بغداد پيران يې وارد کړل، د ديو بند د مدرسې علما سرازېر شول، د جهاد کفيلانو مفتي محمود او د قاضي حسين احمد او د اسلامي امارت مولوي فضل الرحمن او سمیع الحق د معنوي پلرونو ځای ونيو. د اسلام د دين او مذهب په څنگ کې د قادريه، چشتيه، نقشبنديه، او اسماعيليه غونديې طريقې راواردې شوې، چې جنت ته د ژر لار موندنې په هيله يې د خپلو مريدانو او پيروانو لاس نيوی وکړ. دا پيران ژر د نفوذ خاوندان شول او شتمنۍ هم په لاس ورغلې نو سياست ته يې مخه کړه. دا خلک زموږ نه دي او تر اوسه هم له پرديو سره اړيکې ساتي. د دې طريقو په اړه د (سرې لښکرې) کتاب او د (دست بگيران انگليس) کتابونو کې مستند اسناد ارايه شوي، چې د کتلو وړ دي.

دا پيران څنگه جوړ او وارد شول او څنگه راته رهبران جوړ شول او يا مذهbone هم راته جوړ کړل، مثلاً اسماعيليه، چې تاريخ او مبدا يې معلومه ده، چې څرنگه رواج شول، او څرنگه يې پراختيا ومونده. کریم آغاخان څوک او د چا Made in دی. يا په پاکستان کې څنگه بله اسلامي بڼاخه د احمديه (قادياني) په نامه وزېږېده. مذهب په ټولنه کې خاص حساسيت لري. په احتياط بايد وسره برخورد وشي. يا سلفيان او وهابيان او پنج پيران څنگه پيدا او راوژېرېدل. دا د اسلام د ضد عناصرو طرحه ده. شوروي استعمار څنگه له مذهب سره دښمني لري. خپل پيروان يې پر خلق، پرچم، ستمي او ماويستانو ووېشل. کله دا ډله ورنژدې کړي او کله هغه بله. مجاهدين هم ډلې ډلې دي، که اسلام يو وي، نو ډلې څه معنا لري؟ «واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا» څه معنا لري؟

مذهبي او روحاني قشر د روحانيت او معنويت په څنگ کې سياست او دولتي چارو ته هم مخه کړه.

دا فکري او عقيدوي توپيرونه په نړۍ کې د ډېرو جگړو او ناوړو پېښو سبب

گرځېدلي، اوس هڅه کېږي چې حل شي. عقیده او اېمان یوازې د خدای او بنده ترمنځ رابطه ده، نه سیاسي اهداف. د اهل تشیع او سني مذهبونو ترمنځ دا فقهي توپيرونه د اسلام د بنسټونو ته د مداخلې زمینه برابره کړه، چې تاریخ د ناورو پېښو شاهد دی. البته داسې پېښې په عسویت کې هم د کاتولیک او پروتستانت ترمنځ راغلې دي. صلیبي جگړې هم د تاریخ په یاد دي. ستونزې همدا دي چې هره ډله په خپل ډول او سلیقه مذهب او دین غواړي او ځان حق په جانب بولي.

روسانو هم د خپل استعمار لپاره بل نوی او پوخ تکتیک رامخته کړ چې هرې خوا ته رینې ځغلوې، مزدوران مومي او هغه روزي، چې په نیابتي ډول د روس (شوروي) د گټو دفاع وکړي. همدا ډول خپلواک هېوادونه لکه ازبکستان، تاجکستان، ترکمنستان، اوکراین، ستوانیا، گورجستان، آذربایجان او نور جمله ۱۵ قومونه د شوروي جمهوریتونو اتحاد تش په نامه تر مستقیم استعمار لاندې کړل، بل گام یې د ختیځې اروپا په لور واخیست، ختیځ آلمان، پولېنډ، چکسلواکیا، رومانی، هنگري، بلغاریا (د وارسا د پکت) په نامه تر خپلې ادارې او یوغ لاندې ونيول، د مارکسېزم او لېنېزم تخم یې پکې وپاشه او د اکتوبر انقلاب ته یې په اطاعت مکلف کړل او «د نړۍ کاریگرانو سره یو شی!» یې پرې ومانه. کله چې چکسلواکیا او هنگري له دې نوي استعمار په تنگ شوې، په یوه اقدام یې لاس پورې کړ، مگر هنگري په ۱۹۵۷ کال کې او چکسلواکیا په ۱۹۶۷ کال کې روسیې (شوروي) تر مستقیم برید لاندې کړل، ملي گرایان او وطنپرستان یې وځپل.

عرض و مرام

کتاب پای ته ورسېد نامه ته يې متردد وم. معمول خو دا دی چې لومړی د یو چا زوی زوکېري بیا يې د نامه په فکر شي، په دې کتاب کې د هغو کسانو په اړه معلومات راغلي چې ځان ته يې انقلابيان ويل، مگر هغه انقلابيان د انقلاب د مخالفت په تور دهشتگر او د خپلو انقلابي ملگرو له خوا قرباني شول، نو مې «د انقلاب قربانيان» نوم ورکړ.

د عام ولس او مجاهدينو او ملي شخصیتونو د قربانی یادونه دلته نه ده شوې (روح يې دې ښاد وي).

دا انقلابيان چې ځان ته اتلان وايي، په حقيقت کې لوبغاړي دي. د انقلاب اصلي اتلان يا گردانندگان ملگری برژنېف، اندروپوف، پوزانوف دي، چې دا انقلابونه يې راولاړول. مجاهدين چې د ولس جگړه يي ځواک و، د برياليتوب سره ونه توانېدل چې د اسلام او وطن دښمنان محکمې ته کش کړي. ځينې انقلابيان وتبستېدل د لوېديځ (چې دوی به امپريالېزم باله) تر لمنې لاندې شول، خو تاريخ ډېر بېاځانه خپل يادښتونه ساتي او په مټ يې د دې تورمخيو ورته پوهېږي چې د چا زامن او د چا لمسيان دي.

يو سياست پوه وايي: «که پخواني هېر کړو، نو راتلونکي ته به په رڼدو سترگو گورو!». د تاريخ په اوږدو کې پر ولسونو لوړې او ژورې راځي، چې بايد ثبت شي او هېرې نشي.

زموږ هېواد هم له دې حکمه مستثنی نه دی، په تېره بيا دا وروستي ۴۰ کاله چې زموږ له هيلو ماسپوا يوه ډله د پرديو په نيابت او د پرديو د گټو لپاره د وژنو، شکنجو او خرايوو سبب وگرځېدل. د هېواد پر دين، عقیده او دودونو يې مسخرې وکړې، کله به يوه ډله محکومه او کله به بله ډله حاکمه شوه. بالاخره يې يو بل ته د

دښمنۍ کمين ونيو. يو پر بل يې توروڼه ولگول او يو بل ته يې توطيې جوړې
کړې. د سنگر ملگرو پر خپلو ملگرو بريد وکړ.
په دې خاطر مې د دې کتاب نوم د انقلاب قربانيان غوره کړ.
په درناوي
شان الف

د واک د انتقال ډولونه

۱ - لښکرکښي: د واک هغه انتقال چې د لښکرکښي په واسطه کېږي، بالاخره د مستعمرې بڼه مومي.

۲ - کودتا: کودتا هغه اداري او سياسي بدلون دی چې په يوه غير معمول او چټک اقدام او لنډ وخت کې ترسره شي.

معمول دا دی چې کودتا د يوه کس او يا څو تنو پر يوه شخصي انگېزه تکیه وي، بيا هم د انقلاب نوم ورکړل شي، چې دا په درېيمه نړۍ لکه جنوبي امريکا، افريقايي هېوادونو او عربي هېوادونو لکه مصر، سوريه، عراق او جنوبي آسيا لکه پاکستان او افغانستان کې دود ده. په کودتا کې د قوانينو او مقرراتو رعايت نه وي.

۳ - انقلاب: کوم بدلون چې د ولس د پاڅون په واسطه د پوځيانو له مداخلې پرته رامنځته کېږي.

۴ - ټولټاکنې: ډموکراتیک اصول ټولټاکنې دي، چې په مټ يې واک له يوه واکمنه بل ته لېږدول کېږي. په اسلام کې بيعت ورته ويل کېږي. افغانان چې پخوا آريايان وو، پينځه زره کاله پخوا به پکې د يوې لويې جرگې له لارې واک لېږدېده. مثلاً په ام البلاد (بلخ) کې به په يوه دښته کې اړوند ولس راټول شو، چې د ټولو پاچا او کنېکشا واک ته رسېدل هم په همدې ډول وو.

په وروستيو کې ټولټاکنې د لويې جرگې له لارې کېدې، چې د ميرويس نيکه د «مانجي رباط» لويه جرگه او د احمدشاه بابا د ټاکلو جرگه چې په تاريخ کې د «شېر سُرځ» په نامه يادېږي. همدا لويه جرگه په وروستيو کې په دولتي تشکيل کې مسجل شوه.

۵ - ټولپوښتنه (رېفرېنډم): دا ټولټاکنې نن د ډموکراسۍ په اصولو په نړۍ کې په ډېرو هېوادونو کې دود دي.

افغانستان له څلورو لسيزو راهه د پخوا د څو بدلونونو او کودتاو شاهد دی، چې په ټوله کې د شوروي د استخباراتي کړيو غيرمستقيم يا نېغ په نېغه لاس پکې و. خو څرنگه چې دا کودتاوې د ولس د ارادې خلاف وې، نو دوام يې ونه کړ. همدا وو چې له کمونستانو څخه مجاهدينو ته، له مجاهدينو څخه طالبانو ته او له طالبانو څخه د افغانستان اسلامي جمهوريت ته واک ولېږدېده مگر اسلامي جمهوريت ته دا واک په سوله ييز ډول انتقال نشو، بلکې د F-16 او B52 رول پکې روښانه و. په شمال کې د شوراي نظار او په جنوب لوېديځ کې د حامد کرزي قومي مقاومت ورسره ملگرې شو.

زموږ په هېواد کې چې په شلمه پېړۍ کې د انقلابونو په نامه د KGB لاسوهنه کېده، هغو کسانو ته دنده سپارل شوې وه، چې دوی روزلي وو، چې په سياسي اصطلاح ورته «پينځم ستون» وايي. په دې وروستيو څو لسيزو کې مو د KGB رول په رڼو سترگو وليد او بېخي برالا و. نو، زموږ په هېواد کې نه د چنگاښ ۲۶مه انقلاب و، او نه د غويي اوومه.

ان د اکتوبر انقلاب هم انقلاب نه و، بلکې د بلشويکانو بغاوت و چې د واک دې غصب ته يې د انقلاب نوم ورکړ. نړۍ يوازې د فرانسې انقلاب او د ايران د آية الله روح الله خميني انقلاب/انقلاب بولي، چې د ۱۳۵۸ کال د سلواغې په ۲۲مه وشو. کله کله کورني شورسونه هم وي، چې البته له انقلاب سره توپير لري، مثلاً د سقاو د زوی حبيب الله نه انقلاب و او نه کودتا بلکې يو کورنی شورش و. په دې عصري نړۍ کې د ډموکراسۍ د اصولو په چوکاټ کې د ولس غوښتنو ته د اعتراضونو، نيوکو او مبارزې لارې پرانيستې دي، مېډيا پکې فعاله وي، واک غوښتونکي پلويان پيدا کوي او د ټاکنو له لارې ځانونه واک ته رسوي. مخالفه ډله يې /پوزېسيون بلل کېږي، چې قانوني مشروعيت لری او په دې ډول د شورش مخه ډب کېږي.

«انقلاب خپل بچیان خوري» لېنن

د هېواد د تاریخ یوه ترخه څنډه دا وروستی پینځه لسيزې دي، چې پکې زموږ هېواد له سیاسي غوبل سره مخ شو، چې پر هر څه سیاست، کلتور او معارف یې اغېزه وکړه؛ هېواد مو د جگړې په ډگر بدل شو او د سیاسي سیالیو میدان او د یو بل په وړاندې د بریدونو مرکز وگرځېد. ملي یووالی تخریب شو، نیابتي جگړو زور واخیست. ترهگرو دلته ځالی جوړې کړې، القاعده او داعش دلته وده وکړه. خپل مو (طالب) هم رانه پردی شول؛ غواړي چې تور، سور او زرغون بیرغ مو کله په سره کله په سپین او کله په تور واړوي.

په دې څو لیکو کې چې د گرانو لوستونکو مخ ته پرتې دي، د کودتاگرانو (یا د دوی په اصطلاح انقلابیانو) پر قربانیو، چې ځینې کسان که په حق وو یا ناحق خو قربانیان بلل شوي دي، مې لیکنه کړې ده. په کومو قربانیو کې چې ولس وځپل شو، په ملیونونو شهیدان، په ملیونونو معیوبان او په ملیونونو مهاجرت او تېسټې ته اړ شول. دلته یوازې د هغو انقلابیانو (د دوی په اصطلاح) یادونه کوم چې د انقلاب لپاره قرباني او یا د انقلاب د مخالفت په تور ټکول شوي دي، یا وژل شوي یا د خپل انقلاب قرباني شوي دي؛ دلته د لېنن هغه خبره صدق کوي چې ویل به یې: «انقلاب خپل بچیان خوري!»

د هېواد په دې وروستیو کې د تاریخ په اړه په کور د ننه لیکوالو او هم د بهرنيانو له خوا ډېرې لیکنې او کتابونه خپاره شوي دي، د بهرنيانو لیکنې د ترجیع وړ دي اما د داخلیانو په لیکنو کې د حقیقت او واقعیت رعایت لږ لیدل کېږي.

د بهرنيانو لیکنې له زړه سوي ډکې او پر واقعیت ولاړې دي لکه د جنرال الکساندر مایروف کتاب «په افغانستان کې رښتیا څه تېرېدل؟» یا د جنرال بوریس گرومو

کتاب (سرې لښکرې)، «د افغان مېرانه او غمیزه»، د مېتروخین «ک.ج.ب در افغانستان»، اما د افغانو لیکوالو لیکني د جنرال نبي عظيمي «اردو و سياست»، يا د دستگير پنجشيري «ظهور و زوال حزب دموکراتيک خلق»، د صالح محمد زېري «د نيمې پېړۍ پېښې»، د محتاط عبدالحميد او جنرال قادر «خاطرات سياسي»، د وکیل «از سلطنت مطلقه الی سقوط جمهوريت دموکراتيک»، د غوربندي «د افغانستان د خلکو دموکراتيک گوند تاريخ ته يوه کتنه»، د فقير ودان «خدشه های سرخ» د ډاکتر حسن شرق «کرباس پوشان برهنه پا» او نور بې پرې نه دي.

د پېښو ليکنه تاريخ دی، تاريخ ته رنگ ورکول او يا يې رنگ اړول، له تاريخ سره جفا ده؛ مثلاً جاسوس ته «ياد جاودان» وايي او وژونکي ته «شهيد»، خو لمر په دوو گوتو نه پټېږي، د کتاب په راتلونکو پاڼو کې به راشي.

هر څوک د خپل ذهنيت او فکر د اظهار حق لري اما حقيقت او واقعيت بايد سره کرښه ومنل شي. انقلابيان د اېډيولوژۍ تر اغېزې لاندې راغلي وو او دا هېواد همدغو پرديو اېډيولوژيو خراب کړ، چې د ملي او اسلامي ارزښتونو مخالفې وې. دوی د هېواد اصلي وارثان د «اشرار» په نامه ياد کړل، مگر د يرغلگرو دوستانو او جاسوسانو بيا د وطن پرستانو يا انقلابيانو لقب ترلاسه کړ.

خلقيانو او کورنيو کمونستانو به کليشه يي جملې کتارولې، لکه: لېنن کبير، انقلاب اکتوبر، مارکس، طبقه گارگر، طبقه روشنفکران او نوروهای مترقي او دموکراتيک، مبارزه طبقاتي، کاريگران جهان متحد شويد!، خلق های مبارز، قوت های ارتجاعی، ايدیولوژي دوران ساز مارکسيزم و لېنينيزم، فيوداليزم، امپرياليزم، «کور، کالي، ډوډۍ» او نور.

دغسې نورې جملې د عبدالوکيل په کتاب «از پادشاهي مطلقه الی سقوط جمهوريت دموکراتيک افغانستان»، د دستگير پنجشيري په «ظهور و زوال حزب دموکراتيک خلق»، د صالح محمد زېري په «نيمه پېړۍ خاطرې»، د سلطان علي

کشمند په «خاطرات و رویدادهای سیاسی»، د عبدالقدوس غوربندی په «د افغانستان خلکو دموکراتیک گوند تاریخ ته یوه کتنه» لیکنو او بیانو کې راغلي دي، تکرارېدې، هر ملگري به په «هورا» ستونی خپرې کړي.

بلي ډلې به د «الله اکبر» چيغې وهلي: لا شرقي، لا غربي - اسلامي، اسلامي. مگر یوه هم دا ونه ویل چې **لاشرقي، لا غربي - افغاني-افغاني!**

د لېننيانو بیرغ سور او د اسلامیانو زرغون و. خلیانو انټرناسیونالېستي تاییدووه، او د مجاهدینو دا شعار چې «**اسلام سرحد نه لري!**». ملي ارزښتونه د دواړو خواوو له خوا رد او محکوم وو، یوې خوا به ویل **کاريگوان جهان متحد شوي!**، بلي خوا به ویل **مستضعفان با هم يکي است**، چې عين معنا لري.

خپلواکي چې د وینو په بدل کې په لاس راوړل شوې وه، څنگه د یوې ډلې له خوا یرغمل شوه او تر پوښتنې لاندې راوستل شوه، بلي ډلې د هېواد فرهنگي میراث (د بودا مجسمه) د پردیو په مدیریت په توپ والوزاوه. خلیانو انقلابي محکمې او طالبانو صحرايي محکمې دود کړې.

انقلابي او صحرايي محکمې دود شوې، یوې ډلې د فرهنگي او اقتصادي تاسیساتو په وړاندو لاس پورې کړ، ځینو افغانانو د خپل وطن په خرابیو کې د پردیو په هدایت لوی لاس درلود. افغانانو پر افغانانو تر روس او امریکا ډېر ظلمونه وکړل. د طالب پر جنگي اسیرانو باندې د گلم جم له خوا د ټولو بشري او نړیوالو کنوانسیونونو خلاف ظلم وشو، او دا جنگي اسیران خو د طالب د کپیل په زور جگړې ته سوق شوي وو، او دا د ناروا یوه نمونه ده (د مرگ کاروان، د BBC فلم، د رحمت آریا ژباړه، د بېنوا کتابتون ۲۰مه گڼه).

د گلم جم حاجي عبدالرشید دوستم چې له حاجي احمد اېشچي سره کومه کړنه وکړه، په نړۍ کې بې مخینې ده، بیا هم د اشرف غني ولسمشر له خوا د مارشال په رتبه ونازول شو. دوستم په خپل وخت کې د مرکزي کمېټې غړی او یو سرسپرده

انقلابي و، چې د جهې پرمختگ به يې په اجاره اخيست. کوم جنايات چې ملگري اسدالله سروري او رفيق داکتر نجيب وکړل، د چنگيز او هلاکو مخ يې سپين کړ. طالبان دا اوس هم شېخ فاني او زېر سن صحرايي محاکمېري. اوس هم بې عدالتي په لوړه پيمانه روانه ده، د حامدکرزي د ميدان افسر خادم مل په خپل کور کې بې له مقاومت د کورنۍ په مخ کې اعدام شو او همدا ډول په جلال آباد کې څلور وروڼه په خپل بستر کې بې له مقاومت د ملي امنيت د ۰۱ کومندو قطعې له خوا بې له محاکمې اعدام شول. چا پوښتنه ونه کړه. يوازې د ملي امنيت د رئيس معصوم ستانکرزي استعفا بسنده نه ده، بلکې د دې جنايت تحقيق بايد وشي.

د جنرال مايروف، جنرال گروموف او د افغان مېړانې او غميزې د کتابونو په لوستلو سره سپرې د دوی ترحم او زړه سوي درکوي چې دا يرغل يې اشتباه بللی؟ او داکتر نجيب به زېر سن په اعدام محکوم کړي وساتل چې ۱۸ کلن به شول او بيا به يې مجازات پرې تنفيذ کړ (کرباس پوښان برهناپا).

ملگرو او رفيقانو هم د انقلاب د بقا لپاره تلفات ومنل، هم يې وژنې وکړې او هم ووژل شول. څوک چې ژوندي پاتې شول او د پلچرخي ترخې خاطرې ورسره دي، لکه کشتمند، صالح محمد زېري، لايق، بارق شفيعي، غوربندي، جنرال قادر، جنرال رفيع، د خپلو گوندي ملگرو له خوا هر ناانسانيت تجربه کړ، شکنجې، بې خوبۍ، وهل او ټکول، برقي شوکونه، توهين، تحقير، تهمت، جنسي تېري، د رفيع او کشتمند د اعدام تر سرحده، د تشابو ستونزې، د خوب لپاره د ځای کمبود او تنگوالی، غيايي محاکمې، غير عادلانه پرېکړې، اعدامونه، او نور او نور تجربه کړل. شکايتونه ليکي او بيانې ورکړي، او د حقوق بشر غوښتنه کوي، کله چې دا ښاغلي د نورو په برکت او لطف او مهربانۍ له مرگه بچ او آزاد شول، په رژيم کې بيا واک ته ورسېدل، کشتمند لومړی وزير، رفيع د ولسمشر مرستيال، زېری او

غوربندي همدا ډول. دوی د نظام په عدلي سیستم او د زندان په سمون کې هېڅ گام پورته نه کړ، بشري حقونه او بشريت يې هېر کړ.

چې وايي: «چيزی که به خود روا نداری، به ديگران هم روا مدار.» د (اگسا) د قصاب خانې مشر اسدالله سروري بيا هم په کابینه کې د کشتمند څنگ ته ځای ونيو. تر دې شعار لاندې چې: «تاريخ شاته نه ځي!» مگر په نشو مست و.

کارگره طبقه هم هېره شوه، «کور، کالي، ډوډی» هم نور نو چا نه يادول. ادبيات هم وگرځېدل، يوازې د انقلاب برگشت ناپذير چينغې پورته شوې، د لېنينيزم، او امپريالېزم او رهبرِ توانا، ستاره شرق، آموزگار نورمحمدتره کي په شعارونو دېوالونه، څانگې او بازارونه لړلي وو.

اجتماعي عدالت يوه پلمه وه، رفيق کشتمند د کوچيانو په مقابل کې عقدې اړ ايست چې گوند ته وروښوېږي، که څه هم په اخر کې يې وويل: (من هزاره موباشم او هزاره بودم!) او د ده اوسنی محمدطاهر بدخشی هم د گوند د موسسانو له ډلې څخه و چې له گونده وگرځېد. د فېدرېشن په هيله اخبر (ستمی) شو.

ځای لري چې يو څو ټکي نور هم ورزيات کړم: فرانسه په اروپا کې د کلتور په لحاظ ځانگړي خصوصيات او دودونه لري، چې د فرانسې نوم يې ورسره پيوندوي، لکه فرانسوی مود، فرانسوی ږيره (مادم لوفرانسي) يا فرانسوي عشق او جنسي اړيکې او همجنسگرايي، چې په هغه وخت کې په نورو هېوادونو کې لا جرم بلل کېده. کله چې د مهاجرت سېلاب راغی، زما هموطن د خپل اخلاقي مرض په خاطر فرانسه انتخاب کړه، ځان يې همجنسگرا معرفي کړ او د دې مرض په خاطر يې خپل ژوند په خطر کې باله؛ ځکه چې افغانستان يو اسلامي هېواد دی او په فرانسه کې پر همجنسگرايي بنديز نشته. دی د محمدطاهر بدخشي د مکتب پيرو دی، د فدرېشن تر نامه لاندې د ملي يووالي ضد دی، کله چې له بدخشانه

ولسي جرگې ته کانديد شو، د خپل ولايت ولس ورته د «نه» ځواب ورکړ، بالاخره
بيې ولسمشري ته ځان کانديد کړ. چا په کلي کې نه پرېښود، ده ويل چې آس مې
د ملک کره ودرره.

د اکتوبر ۱۷مه

روسیه زموږ په گاونډ کې پرته وه، د اکتوبر له انقلاب سره د منځنۍ آسیا هېوادونو په اشغال سره نوره هم رانږدې شوه. خواسته او ناخواسته کلتور، سیاسي او اقتصادي اغېزه یې محسوسه وه. روسانو هم افغانستان په خپل سیاسي حریم کې شمېره. کله چې د سړې جگړې په دوران کې د ناتو د پکت په څنګ کې د شوروي د نفوذ په مخنیوي کې په خاصه د بغداد پکت هم جوړ شو، ایران، عراق، ترکیې او پاکستان پکې ګډون درلود. چې دا پکت وروسته د «سپنتو» په نامه ونومول شو. افغانستان خپله بېطرفي ساتله، د پښتونستان د موضوع او ستونزې په خاطر او د پاکستان د ګډون له کبله یې په دې پکت کې ګډون ونه غوښت. هېواد نور شوروي ته له سیاسي لحاظه ورنیژدې شو. په دې ډول د شوروي تر سیاسي نفوذ لاندې راغی. د سپنتو پکت کې د برتانیې او امریکا دواړو تر همفکرۍ لاندې و.

د ډیورنډ کرښې د هېواد ستونزې نه یوازې زیاتې کړې بلکې زموږ یوه لویه برخه خاوره یې راجدا کړې وه، بلکې د پښتنو لوی قوم یې هم نیم ووېشه. روسیې به هغه وخت د پښتنو د دواړو خواوو (لر او بر) په ظاهره د یووالي دا ارمان کاوه، د دې حق پلوي او سیاسي حمایه یې کوله او د ډیورنډ منحوسه کرښه د حقوقي، بشري، تاریخي، کلتوري او طبیعت له مخې د منلو وړ نه بلله. ولې چې کرښه یوازې د تهدید او فشار له مخې یې ممکن د یوه لنډمهاله لپاره پر عبدالرحمن خان لاسلیک کړه. اوبه په ډانګ نه بېلېږي. یوه ورځ به بیا سره یو شي. د پنجاب مخ به تور شي.

شمالي او جنوبي وېتنام سره یو شو. شرقي او غربي آلمان سره یو شو. شمالي او جنوبي یمن سره یو شو. داسې ورځ به راشي چې زموږ د هېواد بېله شوې ټوټه به

بېرته پيوند او وصل شي. اصل مطلب ته راگرځم.

په ۱۹۱۷ کال د اکتوبر په ۱۷ مه زموږ د گاونډۍ روسيې په پراخه ځمکه کې يو لوی بدلون راغی چې دوی (د اکتوبر انقلاب) وباله، او (د شوروي جمهوریتونو اتحاد) يې جوړ کړ، خواسته او ناخواسته يې زموږ پر اقتصاد، کلتور، سياست او امنیت اغېزه درلوده. له دې کبله د انقلاب وپروس افغانستان ته هم راوړسېد.

دا مهال روسيه په فقر او بېچارگۍ، بېکارۍ کې ده او د تزار نیکولای حکمراني ده، داد او بېداد کوي، خلک پاڅون ته اړ شول، ټاکنې وشوې، يو ډېری منځته راغی، چې په «بلشویکانو» يې شهرت وموند. نیکولای تزار د ولادیمیر ایویچ لېنن ورور، چې د نظام مخالفت يې کاوه، ووژا. لېنن آلمان ته وتښتېد. د آلمان د جاسوس په نامه پېژندل کېده. د هلمن کارادانکوس د کتاب «برادر بزرگ»، ۱۶مخ، چې «ژاله عالی جابي» ژباړلی دی.

که څه هم بلشویکانو اکثریت لاسته راوړی و، لېنن تر هغه زړه نشو کولای چې خپل هېواد ته د ننه شي، چې آلمان په زور اورگاډي ته ورټېله او روسيې ته ولېږه، چې د مخالفینو مل او وروسته يې د ټولو په سر کې قرار ونيو او د مارکسېزم فلسفه يې طرحه کړه او بېکاران، لنډغر، محرومه طبقه يې پر ځان راټوله کړه. د تزار پر کورنۍ باندې يې د پخوانۍ عقدي پر بنا برید وکړ، هغه يې د نر، ښځو او ماشونو سره ووژل او دې اقدام ته يې د اکتوبر انقلاب نوم ورکړ. کاریگري نظام او پرولیتاریا دېکټاتوري د سوسیالیست گوند په نامه، گوند جوړ کړ. چې وروسته هم پر ۲۹۰ میلیونو نفوس یوازې د ۱۱ میلیونو گوندیانو له خوا حکمراني کېدله.

هر ډول اخلاقي، بشري، قانوني، دیني ارزښتونو ته يې شا کړه، پارلمان، قضا او حکومتي اداره ټول د گوند په لاس کې وو. گوند حق او هم عدالت د ټولني د گټو په نامه شخصي او فردي ټول حقوق بې ارزښته وبلل، اما دې نظام هم هغه د تزارانو له وخته د حرص او پراختیا هغه شوم ارمان وساته. د ۱۵ مختلفو قومونو لکه

تاجک، ازبک، ترکمن، قزاق، اوکرایني، آذربایجاني، ارمنستاني، لېتواني، ستونيایي، سپيني روسيې، گرجستانيانو او نورو ځمکې يې د تش په نامه جمهوريتونو په نامه مصنوعي او په جبر او اکراه «د شوروي جمهوريتونو اتحاد» په نامه په روسيه کې مدغمې او گلې کړې.

د جمهوريتونو پر کلتور او دين ټولو سترگې پټې کړې، مارکسېزم هم کرار کرار په لېنېزم بدل شو، چې په څرگند ډول يوه فاشېستي اېډيا ده؛ په هر جمهوريت کې يې خپل روزلي ګوډاګيان نصب کړي، په څنګ کې يې د مرکزي جاسوسي ادارې چيکا چې وروسته KGB ونومول شوه، ډېره فعاله او لوی واک يې په لاس کې ونيو.

لېن واجب الاحترام شو او ټول قومونه تر يوه سور توغ (سور، خټک او لور لاندې) راوستل شول. دولتي او رسمي ژبه روسي ومنل شوه. خبرې يوازې د مخکې د سر د جنت وې. د پراختيا حرص او تودو او بو ارمان پر ځای پاتې شو، چې خليج ته ورنږدې شي. په ۱۹۲۲ کال کې لېن مړ شو، جسد يې موميایي شو او په کرېملېن مانې کې وساتل شو چې د نړۍ د ګرځندويانو په زيارتگاه بدل شو. د ده پر ځای جوزف ستالين راغی، چې تر ۱۹۵۳ پورې په واک کې پاتې شو، چې د تاريخ په شهادت د بشر په تاريخ کې په جنايتونو کې لومړی مقام لري. د اکتوبر انقلاب يوه دوکه وه. لېن د خپلو وطنوالو اختناق، نيولو، وژلو، بنديز، شاقه زندانونو ته دوام ورکړ او دا د اکتوبر د انقلاب ثمره وه.

کله چې په نولسمه او شلمه پېړۍ کې امپريالېزم او استعمار زور واخيست، لوېديځ هېوادونه په تېره اسپانيا، فرانسه، برتانيه هر يو لاس په کار شول په آسيا او افريقا کې يې د مستعمرې په نيت مخکې لاندې کړې او خپله ژبه او فرهنگ يې پرې وغورځاوه، اېتاليا، هالېنډ، بلجيم، ډېنمارک او نور واړه هېوادونه هم يو څه لاس ته ورغلل، روسيه يا د شوروي جمهوريتونو اتحاد لاس تر زڼې او محروم پاتې و. د

پراختیا مخه یې ډب وه، کله چې دویمه نړیواله جگړه ونښته، شوروي لومړی د نازي آلمان اډولف هیتلر سره د دوستۍ قرارداد درلود، هغه هم ځای ونه نیو. د هیتلر تر برید لاندې راغی، له دې کبله چې اردو او ولس له ستالین څخه سم زړه نه درلود، مقاومت یې ونه کړ، نازیانو پیترس بورگ (لېنن گراد) ونیو، مسکو ته هم ورنیژدې شول، درانه تلفات واوښتل، گورباچوف دا تلفات کوم وخت ۲۶ میلیونه وویل. متحدین (برتانیه، فرانسه او امریکا) د شوروي اتحاد ملگري شول، آلمانیان له شوروي څخه عقب نشینی ته اړ شول. د ختیځې اروپا په مځکو لکه پولېنډ، چکسلواکیا، بلغاریا، رومانی، هنگري کې یې د نازیانو په پوځیانو پسې تعقیب کړل، دا مځکې له نازیانو څخه شوروي اشغال کړې، چې ان تر برلین پورې ورسېدل او د آلمان یوه برخه یې د شرقي آلمان په نامه هم تر خپل تصرف لاندې کړه.

په ۱۹۴۵ کې د آلمان له ماتې سره سم متحدینو یو پوځي پکت د (ناټو) په نامه او شورویانو په مقابل کې د (وارسا) د پکت په نامه جوړ کړ. چې دا پکت غړوندی و چې د هېوادونو په غاړه کې ولوېد. دا د لېنن امتیان شول او د هغه احترام پرې واجب و او دا هرڅه یې د اکتوبر د انقلاب تر سیوري لاندې راوایستل. د دوی سیاسي خپلواکي سلب او د مطلقې مستعمرې بڼه یې درلوده، استعماري گټې یې ترې پورته کولې. د روسیې هر څه لکه انقلاب، لېننیزم، سرې لښکرې او وارسا پکت واجب الاحترام وو.

روسانو د اکتوبر تش په نامه انقلاب د سوسیالیزم د اېډیولوژۍ د تطبیق په نیت د شوروي استعمار ته لار هواره کړه، چې پر درو ستونو (سوسیالېست گوند، سور لښکر او KGB) ولاړ و:

۱ - د گوند هرڅه په لاس کې وو. گوند مهم و. ولس د گوند په خدمت کې و، نه گوند د ولس په خدمت کې. گوند ته ننوتل هم خاص شرایط لرل. څه کم ۱۱

میلیونو گوندیانو د شوروي پر ۲۹۰ میلیونه نفوس باندې حکم چلاوه. د گوند تصمیم قانون و او حکم د محکمې د پرېکړې په شان و. اعتراض ځای نه درلود. ۲ - سرې لښکرې هغه اردو وه چې له نازیانو سره جنگېدلې وه. که څه هم سمې لاسته راوړنې یې په خپله نه درلودې، د نازیانو ماتې نور عوامل درلودل. شورویانو په ځان پسې هوایي ویاړونه ونښلول. لکه په افغانستان کې یې چې همت معلوم شو چې کوم بری یې ترلاسه نه کړ، په قاچاق او چور اخته وو، ډېر یې معتاد خپل هېواد ته ستانه شول. د «پټې توبې» کتاب په دې اړه ډېر موارد راوړي دي. تجهیزات یې کمبود او سم په نس ماړه نه دي.

۳ - KGB په گوند او په دولت کې تر ټولو مهمه اداره ده. هرڅه واک او امتیاز یې په لاس کې دی، په حقیقت کې KGB دولت دی. یا په بله معنا دولت په دولت کې دی، البته هره دېکتاتوره اداره د خپل مرام د تطبیق او مخالفینو د منځه وړلو لپاره داسې یوې ادارې ته اړه لري.

روسانو د خپلو امپریالېستي ارمانونو لپاره په کور دننه (د شوروي جمهوریتونو اتحاد) او په بهر کې سوسیالېست پکت یا (وارسا) پوځي پکت جوړ کړ. دا یې په ټولو ومنله چې لېنې پرستي لومړی شرط او مهم شرط دی، لېنې واجب الاحترام دی. مارکسېزم په لېنېزم فاشېستي اېډیا کې مدغمه شوه او د اکتوبر انقلاب یې د یوه واقعیت په توګه ومانه. په دې لار کې کار هم وشو او د مغز شویې پروژې تطبیق شوې. له دې دوو اصولو سره مخالفت د سوسیالېزم او کارېګري رژیم سره مخالفت دی. البته د سوسیالېزم په لار کې ډېره دولتي بودیجه او د بېچاره کارېګرانو سرمایه د دې خودخواهي لپاره له کیوبا نیولې تر چین او شمالي کوریا پورې مصرفېدله، په افغانستان کې هم د دوی پر مرستې باندې سترګې ډکېږي او د هېواد په عمراني پروژو کې یې د امریکا غوندې پوره برخه واخیسته، د بگرام او شینډنډ هوایي پوځي میدانونه، د نغلو او درونټې بندونه، د سالنگ او

کندهار-تورغونډی، شاه راه کې او نورو کې. البته امریکا د کابل-کندهار لویه لاره، د کابل او کندهار هوایي میدانونه، د کجکي بند او د هلمند او ارغنداب کرنیزو پروژو مرستې د یادولو دي.

شوریانو په مرکو کې ښې جملې کارولې، په دیپلوماتیکو جملاتو کې یې هم خاص مهارت درلود، چې د هېواد (افغانستان) مشرانو ورباندې باور وکړ. لکه دا به یې ویل چې «دوه دوست هېوادونه له دوو مختلفو رژیمونو سره بیا هم دوستان دي.» په ۱۳۳۹ کال کې زه (لیکوال) په خپله په دوه مترۍ کې د لومړي وزیر سردار محمد داود خان او خروشچوف مرکې ته د چهلستون د مانۍ په دهلیز کې څیر وم، چې خروشچوف وویل: زموږ دواړو دوستي داسې روښانه ده لکه د افغانستان آسمان او داسې ټینګه ده لکه د هندوکش غر! اما د دې شا ته شوم هدفونه وو. د سردار داودخان به پرې باور شو.

کومې پوځي مرستې چې راولېږل شوې، پوځي ماهران د سلاکارانو په توګه هم ورسره وارد شول، چې یو لوی شمېر به د KGB او GRU مامورین پکې وو او د پوځي زده‌کړو لپاره افغان پوځیان هلته جذب، استخدام او وروزل شول، چې وروستی کودتاوې د همدې کسانو په مټ ترسره شوې او په پوځي برخه کې د شوروي پوځي جاسوسې ادارې GRU او KGB فعاله ونډه درلوده؛ چې واستیلي مېتروخین د KGB پخواني مامور چې لندن ته پناه یوړه په خپل کتاب (KGB در افغانستان) کې ډېر مهم اسناد افشا کړي دي دا کتاب ښاغلي احمدضیاء رهگذر ژباړلی دی.

وايي: سیاست کې نه دایمي دوست شته او نه دایمي دښمن. شورویانو له سردارمحمد داود خان، امین، کارمل او آن له ډاکتر نجیب الله سره هم خیانت وکړ، خو دوی به د شوروي په دوستي ویاړل. مګر د قطبي خرس په دوستۍ باور کول، اشتباه ده.

به بهر کې د شوروي سوسیالېستي رژیم مخالفین هم ډېر وو او له دې امپریالېستي برنامو څخه هېوادونه په تنگ شوي وو، چین، اسپانیا او یوگوسلاویا که څه هم کمونېستي نظام منلی و، مگر د شوروي په اهدافو پوه وو. په کور دننه د شوروي (روسيې) مظلوم او بېچاره ولس هم په کړاو کې ژوند کاوه. د بدلون او سمون په نیت په ۱۹۵۷ کې لومړي وزیر نیکیتا خروشچوف طرحه وړاندې کړه او ستالین یې پس له مرگه محکوم کړ. په شلمه عمومي کنگره کې یې د ستالین جنایات افشا کړل، درې ځله یې په خپله هم وژړل. که څه هم له غوندې څخه خبریالان ایستل شوي وو، بیا یې هم بهر ته درز وکړ، د ختیځې اروپا ډېر سیاسيون چې سوسیالېزم ته متعهد وو، وگرځېدل.

په ۱۹۶۴ کې لېونید برژنیف پر خروشچوف برید وکړ. دا هم اوږده دوره وه، نور زاړه کمونېستان په یو بل پسې راغلل او ولاړل چې وروسته په ۱۹۸۵ کال کې له اندروبیوف نه وروسته میخایل گورباچوف د شوروي (۷) ولسمشر واک ته ورسېد، د زړو دېکتاتورانو دوران پایته ورسېد، ده هم د بهرنیو چارو وزارت کې نوې څېره خپل نیژدې او هم فکره شيوارد نادزی له ځان سره کړ. د سمون او بدلون په فکر کې شو. ده هغه نامتو طرحه (پرسترویکا) د یوه کتاب په ډول راوايسته. د کمونېستي محافظه کارانو له خوا له مخالفت سره مخ شو. سخت دریځو جدي موقف ونيو. د ۱۹۹۱ کال د اګسټ په میاشت کې پرې کودتا وشوه او دی د کودتاجیانو له خوا د ده د رخصتۍ په ځای کې تر نظارت لاندې شو. څه ټانکونه کوڅو او سړکونو ته راووتل. بوریس یلسین پخوانی کمونېست چې هم له کمونېزم او سوسیالېزم گرځېدلی او څه مهال وړاندې یې پولیت بیرو ته هم استعفا ورکړې وه، رامخته شو. د هغو کسانو تر شا ودرېد چې د ټانکونو مخه یې په تختو او لرگیو ډب کړې وه او ځینې کسان پر سړک د ټانک مخ ته پرېوتل. د کودتاجیانو له فشار سره هم گورباچوف استعفا ته حاضر نشو.

یلسین د ټانگ سر ته پورته شو او بیانیه یې ورکړه او پر پوځ یې غبر وکړ، چې «له خپل ډسپلین سره په قشله کې پاتې شئ!» پوځیانو ومنله او کودتا ناکامه شوه. دا انقلاب و او د ولس پاڅون څرگنده کړه چې د اکتوبر انقلاب غلط و. افغاني لښکرستان خپه وو او پر گورباچوف یې نفرین وایه.

د ۱۹۹۱ د ډېسمبر په ۲۵مه ۱۵ جمهوریتونو خپلواکي لاسته راوړه له روسیې څخه خپلواک شول، د روسیې نوم بیا ژوندی شو، د سره شوروي سور بیرغ راکوز شو، پر ځای یې د روسیې ملي بیرغ (سپین، آبی، سور) په رېډو شو.

د لوی لېن جسد د کرېملین له ماڼۍ وایستل شو، تر بحث لاندې و، چې څه به وکړي، د ستالین قبر خو له پخوا لرې شوی و. د لېن مجسمې ونړېدې. لېنګراد بېرته پېترسبورګ شو. په ختیځ آلمان کې کوم ښار چې د «مارکس» په نامه و، هغه هم بېرته شو، مارکسېزم او لېنېزم تاریخ ته وسپارل شول او له دې طاعونه نړۍ په امان شوه. د مخکې د سر جنت واقعیت ونه موند، سره جگړه ختمه شوه، د «وارسا» پکتې منحل شو، د برلین دېوال ونړېد، د ولسونو ارمانونه د ډموکراسۍ په لار کې پوره شول، د شوروي کړاونه ۶۹ کاله وروسته ختم شول.

یلسین منتخب ولسمشر شو او په نړۍ کې یې د مارتین لوترکېنگ غوندې یو ستر بدلون راوست. گورباچوف د نوبل په جایزه تقدیر شو. د تزار نیکولای کورنۍ چې د اکتوبر په انقلاب کې وژل شوې وه، په دولتي مراسمو خاورو ته وسپارل شوه.

لکه سردار محمد داود خان او کورنۍ یې چې په ډېره بېرحمۍ د غویي د کودتاچیانو له خوا شهیدان شوي وو، څو کاله وروست همدا ډول د ولسمشر حامدکرزي له خوا له خاورو نه راوایستل شوه او په اسلامي او دولتي مراسمو سره یې د دارالامان په غونډۍ کې په عزت خاورو ته وسپارله.

کارل مارکس یهودی عقده من چې لوړې زده کړې یې هم نه وې کړې، په ۱۹۶۷

کال کې د شوروي د مرکزي کمېټې له خوا افتخاري دکتورا ورکړل شوه. له آلمانېه تېنټېدلی و او په برتانيه کې يې ژوند کاوه. نور هېر شو، تيوري يې غلطه او باطله راووتله، چې نه عملي وه او نه علمي. مگر افغان مارکسېستان اوس لا هم د مارکس پر (...؟) شخوند وهي. البته نړۍ هم د افغان ولس مقاومت او د مجاهد قرباني او مېرانه د دې مافيایي رژیم په ختمولو کې اغېزناکه بولي. ځينې وايي چې د غويي انقلاب اشتباه و، مگر اصلي اشتباه د اکتوبر انقلاب و.

د دې کتاب په ډېرو ځايونو کې د شوروي جمهوريتونو اتحاد پر ځای د روسيې نوم په شعوري ډول کارول شوی دی. ځکه چې «اتحاد شوروي» نوم حقيقت نه درلود، هر څه چې وو، روسيه وه. دا نور قومونه يوازې په نامه او محکوم وو. کله چې وخت راغی، هر يوه خپله لار ونيوله، نه شوروي پاتې شو او نه اتحاد.

نور نه د اکتوبر تجليل کېږي او نه د چنگاښ او غويي، يوازې د مرو تجليل کېږي، کله د نجيب کله د مارتوف په نامه سره څو ځپل شوي لېنېستان سره راټول شي.

KGB

«بڼه کمونېست بڼه چیکېست دی!» لېښ

KGB په نړۍ کې د جاسوسی یوه غښتلی اداره ده چې فعالیتونه یې نړیوال شهرت لري، رژیمونه راولاړوي او رژیمونه پرځوي. زموږ د هېواد په وروستیو بدلونو کې یې مهم نقش درلود.

د دې ادارې موازي اداره GRU هم دا ډول فعاله اداره ده، چې په پوځي برخه کې دنده لري. کله کله د دوی دا ادارې له یوې بلې سره په سیالی کې دي. د افغانستان په کودتاو کې GRU هم فعاله وه او په کودتاو کې یې لوی لاس درلود. د ظاهر طین د کتاب (افغانستان در قرن ۲۰) په حواله، صبورالله سیاسنگ په «د پسرلي سباوون او د گوليو باران» کتاب کې د افغان پېژندونکي امریکایي سټېک هرېسن له قوله راوړي دي چې د ۱۹۷۳ او ۱۹۷۸ کودتاوو کې KGB او GRU لوی لاس درلود او دا مطلب سټېک هرېسن په خپل کتاب «پر افغانستان د شوروي د يرغل د پردې شا ته حقایق» کې راوړی دی، چې GRU لا پخوا یو پټ انقلابي سازمان جوړ کړی و.

«په افغانستان کې طوفان» د جنرال الېکساندر لیاخوفسکي کتاب د عزیزآریانفر ژباړه کې د جنرال قادر له خولې هم د یوه پټ پوځي سازمان د جوړېدو بیان راغلی دی. (د پسرلي سباوون او د گوليو باران) کتاب هم چې د بڼوا وېبپاڼې کتابتون په ۲۲ گڼه کې راغلی دی، دې شوم فعالیت ته گوته نيسي.

دوی په هر هېواد او هر نظام کې د راپورونو راټولو لپاره مهمه اداره لري. له دویمې نړیوالې جگړې نه راپه دېخوا د دې ادارې اهمیت ډېر شوی دی. په دېکتاتوري هېوادونو کې د دولت لاس او بڼه وي. دا اداره د نظام د ټینګښت لپاره کار کوي او د دولت او نظام دښمنان په گوته کوي، د دېکتاتورانو د شخصي مخالفینو په له منځه وړلو کې هم پوره نقش لري. کړنې یې په خاص مهارت او

امکاناتو سره مرموزې او محرمې وي. واک یې ډېر وي، مادي او نور امکانات یې هم په لاس کې وي. په هېوادونو کې چې د قانون حاکمیت پکې کمزوری وي، دا اداره هم د شخصي تسلط لپاره کارول کېږي. د دندې ساحه یې پراخه وي، د دې ادارې د کنټرول او نفتیش لپاره بله اداره نه وي او نه چا ته جوابگويه وي.

دې ته د کمزوري وجدان لرونکي جذبېږي چې د پردي هېواد په ګټه او د خپل هېواد په زیان کار کوي. د GRU او KGB ځواک او قوي تشکیل د استخدام شوي پرسونل (جاسوسانو) او د هغو کسانو په دولتي او اجتماعي موقف پورې اړه لري. مثلاً که یو جنرال یا یو وزیر استخدام شوی وي، له یوه کاتب او یا یوه بریدمن سره توپیر لري. KGB هڅه کوي چې د خپلو استخدام شویو کسانو لپاره کار وکړي او زمینه ورته برابره کړي، چې لوړ او مهم مقام ته ورسېږي.

د مامورینو ټاکنه یې هم خاص دقیق شرایط لري. د شوروي د نظام ټول جنايات او بشر ضد اعمال د دوی مهارت، تکنیک او اعمال دي، د شوروي مظلوم ولس مستقیم یا غیرمستقیم د KGB تر رواني فشار لاندې دی؛ تعقیب، نیول، شکنجه، وژل، له کاره ایستل، تبعیدول د KGB کار دی. هرې خوا ته اوږده لاسونه لري او د لوړ اعتبار اداره ده. ستالین خپل ټول جنايات د همدې ادارې له لارې عملي کړل. په بهر کې احوال راټولول، د مهمو کسانو پېژندل او د هغو سیاسي، اجتماعي او اقتصادي وضع تشخیص او ثابتول، سبوتاژونه او غلط راپورونه خپرول [(داود خان د کې جي بي په لومو کې) په دې هکله یو کتاب خپور شوی دی چې د سردارمحمد داود خان د واکمنۍ په وخت کې له ځینو پېښو څخه پرده پورته کوي.]. ترورول، بالاخره خپل پلوي او ګوډاګي رژیمونه منځته راوړل، کودتاوې تنظیمول، مخالف رژیمونه تخریبول او د هغو په کورنیو چارو کې لاس وهل، جاسوسان استخدامول او روزل. په نړۍ کې د تر ټولو بدنامه او بشري ضد اعمالو پېژندل شوې اداره ده.

جاسوسي کول د ملي خيانت معادله ده. معمولاً هغه کسان جاسوسي ته تن ورکوي چې دا خصوصيات ولري:

۱. کمزوری وجدان،
  ۲. د ټیټو اخلاقو خاوندان،
  ۳. له حکومت یا دولته ناراضه،
  ۴. د څوکۍ یا پیسو وری،
  ۵. محرومه طبقه یا عقده من قشر،
  ۶. د اېډیولوژی او یا د پردي هېواد د اېډیولوژی پلویان. (ما له ډېرو خلقیانو په ویاړ اورېدلي دي چې کمونېست یم مگر KGB نه یم. دا طبقه د عقیدې پر بنا جاسوسی ته حاضرېږي او راپور نه ورکوي). په لومړي سر کې ورته سخته وي، بیا ورته عادي شي.
  ۷. په جال کې راوستل یا تهدیدول،
  ۸. مهم ولسي یا اجتماعي کسان چې د جاسوسې ادارې له خوا تشخیص شي، د هغو د شخصي اخلاقو د کمزورتیا مستندسازي کوي، چې د هغو په افشا کولو یې تهدیدوي، نو هغه کسان د افشا په صورت کې د مقام له لاسه ورکولو، یا شهرت ته د زیان رسېدلو له ډاره جاسوسی ته حاضرېږي.
- کوم کسان چې د مارکسېزم او لېنېزم د افکارو تر اغېزې لاندې دي او د دې اېډیولوژی پیروان دي. جاسوسي ته په اسانه ډول چمتو وو. ځینې د مقام په خاطر. مېتروخین یو لېست افشا کړی دی، ځینې پېژندل شوي او ځینې لانه دي پېژندل شوي، چې د کتاب په پای کې رانقل شوی دی.
- لېن کبير (د خلقیانو په اصطلاح) ویلي وو چې: سم لېنېست سم «چیکا» دی. په هغو هېوادونو کې چې قانوني حاکمیت پیاوړی وي، لکه دولتي او نورې ادارې

د پارلمان په کنترول کې وي او د دې ادارې د کنترول او سمون لپاره هم پارلماني کمېسيون لري، البته څه نسبتاً خاص او محرم.

د رضا شاه په وخت کې (ساواک) اداره په ايران کې د سلطنت د بقا لپاره سترگې، غوړ او هم لاس وه. د دې ادارې واک په اضطراري حالتونو او يا د جگړې په وخت کې ډېر وي. اسرائيل له دې کبله چې د (Plo) فلسطين له جنیگالیو سره په جگړه کې دي، جاسوسه اداره (موساد) يې هم پراخ واک لري.

په امپريالېستي هېوادونو کې هم دا اداره فعاله او واکمنه وي. د امپريالېستي هېوادونو د اهدافو لپاره دا ادارې فعاله وي، لکه KGB يا CIA، د اسرائيلو څارگره اداره موساد، ساواک. د پاکستان ISI او د هند RAW اداره له دې کبله چې د کشمير د مسألې سره لاس و گروبان دی، د افغان جهاد په هغه وخت کې اړين و، چې ISI اداره پياوړې وي.

په ډموکراتو هېوادونو کې د دې ادارې دننه څرگنده او ثابته وي. معمولاً د قانون او دولت د دښمنانو مخنيوی کوي او د پرديو جاسوسي عملياتو د شنډولو دننه لري، مگر په پوځي او خودسره نظامونو کې يې د فعاليت ساحه زياته وي او د دولت او ولس پر ټولو اړخونو، ژوند او شخصي کاروبار يې هم سيوری غوړولی وي، لکه KGB. هدف يې څرگند دی، د لېنينيزم پراختيا او په دې ډول تر دې مفکورې لاندې خپل امپريالېستي او استعماري اهداف مخته وړل. دا پروژې معمولاً اوږدمهاله وي. لومړی دوستي پېش کړي، مرستې کوي، ورپسې جذب او استخدام، بيا روزنه او د راپورونو راټولول، تر دې وروسته پروپاگاندا او تبليغات خپرول، سبوتاژ، ترورونه، د خپلو اېجنټانو په گټه فعاليت کول، هغه حمايه کول او واک ته رسول، بالاخره په کور دننه لاسوهنه لاس پورې کوي. خپل اعتماديان لوړ مقام ته رسوي، لکه په مور کې يې هم يو خورډ ضابط وزارت او سفارت ته لوړ کړ.

د CIA کار د خبرونو راټولول او له امریکا بهر د جاسوسي فعالیت لرل دي، او په کور دننه بیا FBI فعاله ده چې د قانون او دولت ساتنه یې پر غاړه ده. د شوروي په کور دننه او بهر کې د KGB دننه ده. په تشکیل کې یې رسمي او غیر رسمي ماموران (اېجېنتان) په لوړه پیمانه استخدام شوي.

KGB ان دولت ته د سیاسي استقامت لارښوونه کوي. د وخت د افغانو دولتونو هېڅ هم له شوروي څخه پټ نه وو، سیاسي تگلاره یې له هغه څرگنده وه او په غیرمنسلکو هېوادونو کې یې غړیتوب درلود چې د شوروي د تائید وړ و. په پوځي، اقتصادي او اداري برخو کې هرڅه مشاور گفته په لاس کې وو، پوځیانو هلته مسلکي روزنه لیدلې وه. چې دا هم د KGB محصول و، ځینې پېژندل شوي د وخت لوړپوړي مامورینو له خوا د شوروي په گټه جاسوسان تحمل کېدل. یعنې بې خبره یې بلل او یا یې نه غوښتل له شوروي سره په دې پلمه مناسبات خراب کړي.

کله چې واسیلی مېتروخین د KGB د آرشیف پخوانی مسؤل له شپږو بوجیو پټو اسنادو سره په ۱۹۹۳ کال لندن ته وتښتېد، هغه اسناد یې په څو کتابونو کې خپاره کړل، چې په نړۍ کې د ډېرو خلکو د تعجب وړ دي او خوښېږي یې، د هغو کتابونو په لړ کې یو «ک، ج، ب در افغانستان» دی، چې د KGB له ځینو کړنو څخه یې پرده پورته کړې ده، د شوروي شوم نیت او اعمال رانښيي. په ۲۹۷-۳۰۳ مخونو کې یې په استخباراتي برخه کې د دې ادارې او په پوځي برخه کې د GRU جاسوسي ادارې د «۱۱۰» تنو استخدام شویو جاسوسانو نومونه خپاره کړي دي، او اصلي څېرې یې برملا کړې دي، چې دا رمزي او اېجېنتي نومونه دي، چې په جاسوسي ادارو کې کارول کېږي. ځینې یې مشهور او پېژندل شوي او ځینې یې تر اوسه پټ او ناپېژندلې پاتې دي. څرنگه چې مېتروخین په KGB کې مؤظف و نو د GRU جاسوسانو ته یې لاس نه رسېده، ځکه د یو شمېر نومونه پټ

پاتي دي.

پېژندل شوي کسان له پټو جاسوسي او رمزي اېجنټ نومونو سره دا دي:

۱. نور وروسته ديدوف (نورمحمد تره کی) په ۱۹۵۱ کې استخدام شوی (ک، ج، ب در افغانستان، ۳۳مخ).
  ۲. مرید بیا مارتوف (برک کارمل) په ۱۹۵۷ کې استخدام شوی (همدا کتاب، ۳۴مخ).
  ۳. شېر (محمود بريالی) (همدا کتاب، ۲۹۸مخ).
  ۴. پېروز (جنرال رفيع) (همدا کتاب، ۲۹۷مخ).
  ۵. کاظم (حفيظ الله امين) (همدا کتاب، ۲۹۷مخ).
  ۶. عثمان (جنرال عبدالقادر) (همدا کتاب، ۲۹۷مخ).
  ۷. فتح (جنرال صمد اظهر) (همدا کتاب، ۲۹۷مخ).
  ۸. پيرس (شاه محمد دوست) (همدا کتاب، ۲۹۷مخ).
  ۹. اکبر (فيض محمد) (همدا کتاب، ۲۹۹مخ).
  ۱۰. ريچارډ (دستگير پنجشېری) (همدا کتاب، ۲۹۹مخ).
  ۱۱. جنرال قادر د خپل کتاب «خاطرات سياسي» په ۴۰۰مخ کې غلام مجدد (سلېمان لایق) د روسانو اصلي مهره بولي.
  ۱۲. د عبدالوکیل په هکله ببرک او نجیب دواړو په دې حقیقت گومان درلود چې KGB استخدام کړی دی (ک، ج، ب در افغانستان، ۲۳۹مخ).
  ۱۳. مامد (سیدمحمد گلابزوی) (ک، ج، ب در افغانستان، ۴۸مخ).
- زه به هم د دې کسانو په هکله هغه د KGB له نومونو کار اخلم، کوم چې KGB ورکړي دي.

زما خپل د سترگو حال: کله چې به زندانيانو د پوښتنې لپاره د دوی په کوټو کې د لیدو لپاره گرځېدم، په یوه کوټه کې به لس تر دوولسو تنو پورې ځای پر ځای شوي وو، له معمول سره سم به مې له هر یوه څخه د جرم او د قید تپوس کاوه، هغه کاکه او عیاري مجرم به خپل جرم په لوړ اواز قطع الطریق او هغه بل به خپل جرم قتل ووايه.

مگر دوه تنه وو چې خپل جرم به یې نه وایه، سترگې به یې ټیټې واچولې، ملگرو به یې وویل چې: د ده جرم سیاسي دی، یعنې جاسوسي ده. او هغه د بل ملگري چې به یې جواب نه و ویلی: د هغه کورنی جرم دی، یعنې په فحشا تورن شوی دی. مطلب چې جاسوسي په جرمونو کې تر ټولو ټیټ جرم دی.

ډاکتر نجیب او اسدالله سروري په داسې مهم پوست کې وو چې که د روسانو سړي نه وي، ناممکنه ده. دواړه په ټولنه کې منفور دي چې نجیب په «گاو» مشهور و او سروري د قصاب په نامه مشهور و، چې دواړه پر ډبرو وژنو تورن دي. زه به هم په راتلونکو لیکو کې د دې انقلابیانو د KGB ورکړل شوي اېجنټ نومونه کاروم.

د پام وړ ده چې ځینې کسان لکه محمدخان جلالر، نعمت الله پژواک او شاه محمد دوست په هر رژیم (شاهي، جمهوري او خلقي) کې مطرح وو او له بل ځایه یې دستور اخیست.

افغاني انقلابونه

له نیمې پېړۍ را په دې خوا په افغانستان کې تشنج، انقلابونو، کودتاو د نړۍ د مطبوعاتو سرخپلونه جوړ کړي، کورني سیاسيون او لیکوال چې د ځینو کسانو کتابونه زما لاس ته راغلي او یا ما لوستي، پېژندل شوي کسان دي. مگر دا چې شکر مور مسلمانان یو، دروغ، د یوې او بلې خوا پلوي، انحراف، د ځان درنه او د بل سپکه راوړي دي.

اما کوم کتابونه چې نورو او یا روسي سلاکارانو او جنرالانو په بشپړ ډول بې پرې او د واقعیتونو پر بنسټ لیکلي دي او د دوی د سترگو لیدلی حال یې پکې خپور کړی دی، د باور وړ دي. که څه هم افغان ولس هر روسي ته د دښمن په سترګه گوري، خو بیا هم په دې کتابونو کې غټ توپیر لیدل کېږي، لکه زموږ د انقلابونو اتلان، چې دا انقلابونه په ځان پورې تړي، یو د سپېده دم قوماندان او بل د انقلاب رهبر شي.

دا انقلابونه د ملي پاڅونونو په شان نه وو، بلکې دا وارداتي انقلابونه وو، چې د جاسوسي فعالیتونو نتیجه وې. استخباراتي څانگو نیالګي کېنول او تخمونه یې وپاشل، چې په کلونو کلونو یې په دې لار کې د خپلو اوږدمهالو موخو لپاره کار کړی و.

استخباراتي اسناد محرم او پټ وي، لاس ته راوړل یې گران او کله ناممکن وي، کله کله تصادف خپل کار وکړي او یا یو ویښ وجدان د آرامتیا لپاره یوې ماجراجویۍ ته لاس واچوي، چې په دې ډله کې یو ښاغلی مېتروخین دی.

د کودتاو تر شا هدفونه

افغانستان د جغرافیایي موقعیت له مخې او د لیونډ برېژنېف دکتورین د پراختیا له پلان سره د شوروي جمهوریتونو د اتحاد د نفوذ په حریم کې پروت و، د افغانستان هر بدلون ته یې پام و، قراین او حالات داسې څرگندوي:

۱ - کله چې شهید محمد موسی شفیق غوښتل دا موجوده بلاتکلیفه حالت له گاونډیانو سره یو طرفه او د یوه باور فضا رامنځته کړي، لومړی یې له لوېدیځ گاونډي سره د هلمند د سیند موضوع فیصله کړه، ورپسې یې له پاکستان سره د بلوڅو او پښتنو او بالاخره یې د ډیورنډ فرضي کرښې ته ملي روحیه په پام کې ونیوه. د چنگاښ ۲۶مه پرې راورسېده، واک سردار داود په لاس کې ونیو، د کودتا ورسره ملگري چې ډېر یې په شوروي کې روزل شوي وو، او په دې توگه هرڅه ختم شول.

۲ - کله چې سردار محمد داود خان نور د شوروي له لاسوهنو او د دوی له روزل شوي اسلام وطنجار، قادر او نورو څخه تر پوزې راغی، د خپل بهرني سیاست د بدلون نیت یې وکړ؛ مصر، یوگوسلاویا، ایران، لیبیا او پاکستان ته ولاړ، د غویي د اوومې اتلانو وار پرې د مخه کړ، هر څه په ټپه ودرېدل.

۳ - حفیظ الله امین هم نور پر شوروي ملگرو باور نشو کولای. غوښتل یې خپلواکه لار ونیسي، او د هېواد خپلواکي وساتي. هڅه یې وه، له پاکستان سره د مهاجرینو ستونزه حل کړي. په پټه یې امریکا ته لاس ور اوږد کړ. څوک لا دا هم وایي چې حکمتیار ته یې مراجعه کړې وه. روسیه هم پرې بدگومانه شوې وه، چې نه چې د مارشال ټیټو لار ونیسي؛ چې د مرغومي شپږمه پرې راورسېدله. دا طرحه هم په نطفه کې خنثی شوه. دا انقلابونه ټول وارداتي وو او ولسي او مردمي جنبه یې نه وه.

ګوند

«با دشمنان طبقه کارگر آشتی ناپذیر باشید!» د ګوند مرام او هدف

انتخاب شوي کسان لومړی KGB ته استخدام، بیا ګوند ته راهنمایي او بیا سر ته پورته کړل شي.

زمینه برابره شوه چې د ۱۳۴۳ کال په اساسي قانون کې ډموکراسي ومنل شوه، د مطبوعاتو آزادي، آزادي ټاکنې، د قواو تفکیک او د ګوندونو پیش ښیني پکې راوړل شوه.

له اساسي قانون څخه په گټې اخیستلو سره د افغانستان کمونستانو چې تر هغه وخته پورې یې پټ او نیمه پټ فعالیت درلود، جلب او جذب ته یې دوام ورکړ او د «کور، کالي، ډوډی» شعار یې راپورته کړ او دا د ګوند تعهد و:

«هر کسی که به عضویت ح.د.خ.ا. پذیرفته می شود، باید تیوری مارکسیستی، لیننیستی رافراگیرد.

نسبت به دشمنان طبقه کارگر آشتی ناپذیر باشد.

وروسته یې مرگ پر فیوډالېزم او مرگ پر امپریالېزم پر «کور، کالي، ډوډی» ورزیات شول. له پرولیتاریا، دکتاتوری او ملي او دیني او نورو بشري او اخلاقي ارزښتونو سره د جنگ اعلان او شوروي ته د وفاداری اعلان هم پکې لیکلی و. لېن ویل چې په هر هېواد کې د کمونېستي نظام یوه څانګه ده او تنه یې د شوروي جمهوریتونو اتحاد دی، نو که څانګه له تنې غوڅه شي، ارومرو به وچه شي! همدا وجه وه چې د یوګوسلاویا، البانیا او چین سره دښمني درلوده.

ګوند ته جذب او روزنه خو پخوا پیل شوې وه او KGB هم له پخوا راهیسې فعالیت درلود. د ګوند تشکیل ته چمتووالی درلود.

اصلي سرداران روسان وو. کمونېزم او مارکسېست مفکوره بسنده نه وه، پر لېن

اېمان ضرور و او د خپلې اېډيا محور بايد د اکتوبر انقلاب وای. رفيق ببرک او رفيق نجيب به هم په خپلو بيانو کې د اکتوبر انقلاب او لېنن نومونه د خوند او درندوالي او ارزښت په توگه راوړل. دا بيانې به روسي سلاکارانو ليکلې او يوازې ويل يې پر دوی وو.

مقرری او ځای پر ځای کول هم د KGB په لاس وو. د سپټمبر له ۱۱مې وروسته دا رول امريکا په لاس کې ونيو. ناپېژندل شوي به د پراشوت په توگه هم راباندې راشپوه شول، چې ډېر يې د NGO کسان وو، چې دوی ته د اعتماد وړ وو. په لومړيو کې د گوند غړيو په خپل منځ کې هم له غير ضروري پېژندگلوۍ څخه ډډه کوله، ليدنه او کتنه يې هم د يوې جاسوسې ادارې په توگه وه. گوند مطلق د يوې جاسوسې شبکې په بڼه و، چې تر خپله وسه به يې ځان پټ ساته، که به يې اېډيولوژيک فعاليت کاوه، مطلب به يې په يوه بې طرفه ډول د خپل نظر په توگه بياناوه.

که څه هم د گوندونو قانون لانه و پاس شوی، د دې گوند لومړۍ کنگره د نورمحمد تره کي د شېرشاه مېنې په کور کې د ۱۳۴۳ کال مرغومي په ۱۱مه د ۳۰ تنو له خوا وشوه د گوند بنسټ کېښودل شو او لومړۍ کنگره ونومول شوه، دوی بېرون خلقيان بلل کېدل خو په اصل کې لېښېستان وو.

فعاليت تر اندازې پټ ساتل کېده، ځانونه به يې دموکرات معرفي کول، وروسته د پروليتاريا تر نامه لاندې دېکټاتوران شول.

د گوند فعاليت د KGB تر نظر لاندې و او فعاليتونه يې د جاسوسۍ پر اصولو روان وو. لېنن ويلي وو، سم گوندي هغه دی چې سم چيکېست وي. د (مېتروخين) د کتاب په حواله تره کی، امين، ببرک، نجيب، قادر، محمود بريالی لا پخوا KGB استخدام کړي وو. په لومړۍ کنگره کې دغو کسانو غړيتوب درلود:

عبدالقيوم قيوم، عظامحمد شېرزي، غلام محی الدين زرمولو، محمدظاهر افق،

محمد اکرم کارگر، سلیمان لایق، سید نورالله کلالي، عبدالحکیم هلالی، عبدالهادي کریم، ملا عیسی کارگر، محمدحسن بارق شفيعي، نوراحمد نور، نورمحمد تره کی، ببرک کارمل، محمد طاهر بدخشي، دستگیر پنجشېري، شهیدالله شهر، سلطان علي کشتمند، صالح محمد زېري، دکتور شاه ولي، عبدالکریم میثاق، دکتور محمد ظاهر، عبدالوهاب صافي، آدم خان خاخي، انجینر خالیار، سید عبدالحکیم شرعي جوزجاني، عبدالله خاخي، داکتر اناهیتا، میراکبر خیبر (د عبدالوکیل کتاب، از پادشاهی مطلقه الی سقوط جمهوریت دموکراتیک افغانستان، ۴۰مخ).

نورمحمد تره کی د گوند مشر او ببرک کارمل مرستیال و ټاکل شو. آدم خان خاخي په خپله له گونده ووت. کله چې حفیظ الله امین د گوند غړیتوب تر لاسه کړ، طاهر بدخشي او محمد ظاهر افق د ده د خشن چلند له کبله له گونده ووتل، مگر کمونېست پاتې شول. ظاهر افق هاخوا دېخوا وگرځېد او د انتقادیانو په نامه یې یوه ډله جوړه کړه او ظاهر بدخشي عقده واخیسته (ستمی) شو، کریم زرغون هم له گونده ووت.

په گوند کې ژر انشعاب راغی، او د خلق او پرچم په نامه سره بېل شول. په حقیقت کې مرام او هدف یو و. دا انشعاب ممکن تکتيکی و، ولې چې په ۱۳۵۶ کې بیا یووالی تامین شو. په هغه وخت کې د گوند د اصلي غړيو شمېر تر ۳۰۰ تنو نه اوښت (ک، ج، ب در افغانستان، ۳۴مخ).

یوه ډله د خلق په نامه چې مشر یې نورمحمد تره کی و، او بله ډله چې مشرتابه یې د ببرک کارمل په لاس کې وه، گوندي فعالیت دوام درلود. د ببرک ډلې د پرچم په نامه ورځپاڼه د میراکبر خیبر په مدیریت چاپوله، نو ځکه پر دې ډله د پرچم نوم پوخ شو. خلقیانو خپل نوم وساته، د بارق شفيعي تر مدیریت لاندې یې د (خلق) ورځپاڼه تر پینځو گڼو وروسته منع شوه، گرچې ظاهر افق د بلې ورځپاڼې وړاندیز

وګر چې حکومت ونه مانه. گوند کرار کرار پیاوړی کېده او شهرت یې وموند، بازار ته راووتل، دلته او هلته غونډې کېدې، د کب درېمه د مې لومړۍ ورځ (د نړیوالو کاریگرانو ورځ) او د وږي نهمه (د پښتونستان ورځ) په مظاهرو او لاریونونو سره استقبالېده او خپل نظم او ډسپلین به یې په ننداره کېښودل، له پولیسو سره به یې کله کله ټکرونه راتلل او په سپین سترګۍ به ورسره لاس او گربوان وو او د حکومت له خوا به زغمل کېدل.

یوازینی مقابله د اسلامي ډلې (جوانان مسلمان) وه چې جدي مقابلي ته ورته ولاړ وو. د KGB خپل گوند و، خپل نور جاسوسان لکه دستگیر پنجشېری چې اېجنټ نوم یې (ریچارډ) او محمود بریالي اېجنټ نوم (شېر) په گوند کې فعالیت کاوه.

د گوند مصارف د KGB له خوا تادیه کېدل (مېتروخین، KGB در افغانستان). د ډاکټر یوسف د رای اعتماد په مقابل کې محصلینو مظاهري وکړې او د عقرب په ۳ مه درې تنه له پولیسو سره په نښته کې ووژل شول چې ډاکټر یوسف استعفا ته اړ شو.

تر ډاکټر یوسف وروسته محمدهاشم میوندوال لومړی وزیر شو چې یو کال وروسته د یوې امریکایي ورځپاڼې د (ارمپاتس) د یوه مضمون د لیکوال چې په افغانستان کې د CIA جاسوسان په لوړو کرسو کې دي، د خپرېدو په خاطر د یوه غوغا جوړه شوه، چې دا هم د KGB یوه توطیه وه، میوندوال د ناروغۍ په پلمه استعفا وکړه. له ډموکراسۍ څخه په ګټه داسې شورماشور ته به خلقیانو لمن وهله. نوراحمد اعتمادي چې لومړی وزیر شو، تر یوې اندازې یې تفاهم درلود، په تېره له پرچم سره، خو بیا هم رواني ناروغي ورته پیدا شوه او استعفا یې وکړه.

ډاکټر محمدظاهر خان مخ ته راغی، گذاره یې وکړه، نه دی خوښ و او نه ولس، نو یې د کورنیو ستونزو او د ولسي جرګې د کشمکش له امله استعفی ته ترجیح

ورکړه. تر ده وروسته د ده د بهرنیو چارو وزیر محمد موسی شفیق لومړی وزیر شو. نور ټولو ته دا څرگنده شوه چې د دې ټولو نارامیو سبب چپیان او د خلق گوند دی. پینځه لومړي وزیران په یو بل پسې په لنډ وخت کې بدل شول. شفیق پرتحرک او په اصطلاح عملگرا.

د شوروي د جاسوسی دستگاوي، په سیاسي برخه کې KGB او په پوځي برخه کې د استخباراتو پوځي څانگه GRU، فعالې شوې. گوند ته مستقیم هدایتونه رسېدل چې څه باید وکړي او څه نه.

جنرال الکساندر مایروف په خپل کتاب کې دا هم راوړي دي چې په لومړیو کې هدایت دا و چې گوند خپل ټول فعالیت د قانون په چوکاټ کې برابر کړي، چې په اسلامي ټولنه کې حساسیت پیدا نشي.

د ډموکراسۍ د لسیزې له ډاکټر ظاهرخانه بغیر نور درې واړه لومړي وزیران لکه میوندوال، اعتمادی او شفیق که څه هم چې د غوايي له کودتا سره مخالف ثابت نه وو، شهیدان شول، چې د سر څوک پاتې نشي.

خلقیانو، افغاني ټولنه په څلورو کټگوریو وېشلې وه، انقلابیان (گوندیان)، خوش بینان، بېطرفان او مخالفان.

بېطرفان باید جذب شي او یا په همدې حالت هم سم دي، چې وساتل شي، چې ضرر نه لري، پر خوشبینانو کار وشي، مخالفان دښمنان دي، انقلابي برخورد ورسره وشي او وځپل شي.

گوند او شوروي په دې پوهېدل چې لکه د ډموکراتیکو هېوادو په شان د اکثریت او ټاکنو له لارې واک ته نشي رسېدلای، د تره کي خبره د لنډې لارې په لټه کې شول چې د ترور، کودتا او غصب له لارې واک ته ورسېږي.

تره کي صاحب به دا طرحې په ځان پورې تړلې، په داسې حال کې چې دا د KGB ازمايل شوې نسخه وه، چې دا عمل یې د اروپا د لوېدیځ بلاک په ټولو هېوادونو

کې تجربه کړی و. د افغاني شورويانو د انقلابونو په راوړلو کې البته يوازې د (پينځم ستون) رول مهم و چې تر گوندیانو KGB ته ډېرې نژدې و، کله چې رازمحمد پکتين په مسکو کې سفير و، د روسي (دوريانکوف) په مړينې خواشينی و او هغه يې بابا وباله او د هغه فاتحه يې واخيستله (جنرال قادر کتاب ۳۴۲مخ).

پکتين د اسلم وطنجار فاتحه هم په آلمان کې واخيستله او د قرآن کریم قرائت به کېده، په داسې حال کې چې دوی په هغه عقیده نه لرله.

د گوند دواړو ډلو ځينې کسان په لومړيو آزادو ټاکنو کې ولسي جرگې ته کانديدان ودرول، چې د هغو له جملې نه نوراحمد نور، ببرک کارمل، ډاکتر اناهيتا او فيضان، چې له ننگرهاره و، رايې وگټلې. سلېمان لايق، بارق شفيعي، يعقوب کمک ناکام شول.

په ۱۴مه دوره کې يوازې حفيظ الله امين د خلقيانو او ببرک د پرچميانو له خوا ولسي جرگې ته لار وموندله. تره کی صاحب هم د ناوې د ولسوالۍ کانديد و. چې KGB د کمپاين لپاره د پنځوس زره افغانیو مرسته ورسره وکړه (KGB در افغانستان، ۳۸مخ)، خو چا رايه ور نه کړه، ځکه چې په بې لمانځۍ مشهور و.

د هېواد د سنتي ټولنې د مخکې د سر پر جنت باور نه و، کوم کسان چې له خوست، شينوارو او هلمند نه يې د روسيې ځينې ښارونه لکه کيف، لېننگراد او يا نور ليدلي وو، د مخکې د سر د جنت تر انگېزې لاندې راغلل، په تېره سر او سپينو روسي نجونو او بې بندوباره آزادۍ ورجذب کړل، چې په ژوند به يې له خپلې مور او ترور پرته نور څوک نه وو ليدلي، ځينو هلته ودونه هم وکړل. روسی نجونو افغان ځوانانو ته لېوالې وې چې په دې وسيله بهر ته ووتلای شي.

له شوروي نه د راغليو محصلينو له جملې نه چا ناکامي ليدلې نه وه، نمرې په ښاخۍ وې، د اکثر و روسي ژبه هم زده نه وه، د کمونېزم په اېډيولوژۍ لرلې راواستول شول.

د گوند، که څه هم د غړيو شمېر يې کم و، ابرځواک شاته ولاړ و. تشکيلات په بشپړ ډول د شوروي د سوسيالیست گوند غونډې وو، او د هغو پر موډل جوړ شوي وو، لکه پولیت بیرو، کمیته مرکزي، مشرتابه پلاوی او نور. له «هورا» سره سم يې د «کور، کالي، ډوډی» چيغې وهلې او له ملي او ديني ارزښتونو سره يې دښمني او هغو ته سپکاوی کاوه. تش په نامه کاريگري نظام او د پرولیتاریا دېکټاتوري منل، تر ټولو ستره او مهمه برخه د شوروي پر رهبري باندې اېمان راوړل وو، وکیل د خپل کتاب په ۳۵۲ مخ کې وايي چې د گوند مصارف هم د KGB له خوا حواله کېده، راوړي دي، چې بېرک بدگومانه و، او دا يې اعتراض و چې تره کی له دې مصارفو نه ناوړه گټه پورته کوي، يوازې البته کمونېست کېدل، بسنده نه وو، بلکې عبدالوکیل په خپل همدې کتاب کې راوړي دي چې کارمل په دې خاطر له نورمحمد تره کي سره يو ځای گوند جوړ کړ چې هغه هم سويتېست و.

KGB ژورې رينسې وغځولې او په گوند کې يې اوږده لاسونه لرل، لکه چې ډاکټر محمدحسن شرق د (کرباس پوښان برهنه پا) کتاب کې راوړي دي چې گورباچوف په داسې ديپلوماتيکو جملو ورته وړاندیز کوي:

«ځينې افغانان شته چې د شوروي او د افغانانو د دوستۍ پلوي دي چې که ته (شرق) وغواړې د دولت سر ته راشې، مرسته به ورسره وکړي، يا د کودتا او د گوند په موافقه. معلومېږي چې شرق نيژدې او هم باوري دوست دی. (د دوستي له پلويانو څخه هغه اېجنټان مطلب دي. شورويانو نور د خپلو گوداگانو موجوديت نه پټاوه. ډاکټر شرق هم له شورويانو سره خپله دوستي له سردار داود خان څخه هم نه پټوله (از سلطنت مطلقه الی...)) کتاب.

وايي کله چې د مصر د اسوان بند د شوروي په مرسته جوړ او په افتتاح کې يې يو لوی محفل نيولی و، په دې محفل کې د عراق مشر صدام حسين د شوروي

لومړي وزير خروشچوف ته لاس ور اوږد کړ، هغه لاس ور نه کړ او دا يې وويل چې «زه هغه لاس په لاس کې نه نيسم چې د شوروي د دوستانو په وينه لړلې وي.» دا هغه وخت و چې صدام څو تنه کمونستان اعدام کړي وو، په هېواد کې يې د شوروي نفوذ نور څه پټه خبره نه وه. زغم يې کېده، د گونديانو د سپين سترگيو جسارت دې حد ته ورسېد چې پر لېنن يې (درود) ووايه. KGB او GRU دا کسان پېژندلي، استخدام کړي او روزلي دي، چې وروسته د انقلابونو اتلان شول، لکه:

محمداسلم وطنجار، قادر، سيدمحمد گلابزوی، ضياء مجيد، شهناز تنی، قادر آکا، آصف شور، حميد محتاط، امام الدين، گل آغا، اسدالله سروري، نبي عظيمي، نظرمحمد، سيدداود ترون، نورالحق علومي، عبدالحق علومي، جعفر سرتېر، افضل لودين، ميراکبر خيبر، فيض محمد، پاچاگل وفادار، محمدرفيغ پټ او خفيه فعاليت درلود چې د شوروي د پوځي استخباراتو GRU له خوا جذب او اداره کېدل.

د گونديانو ترمنځ نه اصول وو او نه اخلاق. لکه لېوان مخامخ سره پرېوتل. د وفادار شاگرد پر خپل آموزگار ور ترپ وهل، آموزگار او د انقلاب لارښود وواژه او د سنگر ملگري يې تبعيد کړل، نوم يې سفير کېښود. همدې تبعيد شويو سفيرانو د پرديو په مرسته د انقلاب پر قومندان بريد وکړ، هغه يې په گوليو غار غار کړ. دې رفيق هم تر اخبره سمه ورځ ونه لیده، د خپل پخواني گارد (نجيب) له خوا تر يوې سپينې کودتا لاندې راغی او هغه چې په خپله هم منشي شو، په وروستيو کې د (وطن ياکفن) شعار ترې هېر شو. تېښتې ته ودرېد.

همدې د سنگر رفیقانو يې مخه ډب کړه او د طالبانو توپ ته يې ودراره. په دې ډول د انقلاب د قربانيانو شمېر اوچت شو. البته دا منو چې انقلاب قرباني غواړي. شهناز تنی هم بې تفاوته نه شو، د سنگر تر ملگري يې د هېواد عنعنوي دښمن ته

ترجیح ورکړه او دښمن ته په سلامي شو او د پاکستان د ISI مېلمه. ملگري د خپلو شخصي سلیقو پر بنا او د خودخواهي له کبله په خو ډلو ووېشل شول؛ ځيني «تره کيان»، ځيني «امينيان»، ځيني «کارمليان» او «زرغونيان» شول. د اپوزيسيون زغم پکې نه و. پر مخالفينو به يې د انقلاب ضد ټاپه ووهله او د انقلاب د قربانيانو پر لار به يې سيخ کړل.

ګونديان مغز شوي شوي وو، که څه هم د سوسيالېزم زانګو ښکته شوه، لا بيا يې هم د لېنېزم او سوسيالېزم ډول غاړې ته اچولي و؛ رښتيا توانا نور محمد تره کي به ويل: «د انقلاب ډول به ډزېږي، مور به نه يو!»

که څه هم د سياست په بازار کې مارکسېزم نور خريدارنه لري، د روسانو او يا کاله وروسته خپلې غطي ته پام شو. د مطبوعاتو آزادي، د ټاکنې ازادي او د ډموکراسۍ اصول يې په بشپړ ډول ومنل. مارکسېزم له کارل مارکس سره د تاريخ زباله دان ته وسپارل شو. د لېننګراد نوم بدل شو.

کارل مارکس په خپله يو يهود آلماني و، لوړې زده کړې يې نه لرلې، وروسته په ۱۹۷۰ کال کې د شوروي د مرکزي کمېټې له خوا افتخاري دکتورا ورکړل شوه.

هغه نظام چې په فريب او درواغو تغذيه کېده، دا حقيقت يې گورباچوف درک کړ. افغان انقلابيانو د هغو امپريالېستو هېوادونو تر لمن سر لاندې کې چې دوی به د مرګ چينې پرې وهلې. د مشر ورور او د شوراگانو له هېواد نه په تلوار واوښتل.

نور په روسيه کې د اکتوبر د انقلاب او لېنن ياد څوک نه کوي. دې ملک ته د برچې په زور او له يوې ارتجاعې اېډيولوژۍ سره راغلي وو. گورباچوف هم تر هغه لېنېست و، چې په خپله واک ته ورسېد، بيا يې مخ وړاوه. اما په افغانستان کې د ټولو بدبختيو وسيله همدا ګوند و، چې ځيني لا تر اوسه سم شوي نه دي توبه يې نه ده ايستلې.

ځيني په لنډ ډول اشتباه گانې مني، مگر دا نه وايي چې کومه اشتباه؟ له ولس نه

عذر نه غواړي.

۱- د دوه نیم میلیونه بې گناه وطنوالو وژنه؟

۲- اته، نهه میلیونه آواره؟

۳- یو میلیون معیوبین،

۴- که د هېواد د خپلواکۍ تر سوال لاندې راوستل او د يرغل ملگري؟

استعمار په ډېر پوځوالي او مهارت سره ټاکل شوي کسان لومړی جاسوسی ته استخدام، بیا یې روزنه او تربنېنگ کړي، بیا یې مفکوره او اېډیولوژي پرې ومني، په اخیر کې سیاسي او گوندي ترې جوړ کړي. حمایه یې کړي، لوړې څوکۍ ته یې ورسوي او وورسته یې د هدفي هېواد رهبرۍ ته پورته کړي خو په حقیقت کې هغه مزدور وي او بیا وروسته چې نور کار ورته کړي، تفاله یې کړي. دی د مشرتابه اکت کوي مگر ولس یې گوډاگی بولي. په څرگند ډول دا د مزدور او بادار ترمنځ مناسبات جوړوي. د گوند تکتیک و چې په هره اداره کې یې د سیاسي دفتر یا سیاسي آمر یا سیاسي رئیس په نامه تشکیل درلود، چې په حقیقت کې یې د خاد او KGB استازیتوب کاوه.

بخاطر منافع زحمت کشان و بر علیه استعمار و تمام اشکال سیستم اجتماعی و

ملی مبارزه نمایند (د کشتمند کتاب، رویدادهای تاریخی، ۱۶۳مخ)

د چنگاښ ۲۶ مه

«تصميم د بري لومړی شرط دی!» سردار محمد داودخان

د چنگاښ ۲۶ مه د ۱۳۵۲ کال د شپې په يوه بجه فېشنگونه پورته او وځلېدل، چې د کودتا د پيل د قوماندې په معنا وو.

تېلفونونه له فعالیته ولوېدل؛ د هر سرگروپ دنده وه چې خپل هدف ته ځان ورسوي، د اردو د انضباط د ټولي فعالیت ډېر و. پوځي لوړپوړي چارواکي د دفاع وزير خان محمد خان، د قواي مرکز د ارکان رئيس جنرال سردار عبدالولي، د اوومې فرق قوماندان جنرال عبدالحكيم کتوازی، د بالاحصار د کومندو قوماندان جگړن رحمت الله صافي، سردار احمدشاه، مارشال شاه ولي خان او محمد موسی شفيق لومړی وزير ونيول شول او په قولچکان کې د قدیر نورستاني په کور کې تر نظارت لاندې شول. پاچا په هغو شپو کې د رخصتو د تېرولو لپاره په روم کې و، چې تر اخېره هلته پاتې شو. ټک او ټوک ونه شو چا مقاومت يا مخالفت ونه کړ او دا عمل سپينه کودتا وبلل شوه.

ډگروال رحمت الله صافي، چې وروسته ځان ته ستر جنرال وايي، د خپل کتاب «افغانستان څنگه تباه شو؟» په ۲۲ مخ کې راوړي چې په همدې شپه او په همدې محفل کې د ملي دفاع وزير ستر جنرال خان محمد کاغذ راواخيست، سردار ته يې په هغه شپه خپله تسليمي او بيعت وړاندې کړ.

سبا سردار محمد داود خان د جنرال عبدالکریم مستغني او ډاکتر محمدحسن شرق په ملگرۍ «کابل راډيو» ته لار، د پاچاهي نظام د ختم او د جمهوري رژيم اعلان يې وکړ.

ژر ژر فرمانونه صادر شول، د ۱۳۴۳ کال اساسي قانون لغو او ملي شورا منحل شوه.

مرکزي کمېټه (چې دا نوم تر هغه وخته ولس ته نا آشنا و) اعلان شوه. د کودتا مشر رهبر وبلل شو او کودتا ته د انقلاب نوم ورکړل شو. کودتاچيانو يو بل ته (د انقلاب ملگری) خطاب کاوه. د بهرنيو له خوا په احتياط استقبال شوه. شورويانو دا رژيم ژر په رسميت وپېژاند او د همکارۍ لوز يې هم وکړ. په کور دننه تر همدې دمه کوم عکس العمل څرگند نه شو. خلقيانو کودتا تاييد کړه، د پرچميانو رول پکې بارز و. د سردار د وري د مياشتې (خطاب به مردم) بيانیه د سليمان لايق، سلطان علي کشتمند له خوا د ډاکتر حسن شرق په سپارش ترتيب شوې وه. څرگندېږي چې په دې انقلاب کې د کمونېستانو (کورنيو او بهرنيو) رول څرگند و. د مرکزي کمېټې او کابينې له معرفۍ سره نگراني راپورته او پټې پټې تبصرې پيل شوې. د (خطاب به مردم) بيانیه کې هم (از پادشاهي مطلقه الی سقوط جمهوري دموکراتیک افغانستان، ۱۶۰ مخ په حواله) په څرگند ډول کمونېستي ادبيات کارول شوي وو. د سردار کاري ډله دا کسان وو:

الف - مرکزي کمېټه، څېرې:

ډاکتر حسن شرق، غلام حيدر رسولي، فيض محمد، عبدالقدير نورستاني، غوث الدين فايق، ضيا مجيد، پاچاگل وفادار، عبدالالا، مولاداد، سرور نورستاني، محمديوسف، عبدالحميد محتاط او د کمېټې په سر کې په خپله سردار. دا ټول ټيټرتبه پوځيان د بريدمل او تورن په رتبه وو، چې دوی به ورته سرگروپ وايه. سردار په خپله هم پوځي سابقه درلوده.

ب - کابينه:

د مرکزي کمېټې غړو په حکومت کې هم يو پوست او مقام درلود، لکه: ډاکتر حسن شرق د لومړي وزارت مرستيال؛ بريدمن فيض محمد د کورنيو چارو وزير؛ لومړی بريدمن غوث الدين فايق د فوايد عامې وزير؛ لومړی بريدمن عبدالحميد

محتاط د مخابراتو وزير؛ لومړی بریدمن پاچاگل وفادار د قبایلو وزیر؛ جیلانی باختري د زراعت وزیر؛ ډاکتر عبدالمجید لوی څارنوال او د عدلیې وزیر؛ ډاکتر نعمت الله پژواک د پوهنې وزیر؛ نظر محمد سکندر د روغتیا وزیر؛ عبدالقیوم د معدن وزیر؛ ډاکتر عبدالرحیم نوین د مطبوعاتو وزیر؛ عبدالالا د مالیې وزیر؛ په خپله سردار د دفاع وزیر، د بهرنیو چارو وزیر، لومړی وزیر او د دولت مشر؛ قدیر نورستانی د پولیسو عمومي قوماندان؛ جنرال مستغنی لوی درستیز؛ غلام حیدر رسولي د قوای مرکز قوماندان؛ ډگروال قادر د هوایي مدافعې قوماندان؛ قدیر لومړی څارن د ترافیکو د واقعاتو د بررسی آمر او رسولي د مکلفیت متقاعد ډگروال چې د قوای مرکز په قوماندانۍ قناعت وکړ، وروسته یې اشته راوپارېده چې تر وزارت پورې ورسېد.

سرور نورستانی د څلورم زریزې زره دارې قوې قوماندان، محمدیوسف د ۱۵ زریزې قوې قوماندان، مولاداد د اردو د اداري مرکز رئیس، ضیا مجید د ارگ قوماندان، نور هم کودتاجیان یا انقلابیان ځای پر ځای شول. ټول کودتاجیان په دوو دوو ترفیع گانو تقدیر شول.

ډېرو کودتاجیانو په شوروي کې زده کړې کړې وې او د GRU له خوا جذب شوي وو. دې کودتا وروسته نورو کودتاوو ته لار هواره کړه.

د ځینو پلرونه هم له بخشش څخه بې برخې پاتې نه شول، د ببرک پلار جنرال محمدحسین د زوی له برکته رفع تقاعد شو او د پکتیا د قل اردو قوماندان شو، جنرال محمداعظم لغمانی، د فواید عامې پخوانی وزیر هم د خپل زوی له برکته رفع تقاعد او د کندهار د قل اردو قوماندان شو او د بصیر رنجبر او کبیر رنجبر پلار عبدالکریم عمرخېل (د عبدالقدوس غوربندی د کتاب په حواله) (چې دې رنجبرانو په ژوند کې هېڅ کوم رنجبر نه و لیدلی) د پروان والي شو.

دا بې تجربه، خورد رتبه او ناپوه بریدمنان د وزارت په سر کې ټاکل کېدل، د ټولې

نړۍ د سياسي او اداري اصولو مخالف عمل دی اما د سردار مجبوريټ بل و، چې همدا بریدمنان و چې دی يې واک ته ورساوه.

د خپلواکۍ د استرداد ورځې (د زمري ۲۸مه) ځای د چنگاښ د انقلاب په نامه (د چنگاښ ۲۶مې) ته ورکړل شو، چې دا ورځ بيا د غويي د انقلابيانو له خوا د غويي اوومې ته ورکړل شوه او ان بيرغ هم بدل او هم سور انقلابي رنگ غوره شو. په داسې حال کې چې دا دواړې ورځې انقلابي نه وې، بلکې پوځي غصب و، د زمري ۲۸مې بېرته خپل ځای ونيو. اوس سياسيون او تاريخ پوهان د اکتوبر انقلاب هم انقلاب نه بولي، يوازې د فرانسې (انقلاب کبير، ۱۷۸۹ کال) او د امام حضرت خميني اسلامي انقلاب په ۱۹۷۸ کال کې انقلاب بولي. مگر په اخبر کې نه د چنگاښ ۲۶مه او نه د غويي اوومه پاتې شوه.

کابينه او مرکزي کمېټه د قدیر نورستاني، حيدر رسولي، او عبدالالا نه بغير نور د سردار نه وو، دستوري د ده پروگرام ته له بلې خوا ورننه ايستل شوي وو. د انقلاب ډېر ملگري ده نه پېژندل. سردار ورپسې نه گرځېد، چې څوک په کومه پخوانۍ او په کومه انگېزه د ده ملگري کوي او د چا زامن دي. پخوانيو مجربو جنرالانو د سردار ملگري ونه کړه؛ ټولو ماجراجويو بریدمنانو دې عمل ته غاړه کېښوده. کله چې د ۱۳۵۶ په اساسي قانون کې يوازې د سردار ملي غورځنگ د سياسي فعاليت حق درلود او نور گوندونه منع شول د KGB له خوا خلقي گوندیانو ته هدايت و چې ملي غورځنگ ته خپل کسان ورننښاسي (ک.ج.ب در افغانستان، کتاب).

د سردار محمد داود خان په وطن دوستۍ، سپېڅلتيا او ملي احساس کې هېڅ شک نشته، نور عوامل هم شته، لکه د ده خودخواهي، کورنۍ سيالي، د سردار عبدالولي توهينونه او سپکاوی، هم يوه انگېزه وه، چې د هېواد د بدمرغۍ پيل و او تر اوسه پکې سوځو، په کودتا لاس پورې کړ.

د ۱۳۴۳ کال د اساسي قانون ۲۴مه ماده چې د پاچا کورنۍ پکې تشخيص او

تثبیت شوي وه، چې د پاچا د کورنۍ د سیاسي فعالیت مخه پکې ډب شوې وه، د سردار داود خان لپاره دا یوه توطیه بلل کېده.

پینځه حکومتونه چټک چټک یې له بریالیتوبه یو په بل پسې بدلېدل. د پارلمان په مقابل کې حکومتونه کمزوري وو، یو شمېر دلانونو، قاچاقبرانو او رشوتخورو په ولسي جرگه کې ځای نیولی و. د انقلاب یا بدلون لپاره وچکالي، فقر او بېکاري هم یوه انگېزه وه، له بلې خوا د هلمند پر اوبو له اېران سره د لومړي وزیر موسی شفیق قرارداد هم تر ټولو لویه غوغا راپورته کړې وه. شفیق په خپل نوبت پر ابتکار لاس پورې کړ، د یوه قرارداد په ترڅ کې یې د هلمند د اوبو موضوع له اېران سره حل کړه.

نور یې د پښتونستان او ډیورنډ کرښې ته پام وړاوه. شوروي حساسیت درلود، نه یې غوښتل چې افغانستان آرام او سوکاله شي، تلوار یې وکړ؛ د چنگاښ ۲۶مه راورسېده، چې له پورتنیو مسایلو سره یې ارتباطه نه وه. شفیق د سردار په پینځو کلونو کې دوه نیم کاله بندي وو او پروژې یې ختمې شوې.

عیني او ذهني شرایط برابر وو، له اوږدې دوستۍ نه اوس باید بل گام پورته شي. پاچاهي نظام په جمهوري وړوي او تودو اوبو ته ورڅېرمه شي. KGB نورې موخې هم درلودې، چې له سردار څخه د «یو وار مصرف» کار واخلي. سردار به مړ شي، یا به کومه بله د مرگ توطیه ورته جوړه کړي، ځکه بوډا دی او پاتې د مرگ توطیه ده، چې ورته جوړه شي. سردار هم بې برنامې نه و، غوښتل یې دا هلکان په دوو دوو رتبو خوشحاله کړي او وروسته به یې له مخې لرې کړي، خو حقیقت بل ډول و.

دا ستراتیژي وه، چې سردار ته باید سرخوړی جوړ شي او تجرید یې کړي. لومړۍ مسأله د محمدهاشم میوندوال وه، د سردار له کودتا نه لا دوې میاشتي نه وې تېرې، چې دا موضوع راپورته شوه، د ډاکتر حسن شرق په خبره، چې ویل

یې: «زموږ تر ستوني لا اوبه نه وې تېرې چې میوندوال په کودتا لاس پورې کړ.»
دا یوه څرگنده توطیه وه.

په دې ډول سپینه کودتا په سره کودتا واوښته. په رادیو کې د کودتا په تور د ملي، علمي او سیاسي شخصیت پخواني لومړي وزیر محمد هاشم میوندوال خبر د عارف ربکشا (یو دوه ویشت کلن پېښوري تجار) په ملگری د کودتا خبر تېر شو. چې ۴۴ تنه معزز او د هېواد خدمتگاره جنرالان او قومي مشران، د ملي شورا غړي په دې تور ورسره تورن شول.

توطیه روښانه وه او (خود کوزه، خود کوزه گر، خود گل کوزه): راپور ورکونکی کمونېست، د تحقیق هیأت کمونېست او قضایي هیأت هم همدوی.

پېژندل شوي خلک وو، د ملک طوطي زوی ببرک شینواري یو کاغذ د راپور په ډول د کلیوالی د اړیکو په اعتبار د وکیل سیف الرحمن د کور په کوم درز کې کېښود، چې په دې کاغذ کې د تورنو کودتاچیانو نومونه لیکل شوي وو. چې هېڅ روغ عقل ته د منلو نه ده. نو نیول او زنداني کول پیل شول، شکنجې، عذاب او بې عزتی ورسره.

محمد هاشم میوندوال د صمد اظهر (چې د *KGB* در افغانستان د اسنادو له مخې یې اېجنټ نوم فتح خان و) تر شکنجو لاندې ساه ورکړه. د غلطگويان جنایت کار د کتاب په ۱۶۷ مخ کې د فتح خان په واسطه د شهید میوندوال د شکنجې او بیا د حیدر اختر په لاس د شهادت او بشري جناياتو تفصیل راغلی دی.

تورن داسې شکنجه شول چې مرگ ته یې ترجیح ورکوله؛ اکثره یې یو پر بل د غیرحق کودتا د قصد اقرار او یو پر بل شهادتونه ورکول. له صمد اظهر سره نور پرچمي پېژندل شوي ملگري نبي د پولیسو د اکاډمۍ قوماندان، جنایي آمر فاروق یعقوبي، نصرالله امرخېل، عبدالله همکار او باقي (بوچوک) د ذاتي آمر او نورو

گهون درلود.

KGB همدا نسخه د عبدالملک عبدالرحیمزي په برخه کې هم کارولې وه. د دې کسانو له ډلې شپږ تنه، ډگروال ماما زرغون شاه، تورن جنرال خان محمدخان، د پېښور اوسېدونکی عارف شینواری، مولوي سيف الرحمن په اعدام محکوم شول. هیأت قضات هم له همدې قماش کسانو څخه وو. سرور نورستانی، نبي عظیمي او نور همدا ډول یې مسلکه او قضایي او عدلي تجربې څخه بې خبره، له عدل او انصافه لرې، یوازې د ملک طوطي د زوی د دستوري او پلان شوي راپور پر بنا د شکنجې جبر و اکراه د اقرارونو په اساس نظامي محکمې خپله خاینانه پرېکړه صادره کړه.

پاتې متهمین له ابد حبسه نیولي تر دوولس کلونو پورې په بند محکوم شول. سردارمحمد داود د دفاع د وزیر او د دولت د مشر په توگه د پوځي محکمې پرېکړه «ملاحظه شد» کړه. دا قضیه «د جنگي جنایتکارانو اتهام نامه» کتاب کې په تفصیل سره راغلې ده. محکمه یو مرحله یي او غیابي وه، د اعدام حکم د تورن نبي عظیمي له خوا د پل څرخي په پولیگون کې تنفيذ شو (تاریخ مسخ نمی شود) کتاب دا پېښه په تفصیل سره راوړې ده.

د شهید محمدهاشم میوندوال د توطیې د تحقیق د هیأت درې غړي په خپله هم د انقلاب ضد په جرم مجازات شول. نصرالله عمرخېل په پلچرخي زندان کې ووژل شو، دی چې د اظهر د خور سړی و، وایي چې په وژنه کې یې د فتح خان لاس و. وایي له دې کبله د قدیر نورستاني مدیر قلم مخصوص و. فاروق یعقوبي هم د ده د مرستیال یارمحمد له خوا د انقلاب د مخالفت په تور او غلام نبي د اکاډمۍ قوماندان د خپلو انقلابیانو له خوا دومره شکنجه شو چې په دواړو سترگو ووند شو. د شهید میوندوال د توطیې د تور ملگري کسان تر ډېره ژوندي وو. ما (لیکوال) له ځینو سره کاته کړي، هغه وخت تېر دی مگر بیا هم یوه دا پېښه تایید نه کړه.

د KGB دا پلان و چې سردار تجريد او اخته وساتي، سردار د لومړي وزارت په وخت کې هم د KGB په غلطو راپورونو استعمال شو.

چې د (داود خان د کې جي بي په لومو کې) کتاب کې د هغه وخت ځينې توطيې لکه د عبدالملک عبدالرحيمزي د کودتا توطيه، د بدخشان پر څو تنو مشرانو غير حق د امريکا د جاسوسی تور او د امريکايانو په وژلو د شبرغان د ډبرو قومي مشرانو تورنېدل چې ډېر زجرونه او شکنجې يې وليدې.

د سردار په دې دوره کې هم پېښې يو په بل پسې راپورته شوې، لکه د ملي دفاع د توپچي رئيس ميراحمدشاه د کودتا پلان، د مولانا فيضاني د دهشت د عملياتو پلان، په سپينه ورځ د پلان وزير خرم قتل، د آريانا د پيلوټ انعام الله گران قتل، د منهاج الدين گهيځ تړور، د زمان خان د کلا په زېرخانو کې د لوی شمېر مړيو کشف، د جنرال محمدرسول خان (په رسول جان مشهور) پخواني د ضبط او احوالاتو رئيس سياسي او تخريبي فعاليت او داسې نور چې د يوې پېښې ثبوت يې هم نه درلود. سردار راپورونو ته ډېر اهميت ورکاوه. داسې واقعات په بل حکومت کې نه دي راغلي، دی ډېر ژر استعمالېده. سردار بالاخره ناوخته پوه شو چې محاصره دی. انقلابيانو په دې نامه چې انقلاب يې کړی او دی يې واک ته رسولى دی، تر خپلې برستې پېښې وغځولې.

په دې وخت کې اسلامي خوځښتونه هم په حرکت شول، د (جوانان مسلمان) ډلې هم په بریدونو او عملياتو لاس پورې کړ. او دا د سردار لپاره يو لوی شوک و، پوه شو چې کلي په زور نه کېږي.

له خپلو انقلابيانو څخه تر پوزې راغی، هر يوه لويه برخه غوښته او خپل حد يې نه پېژانده. هر يو د لستونې مار گړځېدلی و. دا انقلابي ملگري د ده نه دي. په دې هم پوهېده چې ډاکترحسن شرق له کومه ځايه او کوم اخوره تغذيه کېږي، دې شرق په خپله، چې کله په هند کې سفیر و، عبدالوکيل خارجه وزير ته ويلي وو

چې سردار له شورويانو سره د ده پر اړيکو خبر و. سردار دا موضوع چندان جدي ونه گڼله. بالاخره سردار د انقلاب سمون ته اړ شو.

د انقلاب سمون

«وارداتي اېډيولوژي دلته ځای نه لري!» سردار محمد داودخان

سراسري نارضايت، بېروني فشار او په کور دننه ډول ډول سرخوږي، خرابې اقتصادي وضعې او د انقلابي ملگرو خودسړۍ، سردار ته دا فکر وروست چې د حکومت پر چارواکو يو تجديد نظر وکړي او بدلون پکې راولي. د انقلاب ملگرو هم قناعت نه درلود، دوي دوي رتبې يې بس ونه بللې. سردار د سمون لار غوره کړه. د دې سمون په بهير کې يې لومړی عبدالحميد محتاط لرې کړ.

پاچاگل وفادار يې په لیبيا کې سفیر کړ. فيض محمد يې د کورنيو چارو له وزارت نه لرې کړ، ډاکتر حسن شرق يې چاپان ته ولېږه، د کرنې وزير جيلاني باختري يې برطرف کړ. ضيا مجيد او قادر يې هم بېکاره کړل. ډاکتر نظر محمد سکندر د روغتيا وزير به ويل چې نه خلقي يم نه پرچمي، اما مارکسېست يم! دی يې هم لرې کړ. د سردار دا هڅه وه چې له دې تهمته چې سردار کمونېست او «سور شهزاده» دی، ځان پاک کړي.

په هرات کې يې په يوه لويه غونډه کې وويل چې وارداتي اېډيولوژي نه منم! دا کمونېستانو ته يو زېنگال و. مقابل لوري (کمونېستانو) حالت جدي وگاڼه.

دواړې ډلې (خلق او پرچم) سره يو شوې. په ۱۳۵۶ کې بيا نور محمد تره کی د گوند مشر او ببرک د مرستيال په توگه وټاکل شو، وکیل د خپل کتاب (از پادشاهي مطلقه....) په ۲۵۳ مخ کې ويلي چې دا يووالی يې د شوروي په هدايت راوړی دی.

ملي شخصيتونه هم له حکومت سره همکارۍ ته آماده نه وو، بې کفايته چارواکي لکه قدیر نورستاني د کورنيو چارو وزير، غلام حيدر رسولي (چې د سگرتې په څکولو معتاد و په کوهستان کې يې د يوه پير لاس نيوی کړی و) د دفاع وزير، د

ولسمشر مرستیال عبدال الا او يا د بهرنیو چارو باصلاحیته مرستیال سید وحیدالله عبدالله، چې د دوولسم ټولګي فارغ نه هم شکایتونه وو، امنیت ورځ تر بلې تر بد بدترېده.

اسلامي ډلې (سازمان جوانان مسلمان) لکه استاد نیازی، استاد رباني، وفي الله سمیعی، عبدالهادي هدایت، انجینیر گلبدین حکمتیار، احمدشاه مسعود، مولوي حبیب الرحمن او انجینیر حبیب الرحمن ته حالت د زغم نه و؛ پر کنړ، خوست، لغمان او پنجشېر بریدونه وشول.

خلقیان په کمین کې وو، عیني او ذهني شرایط یو بدلون (انقلاب) ته مساعد بلل کېدل. KGB د بل ګام په تکل کې وه. سردار هم ځینې نور پرچمیان چې د دولت په ملکي برخه کې وو، لرې کړل او پوځي کسان یې په غیرفعالو څانګو کې وټاکل.

په ۱۳۵۶ کال کې د بدلون او سمون لپاره لویه جرګه راوبلل شوه، اساسي قانون یې پاس کړ، او د «۴۰» مې مادې په حکم د یوه ګوند پېش ښی او پخپله هم د دولت رئیس نه بلکې د ولسمشر په توګه د هغې جرګې له خوا د شپږو کلونو لپاره وټاکل شو.

د ده مرکزي کمېټه منحل شوه او په دې قانون کې د یوه ګوند پېش ښی شوې وه، چې د نورو ګوندونو د فعالیت د مخنیوي په معنا وه. کمونستانو دا د ځان لپاره یو پلان او توطیه وبلله.

د چنګاښ د انقلاب خبرې نورې له موډه ولوېدې. ځکه چې یو قانوني دولت او حکومت منځته راغی او خلک هم له جمهوریت سره بلد شوي وو.

کمونستان دواړې ډلې له سرداره وګرځېدې او د جمهوریت په تخریب یې لاس پورې کړ.

سردار هم لکه محمد موسی شفیق پوه شو چې له ګاونډیانو سره سمې اړیکې

اړينې دي. ايران ته لار، د اوبو قرارداد يې تائيد کړ او ذوالفقار بوتو پاکستان ته مېلمه کړ.

د ۱۳۵۶ کال په ثور کې شوروي ته د سردار په وروستي سفر کې برېښېف دا خبره وکړه چې «زموږ سرحداتو ته نيژدې امريکايي جاسوسانو ته په افغانستان کې د مرستې تر نامه لاندې اجازه ور نه کړئ.» (سقوط افغانستان، د صمد غوث کتاب په حواله). روسانو په دې ډول اوبه خړولې او د برېښېف دا خبرې له ډېپلوماتيک ادبه لرې وې، ولسمشر سردار محمد داود خان ته د زغم نه وې. جواب يې ورکړ چې افغان به غريب پاتې وي، مگر خپلواک. د جدي افغاني عکس العمل په توگه د کور په خوا راوخوځېد او په بهرنيو سفرونو يې لاس پورې کړ. يوگوسلاويا ته، چې د شوروي مخالف سياست يې لوباوو، ولاړ. وايي چې مارشال ټيټو د وخت ولسمشر د شوروي په مقابل کې د احتياط سلا ورکړې وه. ليبيا، سعودي او مصر ته په داسې وخت کې ولاړ چې ولسمشر انورالسادات ليدو ته چمتوالی نه درلود، د سردار دا حرکتونه د رفيق برېښېف خوښ نه شول.

له سردار سره په دې ټولو سفرونو کې پخواني پېژندل شوي جاسوسان د تجارت وزير محمدخان جلالر او عبدالحق صمدي ملگري وو.

په مقابل کې يې د خلقيانو له خوا بل گام اوچت شو چې مراکبر خيبر په ۱۳۵۷ کال کې د وري په ۲۸مه خپل کور ته نيژدې په مکروريانو کې ترور شو.

جنازه يې په لوړو مراسمو سره د تره کي او کارمل او نورو گوندي ملگرو له خوا د تهديد، تحقير او تهمت په بيانو خاورو ته وسپارل شوه او د ترور تور يې پر سردار او حکومت پورې کړ.

په مقابل کې سردار د گوندمشر نورمحمد تره کي او مرستيال يې ببرک او څو تنه نور د کابل نظارت خانې ته بنديان ولېږل. د غويي په اومه د ورځې په لس بجو ارگ تر مخکني او هوايي بريد لاندې راغی:

په لنډ ډول: د خلكيانو او سردار ترمنځ لكه د شطرنج لوبه وشوه. انقلابيانو (كمونېستانو) سردار انحصار كړ او نفْس يې پوزې ته راوستلې و. سردار: انقلابيان له ځانه لرې كړل. انقلابيانو: (خلق او پرچم) اتحاد وكړ. سردار: په نوي اساسي قانون كې د خلق او پرچم گوند ممنوع كړ. په دې وخت كې ميراكبر خيبر ترور شو. خلكيانو يې تور پر سردار او حكومت پورې كړ. سردار: كمونېستي مشران زندان ته واچول. كمونېستانو: د غويي په انقلاب او پوځي پاڅون لاس پورې كړ، (سردار كشت او مات)، رژيم نسكور شو

د انقلاب لومړی قرباني

د انقلاب قرباني د لوگر د محمداغې میراکبر خيبر و چې پوځي تعليمات يې په حربي پوهنتون کې پایته رسولي وو، چې د يوه سوء نیت په تور د شهادتنامې له ترلاسه کولو سره سم د بريکوټ زندان ته ولېږل شو - په هغه وخت کې تحقيق و محاکمه دود نه وو - خو کاله په زندان کې پاتې شو. د زندان په مهال يې مېرمن او واره ماشوم تري تم شول او له پوځه برطرفه او د پوليسو په اکاډمۍ کې استاد شو، گوندي فعاليت ته يې دوام ورکړ، شاگردان يې لکه صمد اظهر، باقي پوچک، فاروق يعقوبي، نبي د پوليسو د اکاډمۍ قوماندان او څو کسه نور جذب کړل. دی د ۱۳۵۷ کال د وري په ۲۸ مه ترور شو.

د گوندي باور پر بنا سليمان لايق خيبر خپل پلار ته وروپېژانده. د ده پلار خليفه عبدالغني د حضرتانو خليفه و چې د ډېر اخلاص له مخې يې د خپل زوی نوم «غلام مجدد» کېښود. په مور کې د غلام محمد، غلام علي، غلام رسول او نور همداسې ډېر نومونه شته، مگر «غلام مجدد» نه لرو. وروسته غلام مجدد خپل نوم په (سليمان لايق) واړاوه.

خليفه صاحب يوه لور (مهر نگاه) روحاني شخص حضرت صبغت الله مجددي ته او بله لور يې يې عقيدې او يوه مارکسېست میراکبر خيبر ته نکاح کړه. په دې ډول خليفه دوې هندواني په يوه لاس کې ونيوې. خليفه د خيبر دا کمزورې عقیده جدي ونه نيوله، کوم وخت خيبر د خپل باجه (مجددي) رپوټ د ضبط احوالاتو رياست ته د حضرت صاحب په باره کې داسې ورکړ چې حضرت مجددي قصد لري چې خروشچوف د بگرام له ميدانه تر کابله د تگ په لاره کې د خپلو مريدانو په واسطه سنگ باران کړي. حضرت صاحب پينځه کاله او څو مياشتې په دې تور د دهمزنگ بند وگاله (ما ليکوال ته حضرت صاحب دا بيان

وګر او په دې توطیه کې د غلام مجدد لاس هم شریک بولي).
غلام مجدد هم د دې لوبو مهم لوبغاړی دی. ځای دی چې د ده پر ژوند، چې دوه اړخه لري، یو څه ورزیات کړم:
لومړی: غلام مجدد د کمونېست ګوند (د.خ.د.گ) د موسسانو له ډلې دی، چې په هېواد کې یې د بدمرغۍ تخم وپاشه. د کاریګرانو د حقوقو (تش په نامه) دفاع او انټرناسیونالېستي اېډیا یې ومنله.
یرغل یې تایید کړ او ارزښتونو ته یې شا کړه. د یرغل د بقا او دوام لپاره یې خپلې هڅې ونه سپمولې.

دویم، ادبي اړخ: ځینې وایي چې شعر له علم او اخلاقو سره اړه نه لري. دا یو هنر دی او یو طبعي خدای ورکړی استعداد، لکه څوک سم رباب وهي، څوک ښکلې نڅا کوي. لکه د هنر له مخې د گلزمان استاد سندرې یا د هنگامې ښه آواز او د بخت زمينې زړه پاروونکې نڅا. غلام مجدد هم سم شاعر دی او سم هنر لري ښې جملې کنارولای شي، لکه د غويي د انقلاب په اړه وایي:

هره تیاره پای لري، پر خلکو ولسونو باندي

توره تیاره تېره شوه ستا خوارو بچو باندي

دا سم شعر دی اما دا چې څومره له واقعیت سره اړخ لگوي. د ده مهارت په دې کې و چې کمونېستي اېډیا ته یې ملي رنگ ورکولای شو.
غلام مجدد د خیبر د خپلوی سره د غويي د انقلاب په بریالیتوب کې هم هڅه ونه کړه، چې دا ترور برسي شي.

خیبر ته په ګوند کې د محبوبیت په خاطر ببرک کارمل د حریف او سیال په نظر کتل، چې د ګوند (پرچم) په پولیت بیرو کې هم ونه نیول شو (از پادشاهي مطلقه....، ۲۹۰مخ) او له ده څخه پوځي دنده واخیستل شوه، نوراحمد نور او عبدالوکیل ته ورکړل شوه (از پادشاهي مطلقه....، ۱۷۵مخ) همدا یې هم لیکلي

دي، چې د ميراکبر هم خوله نه درېده. د تاند په فېسبوک پاڼه کې استاد شهسوار سنگروال هم د ۱۳۹۹ غويي مياشت کې ليکلي چې بېرک د نوراحمد نور او بارق شفيعي په واسطه د مرگ تهديد ورلېرلی و (تاند وېپاڼه) او عبدالقدوس غوربندي هم د خيبر د مرگ اشاره د بېرک خواته کوي.

پلوشې د خيبر لور د خپلې مور د ميراث د حق غوښتنه کوله، مگر اکاډمېسن غلام مجدد پښې په يوه موزه کې کړې او حق ته حاضر نه شو. د دې کتاب د تمامېدو په بهير کې د ۲۰۲۰ ز کال د جولای په ۳۰مه مې واورېدل چې سلېمان لايق د ۹۰ کلنۍ په عمر وفات شو، چې د ډېرو کسانو د مثبتو او منفي تبصرو سبب وگرځېد. ځينو تاريخي شيطان وباله او ځينو ملي شاعر، ځينو خلقي شاعر.

شعر يې اېډيولوژيکي رنگ درلود، بشري او ملي احساس پکې کم و، لکه ده د تاريخ نه زده کړه ونه کړه، تر پايه بې عقيدې پاتې شو، د ده د کلام نمونې ته فکر پکار دی:

زور انگرېز به بيا راپاڅي انتقام زموږ پر ضد به له پنجاب سره پره شي
ته

چا ويل د پنجابي د کساد هوډ دنجيب په قربانۍ باندي پوره شي
_____ه

که پام وشي سور او تور استعمار تفاوت نه لري، تور استعمار چې يادوي بايد د سور استعمار يې هم ياد کړی وای.

ټول گوندي ملگري وو، په اصطلاح د سنگر ياران، نجيب يادوي چې طالبانو څوړند کړ، امين هم ملگری و، خو نه يې يادوي، ولې چې روسانو مړ کړ.

د ده جنازه له آلمان (آلمان هغه لوبديخ هېواد و چې ملگرو به امپريالېزم باله) څخه راوړل شوه. د ده درنده جنازه له هغو په زرگونو نومورکو شهيدانو سره جفا

ده، چې د کمونېستي رژیم په لاس شوي دي. لایق خپلې رخصتۍ د شوروي په توره بحیره کې تېرولې. جنرال قادر دی د روسیې اصلي مهره بولي (خاطرات سیاسي، قادر، ۴۰۰مخ). لایق تر اڅېره د یوناما په نامه امریکایي ډالري معاش ترلاسه کاوه.

دا ثابته ده، ساده تعریف دا دی، څوک چې د ملي یووالي یا د ملي گټو خلاف وي، هغه دښمن یا ملي خاین دی. په ټولو شعرونو کې یې یو وخت د خپلواکۍ سپاهیان د اسلام د لارې رهروان یاد نه کړل.

میراکبر خیبر د انقلاب (د غویي اوومې) لپاره یوه انگېزه او پلمه او د انقلاب لپاره غټه قرباني وه.

د غويي اوومه

لمر د عدالت وخت ستا پر لوړو غرو باندې

توره تياره تېره شوه ستا خوارو بچو باندې (غلام مجدد)

د ۱۳۵۷ کال د غويي په اوومه د پنجشنبې په ورځ لس بجې د کابينې غونډه دوام لري. د خلق ډلې د پوځي کمېټې مسؤول حفيظ الله امين چې لا تر دې دمه نه دی نيولی شوی، د انجينر ظريف په واسطه سيد محمد گلابزوی (ابجېنت نوم مامد) او محمد اسلم وطنجار د (۴ زره دار ځواک) جگړن او ډگروال عبدالقادر (چې په دې وخت کې بيا د هوايي رئيس ارکان ټاکل شوی و) ته د انقلاب قوماندانده ورکړه. قادر له قوماندې سره سم خپل د هوايي عمومي قوماندان جنرال محمد موسی او د هغه ياور جگړن عنایت الله ووژل او د اسدالله سروري په واسطه يې په هيلیکوپټر کې د بگرام هوايي ميدان ته ځان ورساوه او د هوايي ځواک قوماندانده يې په لاس کې ونيوله.

ټانکونه د وطنجار په قوماندانده د کابل په لوري وخوځېدل، ارگ او د ملي دفاع وزارت، چې ارگ ته مخامخ دی، يې تر اور لاندې کړل. د غلط انقلاب په تور قدیر نورستاني همدلته ټپي او بيا ووژل شو. د ملي دفاع وزير حيدر رسولي د لوی درستيز جنرال عبدالعزيز (سيا) په ملگرۍ قرغې ته په ډېره وارخطايۍ، چې جيب يې هم ټکر وکړ، د چمتلې دښتې له لارې، چې هلته د ناهيلی سره مخ شول، ولاړ. دارالامان قواي مرکز ته ځان ورساوه، قواي مرکز هم د ډگرمن خليل له خوا (سگ باز مشهوره) د مهتاب قلعي د توپچي غونډ تر اور لاندې شو.

وزير او لوی درستيز د قواي مرکز قوماندان تورن جنرال عبدالعلي وردگ په گډه قومانداني پرېښوده او د ارگ د باغوان په کور کې پټ شول، چې د باغوان زوی انقلابيانو ته په لاس ورکړل، نو درې واړه پخواني انقلابيان د انقلاب قربانيان شول، د نويو انقلابيانو په فکر پخوانی او د چنگاښ د شپږمې انقلاب د دوی په زړه

پورې نه و.

نور چا مقاومت ونه کړ، نه د کندهار د قل اردو جنرال محمدعظیم خان لغمانی او نه د پکتیا د قل اردو جنرال سراج الدین خان، یوازې د ننگرهار قطعه د کابل مرستې ته راوخوځېده، چې د فرقي قوماندان جنرال عیسی او والي عبدالخالق رفیقي دواړه د انقلاب د مخالفت په جرم ووژل شول او قطعه شاته ولاړه.

د جمهوري گارد له لږو امکاناتو سره د جگړن صاحب جان قوماندان په مېرانه (چې د هغه مېرانه د ده مخالفین هم یادوي) مقاومت ته دوام ورکړ. په ارگ کې د لستونو مارانو ځای نیولی و، بلکې د استخباراتو آمر عبدالحق علموي او جگړن آقامحمد کندهاري د مخابرې آمر، عزیز حساس، جمعه هراتي بریدمن او اسدالله پیام د پینځم ستون په توگه خپله دنده اجرا کوله. کله چې د ډگروال عبدالقادر په قوماند هوابي بریدونه د ورځې په ناوخته کې پیل شول، د گارد روحیه کمزورې کېده، چې سردار د هغه همېشني ملي احساس په بنا د تسلیمېدو هدایت ورکړ، چې تلفات ونشي او جنگي وسایط تخریب نشي.

کله چې د سردار زوی عمر داود غوښتل ووځي، د اطفایي د بلوک بریدمن ببرک نومي پرې فیر وکړ چې شهید شو.

انقلابیان د توفیق احمد بریدمن تر قوماندې لاندې د کورنیو چارو وزارت ته د تره کي او نورو بندیانو د خوشي کېدو په خاطر ورغلل.

د وزارت مرستیال سپین رېبري آقای دشتي او تورن جنرال محمدطاهر (چې په طاهر کور مشهور و) بې له مقاومت ه ځای پر ځای ضربه کړل. ادرس یې واخیست او د کابل د نظارت په لور روان شول. لېښستان نورمحمد تره کی، ببرک کارمل او نور یې راوايستل. پوځی شورا ته یې د کابل مرکزي راډیو ته یوړل.

بارق شفیعي، سلېمان لایق، کریم میثاق او نوراحمد نور (چې تښتېدلی او پټ وو) هم ورسره یوځای شول، چې دا شورا وروسته انقلابي شورا وگڼل شوه.

توفيق احمد چې وروسته تر تورن جنرالۍ ورسېد، جگړن صاحب جان خان چې د چنگاښ په انقلاب کې يې گډون درلود، د مست غويي د انقلاب ضد په گناه هم د توفيق احمد له خوا شهيد شو.

بريدمن امام الدين د څلورو نورو مسلح ملگرو په ملگرۍ د جگړن آقامحمد کندهاري له خوا تر گلخانې پورې راهنمايي شو او له سردار محمد داود خان څخه يې د ملاقات اجازه واخيسته. امام الدين د نظامي شورا پيغام (چې بايد تسليم شي، واک پوځي شورا ته منتقل شوی دی) وروپ.

سردار کمونېستانو ته تسليمېدل د خپل کرکټر خلاف وبلل، په خپلې تفنگچې يې ډز وکړ چې امام الدين ټپي شو او بالمقابل اور بل شو. په دې خاطر ووژل شو چې د ده انقلاب سم نه و. هلته واړه او زاړه، نر او ښځې، د ولسمشر مرستيال عبدالالا او د سردار ورور سردار محمد نعيم خان ټول ۱۸ تنه د انقلاب د مخالفت په گناه په شهادت ورسېدل، چې د ده انقلاب نور سم نه و. انالله و انا اليه راجعون!

د کابل راډيو د نظامي شورا په مقر کې د شورا د غړيو تصميم نيول شوی نه و، او له جملې يې کارمل د سردار وژل نه غواړي، بحث دوام لري، ديدوف، کاظم او ريچارد په ټينگار سره د سردار وژل غواړي، چې امام الدين شورا ته ورننوځي. ځان ورپېژني چې د گوند غړی دی او خپل ټپي لاس وربنکاره کوي او په خپل لاس د ولسمشر سردار محمد داودخان د وژلو گزارش ورکوي. د سردار د وژلو خبر غلام مجدد (سليمان لايق) ترتيبوي، وطنجار او قادر سټوډيو ته د خبر او اعلان لپاره راهنمايي شوي، دوی يوه په پښتو او بل په دري خبر ووايه.

ورپسې د غلام مجدد شعر د ناشناس په غږ زمزمه شو:

توره تياره تېره شوه ستا خوارو بچو باندي
لمر د عدالت وخت ستا پر جگو غرو باندي
هره تيار پای لري پر خلکو ولسو باندي
بڼه شوله چې تېره شوه ستا خوارو بچو باندي

دا شعر د پېژندل شوي شناخته (ناشناس) په کمپوز او لکه د يوه اصلي ډم په شان په ډېر شوق په گردنک وهلو او کمر جنبايدلو سره اجرا کړه، تا به ويل چې دا اوس به ميدان ته شي. او کانديد اکاډېمېسن محمداعظم سيستاني په تاند وېبپاڼه کې د ۲۰۲۰ د ډېسمبر په نهمه په خپله مقاله کې هم دی راپېژندلی او د مخدوم رهين په تائيد يې دی د ISI جاسوس وباله، البته ده به هر ورو د KGB تجربه هم درلوده.

دا ناخلفه ناشناس هغه څوک دی چې نه يوازې يې د لوی قوم او وياړلي تاريخ سپکاوی وکړ بلکې د خپلې درنې کورنۍ لکه علامه حبيبي سپکاوی يې هم وکړ. دا شعر د هنر د تعريف پر بنا د يوې رويا ترسيم دی، نه حقيقت. ځکه د وينو بهېدل له هغې ورځې پيل شول تر اوسه جاري دي. کله سور رنگ وي، کله سپين، تور او زرغون رنگ لري او دا ورځ په جنتري کې د جشن او رسمي رخصتۍ ورځ وليکل شوه. کودتا په انقلاب ونومول شوه.

سردار داود خان چا وواژه؟

اوس دا پوښتنې راپورته کيږي او په دې هکله ډاکټر صبوراالله سياسنگ په يوه ابتکار لاس پورې کړی دی، د نخبه افغانانو او د نظر خاوندانو څرگندونې يې راتولې کړې او جمع بندي کړې دي، د يوه کتاب په ډول چې (سردار داودخان چا وواژه؟) نومېږي، چاپ کړې دي. د دې لپاره چې کتاب ډېر په زړه پورې دی، نو ښاغلي رحمت آريا په خوره پښتو «د پسرلي سباوون او د گوليو باران» په نامه اړولی دی، چې ښووا وښياني په ۲۲مه گڼه کې خپور کړی دی.

پوښتنه دا ده چې سردار داود خان رښتيا بریدمن امامالدين وواژه، کوم چې ده په لومړۍ مرحله کې د پوځي شوراى پيغام ورته وړاندې او اعلان کړ، چې سردار لا تر هغه دمه مړ نه بلکې ژوندی و. او انقلابيان لا وروستۍ نتيجه ته نه دي رسېدلي، داسې څرگندېږي چې هغوى له دې عمله بې خبره و. دا معنا لري چې د شورا په غياب کې د دوى په نامه سردار ته پيغام وړاندې شوى دى. بریدمن اوس له خپلې پخوانۍ خبرې گرځېدلى، وايي زما لاس تپي و، زما ملگرو فيرونه وکړل. دا هم نه وايي چې د شورا چا او څنگه په کوم ارتباط پر ده باور وکړ، چې دومره يوه مهمه دنده بايد اجرا کړي.

بریدمن دا هم نه ښيي چې ملگري يې څوک وو، هغه چا ورسره مل او پيدا کړل، د کومې قطعې وو، بيا څه شول، څنگه له ده نه جلا شول، هغه هم بايد تقدير شوي وای. دى لا هم شکايت کوي چې ډرپور ورته نه پيدا کېده.

ښاغلي فرهاد لبيب په بشپړ منطق او استدلال د دې کتاب په نولسمه برخه کې دا موضوع راپورته کړې او خپلې ده چې د امام الدين ادعا له حقيقته ډېره لرې ده.

KGB که پر افغانانو باور درلودای، د مرغومي په شپږمه په بد وخت کې هم چې سروري وژونکى، وطنجار او گلابزوى او عبدالوکيل ورسره وو، ولې بې بيا هم د

امین وژنه په خپل لاس وکړه. امین هم داودخان غوندي خپلواک کرکټر درلود. امام الدین که څه هم د کومانډو په قطعه کې و، مگر مسلک یې مخاږه و. فرهاد لیب داسې نتیجه گيري کوي:

«انگيرنه دا ده چې د ولسمشر محمد داود اصلي وژونکی نه د افغانستان وسله وال ځواک غړی او نه هم د پوځ د بنوونیزو او روزنیزو بنسټونو غړی دی، بلکې دا کسان د پخواني شوروي د KGB مسلکي غړي اود GRU د پوځي څانگو تکړه او ښه روزل شوي غړي وو، چې د یوه سنجول شوي پلان له مخې له امام الدین سره یو ځای شوي دي او د عملیاتو تر ترسره کولو وروسته بېرته خپلو پټنځایونو ته تللي دي.» امام الدین قاتل نه دی بلکې د قتل شریک مجرم دی. سردار که د امام الدین له خوا وژل شوی وای، بیا به یې هم دومره درد نه درلود. شهناز تنی د امام الدین قوماندان و، هغه په دې هکله تر اوسه څه نه دي ویلي.

KGB به موضوع په خپل لاس کې نیولې وه، نه چې هلکان کومه غلطې وکړي.

د شهيدانو انتقال

د کودتا له ورځې وروسته له ارگ څخه د سردار او کورنۍ اته لس مړه غړي راټول او د پلچرخي په پولیگون کې تر خاورو لاندې کړل. دا دنده د کورنیو چاورو د نوي وزیر نوراحمد نور او محمداسلم وطنجار وه، د راه بلد په توگه هم یو کس، چې د پلچرخي په قطعاتو کې یې دنده اجرا کړې ده، ورسره و. د شهیدانو د قبرونو ځای چا ته معلوم نه و، نه چا توان او جرئت درلود چې پوښتنه یې وکړي. هغه د غلام مجدد (شعر) چې وایي:

هره تیاره پای لري خلکو ولسو باندي

د غوايي مستي هم تېره شوه، مجاهدین ختم شول، طالبانو هم فرار وکړ، اسلامي جمهوریت حاکم شو. د بازخواست دروازي اقلأ پرانیستل شوې. د سردار کورنۍ عرض وکړ او په خپلو مړیو پسې یې هلې ځلې پیل کړې. د حامد کرزي په هدايت د مړیو لپاره یو هیأت وټاکل شو. موضوع رسانه یي شوه، له خلکو څخه په دې برخه کې د معلوماتو مرسته وغوښتل شوه، چې جنرال پاچامیر د هغه ځای د وخت مسؤل شخص له پکتیا څخه مراجعه وکړه. د شهیدانو د ښخېدو ځایونو، چې د ده په یاد وو، له هیأت سره مرسته وکړه او د ۲۰۰۸ د جولای په دویمه نېټه یې له آزادي راډیو سره هم مرکه وکړه. د مړیو په ښخېدو کې د ده مرستیال شاه ولي خان هم و. د مړیو پېژندنه وشوه. ان د سردار داودخان په غاړه هغه طلايي پوښ شوی قرآن کریم هم وپېژندل شو. په دولتي او اسلامي مراسمو سره چې په ارگ کې اجراء شول، د دارالامان په غونډیو کې په عزت خاورو ته وسپارل شول. جنرال پاچامیر د آزادي راډیو خبریالي حمیدې مومند په ځواب کې وایي چې:

د نورو له جملې نه یې محمد موسی شفیق پخوانی لومړی وزیر او لوی څارنوال او د عدلیې وزیر وفي الله سمیعی او د بهرنیو چارو وزیر سیدوحیدالله عبدالله

وپیژندل، چې هغه یې ژوندي راوستل، هلته ځای پر ځای یې په پولگیون کې په دزو شهیدان کړل چې جمله اته تنه وو. دا کسان یې څو ورځې ژوندي ساتلي، د غوايي له انقلابه درې ورځې وروسته یې شهیدان کړل. نوراحمد نور شهید شفیق د هلمند د اوبو په قرارداد هلته د مرگ په صحنه کې ملامت کړ چې هغه ورته وویل چې دا قرارداد د ببرک، اناهیتا او حفیظ الله امین له خوا هم په ولسي جرگه کې پاس شو. د وژلو په وخت کې به د الله اکبر چیغې پورته شوې.

جنرال صاحب لا دا هم زیاتوي چې وطنجار او نور به په دوی پورې خندل. (د پسرلي سباوون او د گوليو باران، ۴برخه).

دا تش په نامه انقلابیان چې مسخ شوي انسانان (؟) دي، دلته د اسلم وطنجار په هکله لیکم:

وطنجار د پکتیا په زرمته کې زېږېدلی، په ۱۳۴۷ کال کې د حربي پوهنتون له زرهدار پوهنځي څخه فارغ شوی، چې د فراغت په ورځ یې په قرآن مجید او د هېواد علم مبارک د دفاع لوړه وکړه، چې وفادار پاتې نه شو او د چنگاښ په کودتا کې جذب شو.

د چنگاښ له کودتا یو کال وروسته ټولو ملکي او پوځي مامورینو له جمهوریت سره د وفادارۍ لیک د قرآن په لوړه لاس لیک او تعهد یې وکړ. دې ته هم وفادار پاتې نه شول. د غويي انقلاب خوا ته ورغړېدل. وطنجار د امین قوماندې ومنله او په انقلاب ورگډ شو. امین ته وفادار پاتې نه شو. د شوروي په سفارت نوت، د تابوت په واسطه شوروي ته ولېږدول شو، د مرغومي د شپږمې یرغل ملگری راغی. د ببرک رهبري یې ومنله، وزارت ته ورسېد، وروسته یې د نجیب پلو ونيو.

نجیب چې د گلم جم له خوا له تېښتې راوگرځول شو، لار ترې ورکه وه، اخير د ملگرو ملتونو دفتر ته نوت. ده د دفاع وزیر په توگه لاس ورنه کړ او خپل یو ولسمشر خپل یو گوندي ملگری یې ونه ساته.

کله چې رژیم نسکور او مجاهدین واک ته ورسېدل، خپل اصل ته یې رجوع وکړه، شوروي ته ورواوبنت. د KGB نور پکار نه و، یوه سوځول شوې مهره و. لوېدیځ خوا ته یې - چې دوی به امپریالېست باله - مخه کړه، شوروي سرحدي پولیسو له سرحده د تېرېدو اجاز ورنکړه، خو ده پیسې نه درلودې او یا زړه نه درلود. د روسیې د سرحدي پوځیانو له خوا څو ځلې په څپېرې وهلو سره شا ته وتمبول شو. چې د ۲۰۰۰ کال د نومبر په میاشت کې یې په غربت او ذلت کې ساه ورکړه او جنازه او قبر یې د ده د نورو ملگریو لکه تره کي، امین او کارمل غوندې چا ونه لیدل. البته دا هم د انقلاب یو قرباني و.

انقلابي اداره

«تاريخ شاته نه ځي!» لېنېستان

انقلابي شورا د دولت په چوکاټ کې نوي اورگان شو چې په سر کې يې نورمحمد تره کي (اېجنټ نوم نور او مديوف) د انقلابي شورا مشر، د (ا.خ.د.گ) عمومي منشي او لومړی وزير وټاکل شو، ببرک کارمل (اېجنټ نوم مريد بيا مارتوف) د تره کي په ټولو دندو کې مرستيال، حفيظ الله امين (اېجنټ نوم کاظم) د بهرنيو چارو وزير او د لومړي وزير مرستيال، ډگروال قادر (اېجنټ نوم عثمان) د دفاع وزير، نوراحمد نور د کورنيو چارو وزير، صمد اظهر (اېجنټ نوم فتح خان) د پوليسو د امنيت عمومي آمر، اسدالله سروري د (اگسا) د استخباراتو د ادارې مشر او جگړن وطنجار د مخابراتو وزير، جنرال رفيع (اېجنټ نوم پيروز) د فوايد عامې وزير، سلطان علي کشتمند د پلان وزير، دستگير پنجشېری (ريچارډ) د پوهنې وزير وټاکل شو.

شورويان له خپل پلان سره سم خپل هدف ته يو گام نور هم ورنږدې شول، په افغانستان کې اوس پوره او سوچه کمونېست نظام واکمن شو. افغانستان ته د نړۍ پام راوگرځېد، د KGB په مقابل کې CIA، ساواک، ISI او RAW (راو) هم فعالې شوې؛ نيول، وژل، شکنجې زور وموند. د هېچا سر و مال او ناموس خوندي نه وو. خلک د ټاټوبي پرېښودو ته اړ شول، په کډو پيل وشو. تصفيې هم شدت وموند.

د تصفيې تر عنوان لاندې ديني عالمان، قومي مشران، پوه کسان، د هېواد خدمتگاران، ملي تجاران، دهقانان او زمينداران، کاريگران، د ښوونځي شاگردان، محصلان او استادان د تصفيې په نامه ونيول شول. شکنجه او بې له محاکمې اعدام او ووژل شول. چا چې کولای شول، هغو د مهاجرت لار ونيوله.

په عمومي ډول د گوند او يا شمالي ستر گاونډي بې رنگه، بې خونده او مسخ شوې

ټولنه په کار وه؛ هر چا ته یې یوه پلمه درلوده، د دوی انټرناسیونالېزم د افغانستیزی په معنا و او د متیریا لېزم فلسفه منل په څرگند ډول د کفر او اسلام ترمنځ جگړه او د اسلام د بنمې وه.

انقلابیان پوهېدل چې دوی څوک نه مني. هره ناروا او جفا له انقلاب ضد جرم سره وتړل شوه. دیدوف دا کډوال «کوچیان» وبلل او کله به یې دا «لوی شمېر فیوډالان» وبلل. یو لوی شمېر لنډغر او اوباش واک ته ورسېدل. بې له اسنادو او ثبوتونو څخه اعدامونه دود شول.

انقلابیان په دې پوه وو چې څوک به دوی ونه مني؛ همدا وو چې دیدوف ولس ته د جگړې اعلان وکړ. مخالفین یې «واجب القتل او مباح الدم» وبلل.

هرې خوا ته د انقلاب ضد عناصرو، امپریالېزم او فیوډالېزم د مبارزې خبرې اورېدل کېدې. ډېر انقلابي ملگري وو چې نه د انقلاب په اهدافو پوه وو او نه ورته امپریالېزم سم څرگند و. انقلابي ملگري د هېواد له دود او دستور، ویاړونو، تاریخ، روایاتو او کیسو څخه بېگانه وو. آیاتو، احادیثو او ملي ارزښتونو ته یې هم سپک کتل. په عوض کې یې د مارکس او لېنن خبرو ځای ونيو او د کاني لیکه شوې. د تکبیر او بسم الله مبارکې کلمې په ځای «هورا» دود شوه، دوی په تکبر او مستی کې ډوب وو.

معارف، اقتصاد، کرنې او روغتیا ته پام نه و. «کور، کلی، ډوډی» هم نور هېر شول، تصفیې او پاکسازی او د انقلاب ضد عناصرو نیولو ته یې ډېر پام و. نیول، شکنجه، جنسي تېري او وژني په بې رحمه توګه دود شوې. د نورالامین (ترهګي او امین) له خوا پر ولس باندې جگړه تحمیل شوه.

واک د خلقیانو په لاس کې و، پرچمیان ځنډې ته تېل وهل شول، په ۲۲۹ مخ کې د قادر د سیاسي خاطراتو د کتاب په حواله د اوومې فرقي شپږ تنه پرچمیان د امین له خوا ووژل شول. همدارنګه د ۲۶۰ مخ په حواله په کندهار کې اووه تنه پرچمیان

راوړل شوي دي، او د همدې مخ په حواله غزني ته د دوولسو ورلېرل شويو افسرانو وژل کېدل راوړي دي.

کاريگري نظام او پروليتاريا، دېکتاتوري اعلان شوه. د شوروي د دولت په موډل برابر نظام رامنځته شو لکه د مرکزي کمېټه، پوليت بېرو، ولايتي شورا، رئیسه هیأت، منشي، اصلي غړي، علل البدل غړي، آزمايشي او پرورشي غړي، اصلاحات نومونه اورېدل کېدل. د مطبوعاتو او قضا خپلواکي له منځه ولاړه، پارلمان لغو شو، هر څه د گوند (انقلابيانو) لاس ته ولوېدل.

د انقلاب او ضد انقلاب خبرې کېدې، مگر ژر له يوې او بلې خوا د مقاومت او پاڅون خبرې راپورته شوې. د انقلاب د لومړيو قربانيو د چنگاښ د انقلاب غټ انقلابي او د کورنيو چارو پخوانی وزير فيض محمد و، چې د يوه هیأت په مشرۍ پکتيا ته د مقاومت (ضد انقلابيانو) د آرامېدو دنده ورکړل شوه. مگر د ځدران قوم مجاهدينو له هیأت سره په ۱۹۸۰ کال کې په يوه غونډه کې د انقلاب د مخالفينو له خوا په هغه اوله جرگه کې د انقلاب قرباني شو. انقلابيانو هم ونه کړای شول چې د جگړې له ميدانه خپل مړي راواخلي. لعل محمد علمي د هوايي قواوو خور د ضابط د چنگاښ د انقلاب ملگری، چې د غويي په انقلاب کې د کابل ولايت د څارندوی قومانداني ورورسېده، د لوگر د ضد انقلابيانو په جگړه کې د انقلاب قرباني او پر قبر يې سره ټوټه د انقلاب د جناحې په نامه ودرول شوه. ژړا او غوغا وه چې مېرمنو يې اشارو (د انقلاب ضد عناصرو) ته بد ويل.

انقلابي شعارونه او شعرونه به ډېر اورېدل کېدل، لکه:

تاريخ شا ته نه ځي! سر ورکوو خو سنگر نه ورکوو! (د دفاع اوسني وزير اسدالله خالد د همدې شعار په ياد داسې شعار ورکړ «سر وهو او سنگر نيسو»). (نه هغو سر ورکړ او نه دوی سر وواهه.) او داسې نور. د دوی په اصطلاح پرتميني غونډې او پرتمين لاريونونه کېدل.

انقلابیان نوي پرې ورگډ شوي وو، په مسایلو کې ډېر جدي او برخورد یې ډېر خشن و، له همدې کبله طاهر بدخشی له گونده ووت، د «ستم» گوند یې جوړ کړ. د فدراسیون او تجزیې لار یې ونیوه. جنرال قادر (عثمان) د خپل کتاب «خاطرات سیاسي» په ۳۹۱ مخ کې راوړي: کله چې کتر د مجاهدینو له خوا ونیول شو او د قوای مرکز قوماندان جنرال ودود یې په بېرته نیولو کې ناکام او په شا ولاړ، دا د جگړې د فرار په توگه تعبیر شو، جنرال ودود د ملي دفاع وزیر قادر له خوا تهدید او ځانورژني ته اړ شو.

په درې سره حکومت (دیدوف، کاظم او مارتوف) یو ائتلافي حکومت و، یووالی ورځ تر بلې کمرنګه کېده، ببرک او پرچم قرار خنډې ته کېدل. د تره کي فرمانونه تر نهو فرمانونو ورسېدل، د شپې له خوا بندیز دوام درلود، وژل هماغسې روان وو، تصفیه او پاک کاري چالانه وه.

د انقلاب رهبر (دیدوف) به ویل چې «ما لار جوړه کړه اوس هر څومره چې کولای شئ منډې پرې وهی!» کله به یې ویل چې «د خلکو زور د خدای زور دی!» کوم نومونه چې پرې نښلول شوي وو، د ده به هم باور پرې وشو، چا به رهبر توانا باله چا آموزگار.

چا چې د انقلاب قومانده ورکړې وه او د گوند پوځي برخه یې هم په لاس کې وه، ملگری امین و چې ورځ تر بلې یې ځان ته واک راکشاهه، اعلان به یې وکړ چې «یوازې یو میلیون خلقیان بس دي!».

د ملگری امین تصفیه سراسري وه، یوازې د انقلاب ضد عناصر نه، بلکې گوندیان هم تر تیغ لاندې وو. (KGB در افغانستان) په ۱۸۱ مخ کې یوازې د شپږ سوه پرچمیانو وژنه د انقلاب د مخالفت په تور راغلې ده، وايي: انقلاب خپل بچیان خوري!

اسدالله، امین د (کام) مشر هم په خپل وخت کې د نهو تنو پرچمیانو په وژلو

اعتراف وکړ. همدا دي چې انقلاب قرباني غواړي. (KGB در افغانستان، ۱۷۸مخ).

په نوي انقلابي رژيم کې اسدالله سروري د جاسوسی (اگسا) د ادارې مشر، سيد داود تړون (جگړن) د پوليسو عمومي قوماندان، عبدالکریم میثاق د ماليې وزير، صالح زيری د کرنې وزير، غلام مجدد د راډيو او تلوېزيون وزير، جگړن سيد عبدالله د خرخي پله قوماندان شو. (خرخي پله زندان د ټولو جناياتو د اجرا او تطبيق لومړی ځای و.) پاچاگل وفادار په ډهلي، رازمحمدپکتن په مسکو او نظرمحمد په بن کې سفيران وټاکل شول.

دا هم ليکل غواړم چې ريچارډ د پاچاهۍ په دوره کې ولسي جرگې ته کانديد و. په خپل کمپاين کې يې د اساسي قانون خلاف مبارزه کوله. زنداني او محاکمه شو، چې محمدرحيم خان (غلام بچه) ته ننوتې ورغی او پښو ته يې ولوبد، هغه يې د عفوي زمينه برابره کړه. لکه چې مخکې اشاره وشوه.

کله دلته کله هلته پاڅونونو سر راپورته کړ، د انقلابيانو عکس العمل به نور هم شديد کېده. مثلاً په کنړ کې ډگرمن عبدالروف صافی پاڅېد، د کنړ والي او خلقي افسران يې ووژل چې دا هم بايد د انقلاب په قربانيو کې وشمېرل شي. د زابل په درواز کې تورن مظفرالدين خپله لېوا قبضه کړه. د کب په ۲۴مه د هرات پاڅون، د بالاحصار خوځښت، د چنداول پاڅون او داسې نور. پر انقلابيانو تياره راوستل شوه.

انقلابيان آرام کېنه ناستل، له انقلابه دوې مياشتې تېرې نه وې چې ملگري امين د ۱۹۷۸ کال د جون په ۱۷مه د انقلاب پر ملگرو بريد وکړ. بېرک مارتوف چې د نورمحمد ديدوف په ټولو صلاحيتونو او دندو کې مرستيال و، له شپږو نورو انقلابي ملگرو محمود شېر (KGB نوم)، عبدالوکيل، نوراحمد نور، ډاکتر نجيب، ډاکترې اناهيتا راتبزاد او مجيد سربلند سره چې له انقلاب سره د خيانت گومان

ورباندې کېده، د سفيرانو په نامه له مخې لرې کړل. دا يو انقلابي تصميم و. طبيعي ده چې په انقلاب کې به لوړې او ژورې راځي.

ډاکتر برنا، نجم الدين کاوياني هم زنداني شول، داسې کړنې د گوند د يووالي د ماتېدو په معنا وې، دا د بېرک نيژدې کسان وو، بريالی (شېر) بې ورور، عبدالوکیل بې د ماما زوی و، اناهيता بې معشوقه او نوراحمد نور د پرچم د پوځي کمېټې مشر و. دا مسلک همدا ډول ځناورخويه و، هر يوه په خپل منځ کې هم يو پر بل رحم نه درلود. کښتمند د خپل کتاب «رويداهاي سياسي» په ۱۹۶مخ کې راوړي دي چې د بېرک له لرې کېدو وروسته دا مشهورې څېرې زندان ته واچول شول، لکه:

پېروز، فتح خان، سرور منگل، محمدعثمان راسخ، نورالحق علمي، نظام الدين تهذيب، حبيب منگل، حشمت کيهاني، محمدحکيم سروري، آصف الم، غفور رزمجو، وکیل پیکارجو، مهرچند ورما، محمدهاشم فخري، محمداسماعيل محسور، دکتور حيدر مسعود، ډاکتر خليل ابوي، محمدعارف، فيض الله ذکي، رحمت الله اخگر، خليل الله زمري، صخره اسد، محمدنبي کوشا، صديق افسر، باقي افسر، محمدنبي چوپان افسر، ذبيح الله زيارمل، عبدالرشيد وزير، جلال رزمنده، مسرور جمال، محمدسرور يورش، محمدبشير يورش، غلام سخي اتمر، لعل پاچا ژوندون، احمدمرید، وحیدالله کښتمند، توريالی کارمل، محمدظاهر طنين، مينا عبادي، فرید مزدک، داود سرلوری، افضل لودين، منوگی منگل، بصير رنجبر، دکتور مجاوراحمد زيار، محمدعزیز کوشان، او په مېرمنو کې ثريا پرليکا، ظاهره دادمل، صالحه اخکزی، فاضله دلزاده، کریمه کښتمند، دوکتورس شهلا نجمي، عالمه سمین. نورې مېرمنې له کاره برطرفه شوې. البته د دوی په اصطلاح انقلاب کله خپل بچيان هم خوري! ملگري امين لکه شاه دو شمشېره خپل او پردي، گوندي او غير گوندي په دواړو لاسونو وهل.

په ولس کې څوک پاتې نه شول، يا مړه يا زندانيان، يا فرار شول، نوبت د پرچميانو

راغی د همدې کال د اگېست په ۷مه له انقلابه لا دوې میاشتي نه وې تېرې چې د بل انقلابي برید اعلان مو واورېد، چې پرچمیان تر بل انقلابي برید لاندې راغلل، د دفاع وزیر قادر (عثمان)، لوی درستیز شاهپور احمدزی، د جمهوریت روغتون طبیب علي اکبر، د پلان وزیر سلطان علي کشتمند، د فواید عامې وزیر پیروز، د انقلاب په ضد د کودتا په تور ونيول شول.

تحقیق د «اگسا» مشر اسدالله سروري چې هغه وخت یې «پیلوټ» تخلص کاوه، په لاس کې واخیست. د تحقیق په جریان کې له دې متهمانو سره انقلابي برخورد کېده، له هر ډول شکنجې څخه درېغ نه کېده. کشتمند دا شکنجې غیراخلاقي بللې. ان جنسي تېری کېده.

په پای کې انقلابي محکمې پر ټولو د انقلابي اعدام غیابي پرېکړه وکړه، چې دا د رژیم په ټولو دورو کې دود و. حکم تنفيذ شو، مگر پر کشتمند، قادر (عثمان) او محمدرفع (پیروز) باندې د شوروي د دوستانو په واسطه له اعدامه ابدې حبس ته تخفیف شول. کشتمند د خپلې قضیې څارنوال پتوال بولي. جنرال قادر په خپل کتاب «سیاسي خاطرات» کې راوړي، کوم وخت زندان ته زما د لیدو لپاره اسدالله سروري رانوت، دی وایي «زما په خوله کې نصور وو، چې پر مخ مې ورتوف کړل او په خښته مې وویشت» د غويي په اوومه دوی د انقلاب ملگري وو، د حامدکرزي له هوایي ډگره سروري و چې ډگروال قادر یې د بگرام هوایي ډگر ته د عملیاتو لپاره یووړ. اما نن حالت بل و. جنرال عثمان چې کله د پلچرخي له زندانه د «ببرک شاهي» وخت کې ژوندی راووت، یو ځای کیسه کوله: چې امین ته یې وویل، هغه ورځ دې په یاد ده چې له تره کي صاحب سره یو ځای زما کور ته راغلې، مگر نن بل ډول یې. ده ورته وویل که تا د انقلاب موافقه نه وای کړې، بل به پیدا شوی وای.

وزیر صاحب عثمان تاب رانه وړ، په کودتا کې یې اقرار وکړ او کشتمند یې

شريک ونبود. د جنرال قادر او کښمند د کودتا په تور شاهپور احمدزی، ډاکتر علي اکبر، ډاکتر کریم زرغون، ظاهر بدخشی او نور د ۱۳۵۸ کال د ليندۍ میاشت کې اعدام شول. «کښمند، رویدادهای تاریخی، ۵۷۲مخ). کښمند له جنرال قادر څخه گيله کوي چې ولې دې پر ځان او پر ما بهتان ووايه. د ده جواب «مرا زیاد شکنجه کردند، دیگر راه نداشم.» بدخشی د کښمند د خور جمیلې خاوند و، چې اعدام شو.

له اوو تنو پرچمي انقلابي سفيرانو سره يې هم د کودتا تړاو ورکړ. د هغو جلب صادر شو، هغه پوهېدل چې دا جلب په څه معنا دی، دوی له سفارتخانو څخه وتښتېدل. د سفارتونو دارايۍ يې چور کړې. ملگري امين، چې د بهرنيو چارو وزير و، دا سفيران ترک تابعيت کړل.

پر عبدالوکیل چې کومې خواری او سرگردانی راغلي، په خپل کتاب کې راوړي دي او په پاکستان کې د شوروي سفیر ته د شپږ زاری او ژړاوې محترم پوهاند ډاکتر محمدحسن کاکړ په خپل کتاب «د افغان - شوروي جگړې» کې راوړي دي. نورو به هم دا ستونزې تحمل کړې وي، تر ټولو نوراحمد نور سم و چې د امریکا له سفارته يې د غنمو دوه لکه ډالر جیب ته کړل. له انقلابي ملگرو سره يې شريک نه کړل. کله کله به ببرک د ده د خودسری د مخنيوي په خاطر ترې حساب غوښت. ستارخان حکمران د ده پلار هم له پخوا همدا ډول چوتار و.

انقلابيان له اخلاقو نه خلاص، د شهوت تر اغېزې لاندې وو، د يوه او بل په مقابل کې يې د هېڅ ډول وحشت پروا نه کوله، لکه لېوان مخامخ سره ویده کېدل. په ظاهر به يې يو بل ته ملگری وايه، مگر پر يو بل يې انقلابي گوزارونه کول. همدا ډول عام ولس به خلقيان «مردار هلي» بلل.

عبدالوکیل د خپل کتاب «از پادشاهي مطلقه...» په ۳۵۹مخ او نورو څو ځايونو کې د پرچمي مخفي سازمان بيان راوړی دی، مگر د امين په مقابل کې په دې

وخت کې د فعالیت امکان له چا سره نه و. او نه چا دا جرئت درلود او نه چا دا فعالیت محسوس کړی، دا یوه مبالغه ده. د ملگري امین له ډاره دوه انقلابیان «غلام مجدد او بارق شفيعي» په خپله رضا او آگاهانه داوطلبانه ډول پلچرخي زندان ته ننوتل. تصفيې دوام درلود.

جنرال نبي عظيمي د خپل کتاب «اردو و سياست» په ۱۶۸مخ کې د څلور سوه تنو پرچميانو زندان ته لېږل او د دوه سوه او پنځوسو وژل هم راورپي دي، چې د انقلاب په قربانيانو کې شمېرل کېږي. رښتيا انقلاب په وينو راځي او په وينو به ساتل کېږي.

عبدالوکيل د خپل کتاب «از پادشاهي مطلعۀ تا سقوط جمهوريت دموکراتيک» په ۳۱۸مخ کې د ريشخور د فرقي د شپږ تنه پرچميانو وژل او د جنرال قادر «خاطرات سياسي» د ۳۱۸مخ په حواله له کندهار اووه تنه افسران رالېږل شوي او اعدام شول. چې يو يې پېژندوال انور و. او په ۳۳۲مخ کې محمدهاشم د کوماندو د ۴۴۴ قطعي قوماندان محمدهاشم او په ۳۳۵ مخ کې د سلطان ځدران او په ۳۵۹ مخ کې ډگرمن هدايت الله د دفاع د اوپراسيون رييس وژل رانقل کړي دي.

د چنگاښ د انقلاب دوه غړي ډگروال محمديوسف د ۱۵ زرهدار فرقي قوماندان او مولاداد فراهي د مرکزي ادارې رئيس د پرچمي او د انقلاب ضد په تور ووژل شول (د وکيل کتاب، ۳۱۹مخ)

محمود شېر ساسلوف ته د امين له لاسه شکايت وکړ چې صديق کمونستان وژل کېږي (KGB، ۶۳مخ).

د ديدوف او ملگري کاظم دا غوڅ دريځ په دې باور و چې شا ته يې يوه لويه استخباراتي اداره KGB ولاړه ده. له KGB سره دا اړيکې دومره مهمې وې چې چا نه پتولې، ان وياړ يې هم ورباندې کاوه. ملگري په سادېزم مبتلا وو، په شکنجه کې يې هېڅ بشري احساس، مقررات او الهي اوامر په نظر کې نه نيول او خپل

غيرانساني اعمال به يې «انقلابي برخورد» بلل. د انقلاب ضد تور ډېر جدي او خطرناک و. چا چې کولای شول د سر او ناموس د خوندي کېدو په خاطر د ټاټوبي پرېښودلو ته يې اقدام وکړ. تر مال تېر وو او له خپل دارومداره لاس په سر شول. له هېواده يې د مهاجرت لار ونيوله، د بيا راتگ هيله له چا سره نه وه. په تاريخ کې چې روس کوم ځای پښه اېښې وه بيا يې د چا پورته کول نه دي په ياد. مگر د افغان ولس هوډ بل و. مقاومت جدي و. د ولس نظامي او جنگي ډله چې «مجاهدين» بلل کېده، کوم چې انقلابيانو به «اشرار» بلله، ورځ تر بلې د عقيدې او ناموس د دفاع په خاطر بياوړې کېده.

د نورالامين په واکمنۍ کې د لوی څارنوال مرستيال يعقوب کمک او د هرات د فرقې قوماندان ډگرمن گل آغا وار راوړسېد، دواړه برطرف شول. ډېر د انقلاب ضد مخالفين تر محکمې او محاکمې وړاندې اعدام شول او پرېکړه وروسته پرې راووتله، له ډېرو سره نو هغه معامله وشوه کومه چې د گلم جم انقلابي مارشال له حاجي ايشجي سره وکړه.

د زرو پرچمي محصلانو (نويو ځوانانو) د انقلاب د مخالفت په تور زنداني کول او يا ځينې ووژل شول. د شور د انقلاب يو شفاهي او يا تحريري راپور بس و، تحقيق او محاکمې ته ضرورت نه ليدل کېده او نه چا رسيدگي ورته کولای شوه. دا په دې معنا چې گونديانو (پرچميانو) هم د انقلاب قربانۍ ورکړې.

جنرال نبي عظيمي هم په خپل کتاب «اردو و سياست» کې د ډېرو پرچميانو وژل راوړي دي. د انقلاب له مخالفينو سره برخورد او کړنه ساده وه او د تحقيق زحمت پکار نه و. شخصي مخالفت ته به هم د سياسي او د انقلاب ضد تور رنگ ورکړل شو. اطلاع او راپور کافي و. پوښتنه نه وه. سند او اسنادو ته اړه نه ليدل کېده.

د هر تورن د جبرو اکراه او شکنجې اقرار به هم د محاکمې او قاضي لپاره کافي وو؛ شکنجې، وهل، برقي شوکونه، بې آبي او په مقعد کې لرگي ورننه ايستل، داسې

څه وو چې هېڅوک به پيدا نشي چې اقرار ونه کړي. د جرم د اثبات لپاره د هغو اصولو او قواعدو چې قانوني حکم دی، لکه تحريري اسناد، صوتي اسناد، تصويري اسناد، کوم چې په دې اوسني مدرن کرېمېنالېستیک کې دود دي، رعايت نه کېده. انقلابي ملگرو اړين نه بلل. شواهد او قراين، قسم او نه کول انقلابي ملگرو نه پېژندل. د ملگرو له خوا په دې انقلاب کې هم لکه د ميوندوال په تحقيق او قضيه کې همدا رويه وه. د KGB سلاکارانو په هره قضيه کې له تحقيقه شروع تر محاکمې پورې جريان تعقيب او ورسره به وو.

لېنېستانو به هر غيرانساني عمل انقلابي برخورد باله.

Nur - Dedov / نورمحمد تره کی

«مخالفین واجب القتل و مباح الدم دي!» دیدوف

د غزني د ناوې ولسوالۍ د نظر محمد زوی چې تعلیمات یې معلوم نه دي، په بمبې کې یې د پښتون شرکت په نمایندګۍ کې کار کاوه. د وینن زلمیانو سیاسي ډلې عادي غړی و، چې وروسته یې د هغې ډلې مؤسس ځان باله. په بمبې کې یې انګریزي زده کړه. د هند د خپلواکۍ د مبارزینو ننداره یې په دلچسپۍ سره کتله.

په ۱۹۵۱ کې KGB استخدام کړ، چې میاشتنی معاش یې ۱۸۰ روپله و. اېجنټ نوم یې «نور» و او وروسته د «دیدوف» نوم ورکړل شو.

د ولسي جرګې دیارلسمې دورې ته کانديد شو، چې د کمپاین لپاره یې KGB پنځوس زره افغانۍ هم ورکړې. (KGB در افغانستان، ۳۸ مخ).

د ولسوالۍ خلکو په دې خاطر رایه ورنه کړه چې په لمانځه کې سست و. په بې دینۍ مشهور و. ده هم د دین په هکله له ولسمشر سردار محمد داودخان څخه چې کوم وخت یې ورسره ملاقات درلود، د عقیدې پوښتنه کړې وه. سردار ورته په ډاګه کړې وه چې مسلمان یم، پر خدای جل جلاله عقیده لرم. د غونډې د ختمېدو لپاره یې فوري لاس وراورد کړ.

د گوند مصارف د KGB له خوا راتلل. چې د بېرک هم پرې اعتراض و، چې ناوړه ګټه د ځان لپاره هم ترې پورته کوي. رهبرِ توانا په داسې معاملو کې پاک نه معلومېده.

سور، غوښن، شپې سترګې او په تندي کې یې شین خال درلود. تر ۱۹۷۸ پورې یې یوه اوږده دوره (۲۷) کاله بریالی خدمت وکړ. چې د دولت په سر کې یې ځای ونيو، دا د KGB لوی بریالیتوب دی.

تره کی د کمونېزم د ترویج او د شورویانو د خوشحالی لپاره خپروني (تبلیغ)

کولې. په همدې لړۍ کې یې دوه درې کتابونه لیکي چې مشهور یې «نوی ژوند» د خپل پلار «نظر زاده» په نامه او «د بنگ مسافري» دي. د شوروي فرهنگي کمېټې ده او د ده مېرمنې ته د یوې میاشتې لپاره دعوت او یوه جایزه هم ورکړه. کله چې ده د «خلق» اخبار چلاوه، له شورویانو به یې غوښتل چې په لیکنه کې ورسره مرسته وکړي، مقالې او مضمونونه ورته راولېږي. دا د «بنگ مسافري» کتاب هم ممکن د شورویانو له خوا لیکل شوی وي.

کله چې ولسي جرگې ته چا رایې ورنه کړې په کابل کې د امریکا سفارت ته یې د ترجمانی لپاره درخواست ورکړ، چې د کابل پولیسو اجازه ورنه کړه.

په یو بل کتاب کې یې په ډېره ماست مالي د شورویانو د خوشحالی لپاره د ستالین د فعالیتو او سوسیالېزم ته د هغه د خدمتونو په هکله لیکنې کړې وې، چې د شورویانو خوښ نه شو او چاپ نه شو؛ دی بې خبره پرې ورگډ و.

ملگری دیدوف د «ا.خ.د.گ» په لومړۍ کنگره او له انشعابه وروسته بیا هم د گوند مشر شو. ده د KGB له مامور سره په کابل کې په کوڅو او پس کوڅو او پارکونو او موټر کې لیدل او کتل کول. راپور به یې ورکاوه او هدایت به یې اخیسته (KGB در افغانستان، کتاب).

د میراکبر خیبر په جنازه کې د تندې بیانيې، چې له توهین او تهمتونو ډکه وه، په خاطر له څو نورو کمونستانو سره ونیول شو.

د غویی د انقلاب په پیل کې دی او نور بنديان راخوشي شول، چې د انقلاب له بري سره سم درې ورځې وروسته زمور نورمحمد تره کی او د KGB دیدوف د گوند عمومي منشي، د هیأت ریسه په سر کې او لومړی وزیر شو.

پوځي حکومت اعلان شو، فرمانونه یو په بل پسې جاري شول. نیول، شکنجه، وژل، د تصفیې په نامه روان وو. ایران او پاکستان ته د کډو اوښتل او مهاجرت پیل شو، اوښتل هم ساده نه وو، له خطر سره تړلي وو؛ مهاجرت یې هم د انقلاب

مخالفت باله. غوبنتل يې ټول پاتې شي چې ووژل شي.

ملگري په مېلو او چرچو دي او نور زيارايستونکي هېر شول. د تره کي سر او صورت سم شول، ډېر القاب ورپورې وتپل شول، کله د انقلاب رهبر و، کله آموزگار، کله د شرق ستوری. امين خپل ځان وفادار شاگرد اعلان کړ، اما صميميت پکې نه و. ځينو ملگريو (گلابزوی، سروري، وطنجار او مزدوريار) د دې مناسباتو خرابی ته لمنه وهله.

کله چې د ناپېيلو هېوادونو د کنفرانس وخت راغی او ملگري ديدوف دې کنفرانس ته ولاړ، په هیأت کې يې د امين باوريان د تره کي ياور جگړن سيد داود تړون او ډاکتر شاهولي د هیأت د غړو په توگه ورسره نيولي وو او د ارگ نور افسران چې وروسته هم څرگند شول د امين باوريان وو، په ارگ کې ځای پر ځای شوي وو. د تره کي په دې حالت سر نه خلاصېده، چې په محاصره کې دی.

تره کی صاحب له هوانا څخه د راستنېدو په لار کې په مسکو کې تم شو او هلته يې د برېژنېف او اندروپوف او څو نورو مشرانو سره لیده او کاته وکړل. هغو ولمساوه، چې امين لرې او پر ځای يې بېرک کارمل له ځان سره ونيسي.

شورويانو په دې ډول اوبه خړې کړې او د انقلاب جنايات يې يوازې په امين پورې وتړل. ځکه چې انقلاب په خطر کې و، مقاومت ورځ تر بلې جدي کېږي. نو د انقلاب د نجات په خاطر په دې ډول د ولس قهر او طغيان څه آرام کړي.

دا گزارشات به د تړون او ډاکتر شاهولي له خوا په منظم ډول ملگري امين ته رسول کېدل. د انقلاب رهبر په اصطلاح «گپ رو» و، دا روسي هدايت يې ومانه. شوروي ملگري او ملگري ديدوف پر دې پوه وو چې څوک امين په اسانۍ نشي لرې کولای. اسدالله سروري، سيدمحمد گلابزوی، محمداسلم وطنجار او شېرجان مزديار دنده واخيسته چې امين به ديدوف د هوايي ډگر د پذيرايۍ په مراسمو کې د انقلاب د مخالفت په تور ترور کړي، دا توطيه پر امين ونه چلېده.

فضا نوره هم ترمنځ سره شوه، ديدوف د امين له خوا اړ شو چې دا څلور سره انقلابي وزيران لرې کړي او د انقلاب په قرباني کې يې وشمېري. دوی پوه وو چې ملگري کاظم به څه معامله ورسره وکړي، نو د روسيې سفارت ته ننوتل چې د سفارت له خوا دا څلور وزيران په تابوتونو په ډېر عذاب او بې عزتي تاشکند ته ولېږل شول. البته په انقلابونو کې بې عزتي هم کله ناکله بايد ومنل شي.

د دواړو انقلابي رهبرانو ترمنځ فضا سمه خرڅه پرته شوې ده. يو پر بل بې باوري نوره هم ډېره شوه. امين چې څه غوښتل، تره کي ځان اړ باله چې اجرا او لاسليک يې کړي. د رد توان په رهبر توانا کې نه و.

په دې خرڅه پرته فضا کې د خبرو لپاره ملگري امين ارگ ته وغوښتل شو. امين په کابل کې د شوروي د سفير «پوزانوف» په تضمين ور روان شو. د گلخانې د ماني د دويم پور په زينو کې د ديدوف د باډيگاردانو ببرک او قاسم تر فيرونو لاندې راغی، ورسره ملگري سيد داود ترون ولگېد. د نور بي بي تره کې له خولې ډاکتر عظيم چې په دې وخت کې چای راوړه، هم ولگېد (ويروس A، ۲۶۶مخ). امين په ټپي لاس منډې وهلې مگر له مرگه بچ شو، ملگري ديدوف تر کړکې وليد، نو په ډېر افسوس يې وويل چې «اوس نو هرڅه تمام شول!».

د امين زيرک (باډيگارد) ټپي شو. پېښه عمومي شوې نه وه. د اگسا مرستيال نواب د امين له خوا دنده اخيستي وه، چې د اکسا مشر اسدالله سروري د نيولو په نيت دفتر ته ورځي، د سروري ساتونکی قاسم فير ورباندې کوي، نواب ځای پر ځای لوبږي او ورسره ساتونکی سلطان پر قاسم وار کوي (ويروس A، ۲۳۹مخ). د ساتونکو له جملې د سورگل هم تر اوسه د مرگ او ژوند پته نشته.

ملگري امين ارگ محاصره، تلهفون قطع او تگ راتگ بند کړ. توانا رهبر نور ناتوانه شو، له حرمسرايه راوستل شو، کوټي باغچه کې زنداني او گوندي غونډه دايره شوه. د ملگري تره کي د گوندي مشتتابه او غړيتوب نه استعفا ومنل شوه، د

گوند انقلابيانو بې له اعتراضه په پټو سترگو ومنله او په اکثريت قاطع ملگري امين د گوند سرمنشي، د دولت مشرتابه او لومړي وزير په توگه منظور او ومنل شو. د امين لور غوټی هم تر رسمي خبر وړاندې په ښوونځي کې د تره کي عکس راکوز او ټوټه کړ، چې تر دې دمه پېښه عمومي شوې نه وه.

رهبر انقلاب د خپل وفادار شاگرد پر فعاليتونو چې په اردو کې يې استخدام او جذب کاوه، د انقلاب قوماندې يې په لاس واخيسته، د ټولو خطرونو په منلو سره يې دی له زندانه راوايست، سترگې يې پټې کړې او په بې وفايی سره په توطيه لاس پورې کړ، چې ملگري امين يې مشروع دفاع ته اړ کړ.

په عمومي ډول ملگري تره کی صاحب ساده مزاجه (بوده) په شان و. د دوی ترمنځ کله چې اړیکې خرابې شوې، ملگري امين به ديدوف «نشه يي بوډا باله». په دې نه پوهېده، چې نه پوهېږي.

په دې تشنجي حالت کې روسانو هڅه کوله چې دوی دواړه حوصله مندی ته راوبولي. لکه چې ملگري امين په کابل کې د KGB آمر اېوانوف ته وويل چې د انقلاب د دفاع په خاطر دندې پرېښودلو، سفارت منلو او آن ځان وژنې ته هم چمتو يم! (ويروس A، ۲۳۹ مخ).

د ۱۹۷۹ کال د اکتوبر په ۱۸مه جانداد د گارد قوماندان، حدود د ارگ د مخاېرې آمر، اقبال د ارگ د امنيت آمر، روزي خان د گارد سياسي آمر، شايسته خان د پلچرخي قوماندان، د لوی درستيز يعقوب له هدايت سره سم په کوټي باغچه کې د بالنت په واسطه د انقلاب ضد اعمالو په تور آرام آرام په عزت د اموزگار ديدوف صاحب ساه وايستله (د حدود تلوېزيوني مرکه).

البته دا د انقلاب لپاره ستره قرباني وه. د تره کي صاحب مرگ د ورپېښې ناروغی له کبله اعلان شو. جنازه يې ونشوه او چا يې قبر هم ونه ليد. يوازې ورېرې يې (زرغونې) چې په پلچرخي کې زنداني وه، ډېر وژړل.

د ببرک او شپږو تنو وزیرانو د شړلو او کشتمند او د جنرال قادر محاکمه د تره کي صاحب مرگ د ملگري امین یوه لویه لاسته راوړنه وه.

عبدالقدوس غوربندی په خپل کتاب «د افغانستان د خلکو دموکراتیک گوند ته یوه کتنه» په ۱۴۷ مخ کې د تره کي وژنه یوه تېروتنه بللې ده. یو ستر انقلابي بیا هم د انقلاب په لار کې قرباني شو، چې گټه یې مجاهدینو ته هم ورسېده. د امین له سمو کارونو یو هم همدا و.

دا انقلابي برخورد و، په هر نیت چې و، دا نه د حکمتیار له وسه پوره وه او نه د سیاف. که دیدوف حق په جانب وي او ناحقه وژل شوی وي، نو شهید دی او که ده د گوند د اصولو خلاف په توطیو لاس وهلی وي، نو ملگري امین ته «غازي» ویل کېدای شي.

د دیدوف په وژنه نه چا اعتراض وکړ او نه د چا سترگې سرې شوې. مگر ملگری برېژنېف ډېر خفه شو. حدود په تلویزیوني مرکه کې لا دا هم زیاته کړه چې د دې لپاره چې عذاب پرې تېر نشي، لاسونه مو د شا له خوا ټینګ وروټړل. د تره کي مېرمن «نور بي بي» هم پلچرخي ته ولېږله چې اوس په لندن کې پناهنده ده. دیدوف ۲۸ کاله د KGB د مامور په توگه خدمت کړی و. په ځینو جاسوسي ادارو کې داسې مامورین هم تقاعد او بیمه لري، چې نور بي بي به تقاعد اخلي که نه؟ دا باید د خپل حق دعوا وکړي.

دا د انقلاب اصول وو چې هر منتقد مخالف دی، هر مخالف ته د دښمن په سترگه کتل کېدل. دښمن باید حذف شي، ملگري د سنگر پر ملگری هم زړه سوی ونه کا. پر امین هم رحم ونه شو، او پر نجیب باندې هم د خپلو ملگرو له خوا رحم ونه شو. دیدوف صاحب به تل د لېن رهبر کبیر (؟) دا خبره یادوله چې: «د انقلاب پر مخالفینو باندې باید رحم ونشي». ملگري امین نور گوندیان له خپلسری څخه راگرځول. دستيگر پنجشېری (ریچارډ)، صالح محمد زېری او

کریم میثاق به یې کنجکیان بلل او څلور تنستېدلي وزیران (وطنجار، گلابزوی، سروري او مزدوریار) به یې «څلور نفرې بانډ» باله. په انقلاب کې د سم انقلابي او خراب انقلابي موضوع مطرح وه. خراب انقلابي هغه و چې د انقلاب د رهبر په پټو سترگو اطاعت ونه کړي. په دې کې شخصي سلیقو هم ستر نقش درلود؛ کله چې جنرال شهنواز تنی د انقلاب د نجات په خاطر پر نجیب راپورته شو، مگر له ناکامۍ سره مخ شو، ISI ته تسلیم شو. د طالبانو مرستندوی شو. وایي چې کله چې طالبانو کابل ونيو، د نجیب په مرگ کې د ده لاس و او لارښوونه یې ورسره وه او پر نجیب یې زړهسوی ونه کړ. دا منل شوی دود دی چې: انقلاب قرباني غواړي.

دیدوف به ویل: د انقلاب ډول به ډزېږي، مور به نه یو!

«یو میلیون په لېښم مجهز افغانان او گونديان بس دي» امین

رفیق ببرک به ملگری امین میرغضب باله، ده به ځان ته «وفادار شاگرد» وایه. د ملگری امین په KGB کې اېجنټ نوم «کاظم» و (KGB در افغانستان، ۵۰ مخ). د پغمان اوسېدونکی د حبيب الله د زندان د مامور زوی، چې د ۱۳۵۸ د وري په ۲۵مه په غټ اکثریت د گوند منشي او د دولت مشر شو. د ده پلویانو به د «سپیده دم قوماندان» باله. له امریکا څخه یې په تعلیم او تربیه کې ماسټري درلوده او د ملي شورا په پینځه لسمه دوره کې په ولسي جرگه کې د پغمان ولسوالۍ استازی و. په نوې کابینه کې یې ډاکتر شاه ولي په خپل ځای د بهرنیو چارو وزیر او د «اگسا» د استخباراتو د ادارې نوم په «کام» بدل کړ. او خپل زوم او وراره «اسدالله امین» یې رییس کړ. فقیرمحمد فقیر د کورنیو چارو وزیر، انجینر ظریف د مخابراتو وزیر او صاحب جان صحرايي د سرحداتو وزیر، عبدالقدوس غوربندي د تجارت وزیر وټاکل شو.

شېخ السفرا د شوروي سفير پوزانوف یې په دې تور چې د ده په ترور کې یې له دیدوف سره لاس درلود، له کابله وشاره. د عدالت، قانونیت او مصؤونیت اعلان یې وکړ، وژنو د پخوا په شان دوام درلود.

د ۱۲ زره شهیدانو لېستونه د کورنیو چارو وزارت پر دېوالو ونښلول شول. د دې شهیدانو وژل یې د تره کي صاحب او اسدالله سروري د «اگسا» مشر کار وباله. او اسدالله سروري د محاکمې په جریان کې وژنې ملگری امین ته منسوبې کړې. خو هېوادوالو ته بې توپیره وو؛ عزیزان یې شهیدان شول، څه اسدالله سروري او که امین وژلي د گوند له خوا دا جنایت وشو. د میرویس وردگ په کتاب «د خلق او پرچم ژوندي جنایات» کې د اسدالله سروري په لاسلیک د ډېرو زندانیانو د سرنوشت په هکله هدایت ورکړ شوي دي، چاپ شوي دي، چې «به دوزخ

روانش کنید!» او یا به لیکل شوي وو چې «به پاکستان روان اش کنید!» چې یوه معنا یې درلوده او دا یو شفر و.

ملگري کاظم د ملگرو عبدالکریم میثاق، دستگیر ریچارډ او ډاکتر زېري د نیولو هدایت سروري ته ورکړی و چې له طاهر بدخشي نه په خپله مبارزه کې د دوی درېو تنو د گډون اعتراف واخلي. چې د مجازات لپاره پلمه پیدا کړي (KGB په افغانستان کې، ۴۸مخ).

چې دوی هم په دې ډول د انقلاب په قربانیانو کې وشمېرل شي داسې اقرارونه ډېر آسانه وو، شکنجې هر ناممکن ممکنولای شو. دا مطلب د «افغان جنگي جنایات» کتاب د بېنوا کتابتون په ۲۳گڼه کې دا هم راغلی دی.

د دیدوف له نیولو سره سم د ۸مې فرقي د توپچي غونډ قوماندان د ۴مې او ۱۵مې فرقي قوماندانان له دندې لرې کړل (اردو و سیاست، ۲۰۳مخ).

ببرک او قاسم د تره کي باډیگاردان چې پر امین باندې یې د فیرونو په ترڅ کې د تره کي یاور سید داود ترون وواژه. امین او وزیري ټپیان شول. د دیدوف تر وژنې وړاندې دا دواړه خلع سلاح او په پولیگون کې د بنایسته خان له خوا ووژل شول (د افغان تراژیدي - د روسي تجاوز زېرنده، جنرال عبدالقادر اکا، ۸۱مخ).

ببرک د اطفایې بریدمن هغه څوک و کله چې د سردار زوی عمر غوښتل بېرون ووځی، همده وژونکی فیر پرې وکړ چې شهید شو (د پسرلي سباوون د گوليو باران، ۱۸برخه).

ملگری امین په خپل سیاسي فکر او اداره کې د یوسف ستالین پیرو و. د ستالین عکس به د مېز پر سر ورته پروت و.

د لېن د وخت د بهرنیو چارو وزیر (تروتسکي) چې په مکسیکو کې د ستالین له ډاره پناهنده شوی و، هلته د ده ورلېرلي د KGB مامور د تبر په واسطه ووژا چې د ستالین له خوا هغه مامور په سره ستوري وستایل شو. ملگري امین خپل ملگری

استاد د بالښت په واسطه ووژاه. د تره کي د ژوندي پاتې کېدو لپاره د ملگري برژنېف هيله هم ونه منل شوه (د افغان مېرانه او غميزه، کتاب ۱۹۹مخ).

د کاظم د اغفال لپاره د شوروي رهبرانو تېريکي راوړسېدې، د ښو اړيکو هيله هم پکې شوې وه. برژنېف پوه شو چې ملگري امين هغه کس نه دی چې د چا خبره ومني او نه يې د چا د مخالفت زغم درلود. ملگري امين د څلور وزيرانو له تښتېدو سره سم د هغوی ښځې او ميندې په پلچرخي کې واچولې.

د ملگري کاظم د انقلاب د ارمانونو د تطبيق لپاره يوازې يو مېليون په دوران سازه اېډيولوژي افغانان پکار و او بس. د کاظم په حکم کې «آفاگل» باعث، عزيز بسام، لعل پاچا، ډاکتر عوض د گارد افسر، استاد ذکريا، استاد حبيب، پوهنيار عبدالسلام، غلام رسول ووژل.

د امين غوڅ دريځ او خپلواکه اداره د شورويانو خوښ نه وو. برژنېف به (پدرکش او مرتد باله.) دا نگراني موجوده وه چې مخ وگرځوي، نه چې د مارشال ټيټو او يا انور سادات لار ونيسي. امين د برژنېف له خوا د ۶۰۰ پرچميانو په وژلو هم تورن کړ. له کاظم سره مخکې يوازې کارمليانو (پرچميانو) او مجاهدينو دښمني درلوده، اوس د ديدوف پلويان د (تره کيانو) په نامه هم ورسره مخالف شول او شورويان هم په کمين کې شول.

د غويي د انقلاب د نجات په خاطر او د نورمحمد ديدوف د وژنې د انتقام اخيستلو په خاطر او د کاظم د گوشمالۍ لپاره تصميم ونيول شو چې په دې پلمه پر خپل يوه دوست او غريب هېواد يرغل وکړي. په پوليت بيرو کې برژنېف د نورمحمد ديدوف وژل پر خپل مخ يوه څپره وبلله او يوري اندروپوف هم اصرار درلود. د وخت شوروي، هغه وخت د قوت اوج ته رسېدلی و. اندروپوف به ويل چې اوس شوروي رژيمونه راوړي او رژيم نسکوروي (دا يې د شوروي لومړی پروگرام تلونيزوني مرکه کې وويل). اما د افغان ولس له مېراني لا سم خبر نه و.

په اصل کې دا څو ظاهري دلایل وو، په حقیقت کې نورې انگېزې هم وې:

۱. د روسانو عنعنوی ارمان تودو اوبو ته رسېدل،
۲. خلیج او منځني ختيځ ته ورنيزدې کېدل،
۳. د نفوذ سیمه پراخول،
۴. د برژنېف د پراختیا دوکتورین.
۵. د (برادر بزرگ) په توگه خپله اېنټر ناسیونالېستي دندې مکلفیت پرځای کول.

(رفیق عبدالوکیل، از پادشاهي مطلقه الی...) کتاب په ۴۳۵-۴۴۲ مخونو کې په توضیحاتو او استدلال کې له حقیقته په څنگ تللی دی.

ملگري امین هم تشویش درلود. د خپل امنیت او جاه طلبی د اقلان په خاطر یې د خپل دفتر او اوسېدو لپاره په دارالامان کې د «تاج بېک» غونډۍ وټاکله، هغه یې جوړه او سمبال کړه او ورکړه شو؛ د شوروي سلاکارانو هم تشویق کړ چې د برید په وخت کې به تلفات کم وشي، نوي قصر ته د کپه کېدو په خاطر او د خپلې سلیقې د نمایش کولو لپاره یې د ۱۳۵۹ کال د مرغومي په شپږمه په ماڼۍ کې یوه مجلله مېلمستیا جوړه او کابینه یې رادعوت کړه.

مېلمستیا ده، خوشحالي ده، خبرې ته او بالا کېږي، کبابونه دي، شرابونه دي، پیکونه جنگېږي؛ غذا سروېس شوه. له معمول سره سم سوپ راوړل شو، چې خوندور و. ملگری کاظم ویاري او د خپل آسپز «میخایل» لیاقت ډېر ستایي. خبر نه و چې هغه د KGB غړی او اصلاً د آذربایجان دی، د ملگري له ستاینې سره سم ټولو په غورپولو پیل وکړ، کاظم صاحب تر ټولو ډېر غورپ کړل. د گوند هغه اصلي شعار (کور، کالي، ډوډۍ) د چا په یاد نه و.

په ملگریو کې، ملگري دستگیر ریچارډ (اېجنېټ نوم) چې تازه له مسکوه

راگرځېدلی و، د شوروي د ملگرو رواداري او د امین په هکله د هغو د بڼه نیت خبرې هم له ځان سره راوړې وې، مگر سوپ يې ونه خوړ. د خوندور سوپ له خوړلو سره سم ټول گنگس شول، خو امین صاحب تر ټولو ډېر. هر یوه کور ته ځان ورساوه. د ډاکټر صالح مېرمن هاجره او د ډاکټر شاه ولي مېرمنې لا پاتې وې.

شورويان پوه شول چې په افغان انقلابیانو څه جوړه نه ده، خپله میدان ته شول، چې انقلاب ته نجات ورکړي. د الفا او زینت او KGB قطعات درې ورځې وړاندې د شوروي په سفارت کابل کې ځای پر ځای شوي وو او درې ورځې وړاندې بگرام ته هم د انتوني الوتکې په مسلسل او منظم ډول سربازان راوړي او نور قطعات حیرتانو او کشلک ته نیژدې شوي دي.

امین ته ملگري ولایت خان د سردار داود خان روغتون او د شوروي سفارت ډاکټران راوغوښتل. امین ته د سیروم تزریق پیل شو.

شورويان پوه وو چې پرچمي ملگري په مناسباتو کې تر خلقیانو مخلص دي. خلقیان اطرافي او شپږ پښتانه دي. پولیت بیرو په داسې حال کې د یرغل پرېکړه وکړه چې ځینې غړي حاضر نه وو. ملگري برېښنه لا دا هم زیاته کړه «چې امین مې ژوندی پکار نه دی».

دا تصمیم شفاهي و، اسناد يې پرېښودل. پوځیانو د مرغومي شپږمه خپل پلان وټاکه، چې دا په لوېدیځ کې د کرېسمېس رخصتۍ وې. د روسانو په نزد د کاظم ستره گناه دا وه چې سم انقلابي نه و، خودسره او سرکښ معلومه.

«د افغان مېړانه او غمیزه» کتاب په ۱۳۲ مخ کې لیاخوفسکي لیکي: امین تر کمونېستي شعار لاندې د ځان واکمنۍ او زورواکي رژیم د تینگولو لپاره وژني، ټکونې او شکنجې دود کړې وې. د همدې کتاب په ۱۳۳ مخ کې راغلي دي: کاظم نه یوازې پخواني علماء، قومي مشران او د پخواني رژیم کارمندان وژلي،

بلکې خلقي او پرچمي يې هم وژل. ده هم له شوروي څخه څو څو ځله د سربازانو د رالپولو هيله کړې وه (همدا کتاب، ۹۲مخ). چې دا هيله ملگري تره کي هم تکراروله. ديدوف نورمحمد، مارتوف کارمل او نجيب، شورويانو ته په خاص ډول مخلصان وو.

ببرک ويل چې **نجيب انسان هغه دی چې په شوروي اېمان راوړي!** نجيب به د مرغومي له يرغله د ولس په استازيتوب مندويي څرگنده کړه. مگر امين دا ډول نه و، پر شورويانو يې باور نه درلود، څو ځله مېلمه شو، مگر ده د شوروي ليدنه ونه کړه.

د مرغومي شپږمه راورسېده. د لېنېستانو له کرکټر او تربیې سره سم دروغ، دوکه، د دې رژيم د تغذيې توکي جوړول. نه امين گرم دی، نه ببرک، نه شوروي او نه نجيب؛ دا رژيم او دا اپېولوژي همدا ډول ده.

KGB د امين ټکول شوي او فرار سفيران او درې هغه وزيران (وطنجار، سروري او گلابزوی) چې په تابوتونو کې د امين له ډاره شوروي ته ترانزيت شوي وو، د (داشته آيد بکار) سره يو ځای او د يرغل ملگري کړل. مارتوف ملگري امين ميرغضب او CIA وباله.

د مرغومي شپږمه

«دا ورځ د غويي د انقلاب تکاملي دوره ده!» ببرک

د شپې اووه نیمې بجې وي، چې د مخابراتو سټېشن ته گل آغا انفجار ورکړ، ملگري امین ته سپروم چالان او گنگس پروت دی، چې د ستون پنجم په گډون یرغل پیل، مانی تر اور لاندې ونيول شوه. دا د مرغومي شپږمه وه، افغانان له نوي آزمون سره مخ شول.

د غويي اوومه د يوې سترې بدمرغۍ پیل او دا تر هغه بدتر. د نړۍ ابرخواک په ټول قوت او شدت په يوه واړه سوله خوښوونکي گاونډي هېواد د ټولو بشري او نړيوالو نورمونو خلاف بېباکانه تېری وکړ.

د ۱۳۵۸ کال د شپې په اوو بجو د KGB قطعاتو او کومانډو د الفا سربازانو او د زينت قطعې د دارالامان پرماني، چېرته چې ملگري کاظم نوی ورکوچېدلی و، په شدت او غوڅ برید وکړ. افغانستان هغه لومړی هېواد و چې د لېن او بلشويکانو رژيم يې په رسمیت وپېژانده، ښه گاونډی و او د دوست په سترگه يې ورته کتل، البته له قطبي خرسه د وفا هیله ساده گي ده.

په برید کې پينځم ستون (شپږ پخواني سفيران او څلور تښتېدلي وزيران) گډ وو. د امین د گارد سربازان تار و مار شول. نور چا مقاومت ونه کړ.

انقلابي امین لا بیا هم دا برید د شورويانو له خوا نه باله. د سوپ گنگستوب لا پکې پاتې و.

عبدالوکيل د خپل کتاب په ۴۲۱ مخ کې د امین د کورنيو چارو د وزير فقيرمحمد فقير، د دفاع وزارت د سياسي آمر اقبال وزيري، د قواي مرکز د سياسي آمر حبيب الله راضي د نيولو جريان هم راوړی دی. لوی درستيز يعقوب د خپل سلاکار له خوا وويشتل شو، چې ډېر رېږېده. بل ځای مې لوستي دي چې يعقوب نیم ځانه و. اندېشمند په خپل کتاب «احزاب دموکراتيک خلق افغانستان» په ۲۹۹ مخ کې

هم عبدالوکیل ته گوته نیسي، چې د وکیل له خوا فیر او ختم شو. وکیل په خپل کتاب کې هم د یعقوب په هکله تفصیل ورکړی دی. داسې څرگندېږي چې ښه زړه یې ترې نه درلود. جنرال عثمان د دفاع وزیر هم د خپل کتاب په ۱۰۹ مخ کې راوړي دي چې وکیل خپله تفنگچه راوایستله او د لوی درستیز یعقوب ځنکندن او عذاب یې وړلند کړل. د گارد قوماندان جاندا د هم لگېدلی و. جاندا او یعقوب هم د انقلاب د لارې قربانیان شول.

افغان سربازانو، که څه هم نه پوهېدل چې د چا لپاره جنگېږي، کلک مقاومت وکړ. نیمایي د انقلاب د نجات په خاطر قرباني شول، یرغلگر د شوروي قطعات، د الفا او زینت قطعو هم نیمایي ووژل شول (جنرال لیاخوفسکي د کتاب په حواله). هر څه چې وو، موضوع د ملگري امین او رفیق ببرک د څوکۍ پر سر او خپلمنځي شخړه وه.

په «پتې توبې» کتاب کې، چې د شوروي د سترو شویو سرتېرو مرکې پکې خپرې شوې دي، ټول شورويان وایي مور په افغان ولس کې په خطا سره وژنې وکړې، مور هم تلفات درلودل، معتاد او معیوب راوگرځېدو. هم دا مطلب تائیدوي. سوال دا دی چې چا ولېرلو او د څه لپاره؟

ملگری کاظم لا ژوندی و، مگر گنگس. د سپروم ستن یې لا په بازو کې وه او یوازې په زېرپراهنې کې یې یوې او بلې خوا ته منډې وهلې. دا برید یې د اشرارو (مجاهدینو) باله. باور یې نه و چې برید د شوروي دوستانو له خوا و، دویم منزل ته شوروي سربازان ورپورته شول او دی یې د ورسره عکس سره پرتله کړ. اصلي هدف یې وموند چې دی دی.

انقلاب ته د نجات ورکولو په خاطر یې فیر ورباندې وکړ. دا هم د انقلاب لپاره یوه بله غټه قرباني وه.

«تهاجم ویروس A» دا هم زیاتوي چې (سروري) راغی، د ملگري امین جسد یې

وروسته سم کړ او په ورسره تفنگچو یې پر مړي فیرونه وکړل. چې د امین په ژوند کې دا ناممکن وو.

د ملگري برېښنه وینا پر ځای شوه، چې «امین مې ژوندی پکار نه دی.» د امین دوی لونی غوتی او گلالی هم ټپیانې شوې. بل زوی یې خوازک چې ټپي شوی و، مامد (گلابزوی) له ځان سره واخیست، چې تر اوسه یې مړی او ژوندی معلوم نه دی.

د صالح زېري او ډاکتر شاه ولي مېرمنې هم په همدې شپه دلته مېلمنې وې، چې د شاه ولي مېرمن ولگېده، هاجره د صالح زېري مېرمن د امین له کورنۍ سره پلچرخي ته ولېږل شوه. د امین مېرمنه «پتمنه» تر ۱۹۸۵ز پورې په زندان کې وه، وروسته هندوستان، بیا روسیې ته ولاړه او اوس په هامبورگ (آلمان) کې ژوند کوي، خو کاله وړاندې کابل ته راغله چې پخواني گوندي ملگري ترې پټ شول. نړیوالو او د ملگرو ملتونو شورا يرغل وغانده او د مجاهدينو د حق د لارې مبارزه یې تایید کړه. د شوروي سپوږمکیانو هېوادونو د مشر ورور يرغل تایید او اړین وباله. د دې هېوادونو اداره هم په غیرمستقیم ډول د KGB په لاس کې وه.

د گرجستان کمونېست گوند منشي شيوارد نادزي (وروسته د بهرنیو چار وزیر شو) دا يرغل تایید کړ او زیاته یې کړه چې «د شوروي مشران د زمانې نادودو ته خپل نیژدې دوستان یوازې نه پرېږدي.» (د افغان مېرانه او غمیزه) کتاب په ۱۵۷ مخ کې راځي، کله چې د بهرنیو چارو وزیر شو، تلوار یې و چې له افغانستانه پښې سپکې کړي.

د ملگري کاظم مړی هم لکه د دیدوف او سردار محمد داودخان، چا ونه لید. د مرغومي د شپږمې په عملیاتو کې شورویانو هم د غويي د انقلاب د دفاع په خاطر ډېر تلفات ولیدل. مگر د «الفا» د کومانډو له شپېتو تنو څخه یوازې شپږ تنه ژوندي پاتې شول. د گروپ سر قوماندان بریس سدوروف هم ولگېد. «تهاجم

ویروس A» کتاب راوړي دي چې د امین د گارد افغان سربازان هم بې له دې چې انگېزه ولري په مېرانه او زړورتیا له انقلابه د دفاع په خاطر وجنگېدل.

«د افغان مېرانه او غمیزه» کتاب په ۱۶۷ مخ کې چې د برېښنف له خولې نقل قول شوی دی چې کاظم یوازې شپږ سوه تنه گوندیان وژلي دي. دا څرگند نه شوه، چې امین صاحب څه شی و، کمونېست او که کپیتالېست یا هندو او که مسلمان! اما دا څرگنده ده چې بې زړه سوي وژونکی و، ځان یې خوښ و، چې په دې لار کې یې سر هم ورکړ.

په دې عمل شوروي په خپل کله خام عقل افغان ولس ته هم د چکوسلواکيا او هنگري فکر کړی و. په هغه کال د انگرېز نوې لومړۍ وزیرې مادام تیچر چې نوې ټاکل شوې وه، شورويانو ته وویل چې لومړی مو باید د افغان تاریخ لوستی وای او له مور سره مو هم سلا کړې وای. شوروي هم ژر پښېمانه شو، د تلو په لټه کې شو. په همدې شپه ببرک کارمل هم د شپږ سوه تنو پرچميانو د گډون لوز کړی، چې یوازې یو نفر راغی (د افغان مېرانه او غمیزه، ۲۶۰ مخ).

ټک او ټوک لا دوام درلود، له تاشکنده د کابل رادیو په څپو کې له پېژندل شوې حنجري څخه د امین د وژلو او د انقلاب د بل پړاو (دوره تکاملي انقلاب) اعلان وشو.

تره کی (دیدوف) یې شادروان او حفیظ الله امین (کاظم) میرغضب او د CIA جاسوس وبله.

دی د خپل ورسره افغان ملگرو تښتېدلیو وزیرانو او سفیرانو سره په ټانک کې له بگرامه کابل ته راوړل شو.

په سبا کابل ښاریان بامونو ته وختل د «الله اکبر» چېغې پورته تر عرشه ورسېدې او په ولایاتو کې یې هم پیروي وکړه. پر ولس د سرو غویانو غوبل راغی. د ویروس A مؤلفان د ببرک دا ادعا ردوي چې امین د CIA جاسوس و، دوی زیاتوي، که

امین جاسوس وای نو به یې کورنۍ ته د ده تقاعد ورکړی وای (۳۲۶مخ). البته دا تقاعد د جاسوسۍ په ادارو کې معمول دی.

شوروي يرغل بريالی شو، روسانو خپل روزل شوی کاظم لرې کړ او بل روزل شوی کارمل نصب شو. ولس نور هم وقهرېده، نړیوالو يرغل وغانده، د ختیځ بلاک ظاهري سیاست بل ډول و، په پټه یې دا حرکت وغانده. ان د KGB مامورینو دا عمل وغانده. په داسې عمل او بري په خپله روسان هم شرمېدل (KGB در افغانستان، ۸۹مخ).

نوره هم د جهاد جبهه پراخه شوه، په چریکي جگړو هم لاس پورې شو، لکه ډاکټر سید افغاني د دیني علماو په سر کې چې په خپله هم عقیده نه درلوده او د کمونېستي نظام په هکله یې د «ا.پ.ن» جایزه ورپې وه، په خپل کور کې ترور شو (ویروس A، ۲۵۶مخ).

رفیقانو او گوندي ملگرو هڅه کوله چې انقلاب ته خپل خدمت او صداقت څرگند کړي او بالاخره بڼې بڼې جملې او لغتونه کنار کړي، مثلاً فرید مزدک به ویل:

نړۍ ته سوسیالېزم دومره ضروري او مهم دی، لکه محکې ته چې لمر دی!
جل جلال او مبالغه هم اندازه لري، اوس به یې چېرې په کوم امپریالېستي هېواد کې ډډه وهلي وي؟ مارکس او انگلیس به دې جملې ته حیران پاتې وي. دا لا څه کوي مارتوف به ویل: «انسان نجیب کیست؟»

انسان نجیب کسی است که به دوستی شوروی وفادار باشد!

د مرغومي له يرغل سره سم ببرک کارمل په سر کې د امین په عوض نصب شو. خو امین د انقلاب د ارمانونو د تحقق د لارې قرباني شو. دی خاص د ستالینېزم د مکتب پیرو و. بیا هم د ده له مرگ وروسته دې مکتب دوام وموند.

«ببرک یو سیاسي مداري دی!» امین

یو لار، بل راغی. دا هم زمور نه و. په لومړیو کې د ده د جاسوسی رمزي نوم (مرید) او روسته په (مارتوف) بدل شو. ښاغلی مرید په ۱۹۵۷ کې KGB ته استخدام شوی (KGB در افغانستان، ۳۴مخ). عبدالقدوس غوربندی هم د خپل کتاب «د افغانستان د خلق دموکراتیک گوند تاریخ ته یوه کتنه» په ۷۷مخ کې راوړي دي چې ببرک به ویاړل چې یو بنسټیز واک او ځنځیر ته یې لاس اچولی دی. په همدې اداره کې د ده ورور محمود بریالی هم د (شېر) په نامه اېجنټ و. KGB ته د ببرک استخدام د KGB د پخواني مامور (کوزیکچین) په حواله (شهرسورا سنگروال) (تاند وېبپاڼه، د ۲۰۱۸ کال د اپریل ۱۵مه) هم راوړی دی. وایي کله چې د KGB د بهرنۍ څانگې رییس کریچېکوف کارمل ته په اصلي رمزي نوم «مارتوف» خطاب کاوه، دی به د نورو افغانانو په منځ کې پرې شرمېده. (ولادیمیر سنگیریوف او والیدی سامونین، بیماری ویروس A، ۳۰۱مخ). دی روسي مشرې، روسي طبیعتې او روسی مزدور و، نو ده به دا روسي جمله (سیاسیه سیاسیه) د احترام او اطاعت په ډول تکراروله او تکراروله. مارتوف د یرغل په سبا د شوروي پر ټانک سپور له بگرامه کابل ته راوستل شو. اسدالله سروري، اناهیتا، نوراحمدنور، ډاکتر نجیب، محمود شېر، اسلم وطنجار او سیدمحمد مامد راوستل شول، چې ټولو پوځي درېښی اغوستي وې. تر ټولو دوکتورس اناهیتا دې پوځي یونیفورم نوره هم ښکلې کړه. مارتوف د گوند عمومي منشي او هیأت رئیسه په توگه د یوه نجیب قوم د دولت په سر کې نصب شو. روسانو کوم یرغل چې په ۱۹۵۷ کې په هنګري او چکسلواکیا په ۱۹۶۸ کې وکړ،

افغانستان ته يې همدا فکر کړی و. خبر نه وو چې افغانستان ماین دی، چې پښه دې پرې کېښوده پټاو شي.

ببرک کارمل د کمري (کابل) د جنرال محمدحسين زوی چې د ولسي جرگې په دوو دورو کې د کابل استازی و، د خلق او پرچم په دوه څله يووالي او اتحاد کې به د نورمحمد ديدوف مرستيال و. د انشعاب په وخت کې د پرچم ډلې په سر کې و. د کمونېستي حکومت په وخت کې څو مياشتې وروسته په چکسلواکيا کې سفیر شو، چې د جنرال قادر د کودتا په تور برطرفه، او هلته يې بلا تکليفه ژوند تېراوه. چې بيا مسکو ته وغوښتل شو او د مرغومي د شپږمې له يرغل سره يو ځای کابل ته راترانسپورت شو.

زور به يې واهه چې انقلابي جملې جوړې کړي او لغات کتار کړي. د ده په هکله په «د جنگي جنايتکارانو اتهامنامه» کې تفصيل راغلی دی. له يرغل سره هرڅه سلاکارانو (شورويانو) په لاس کې ونيول او خپلواکي تر پوښتنې لاندې راغله. پر سټېج به يې داسې اکت کاوه ته وا چې يو اتل دی، دا پوښتنه بې ځوابه پاتې وه چې ده روسان راوستل او که روسانو دی؟

د ميراکبر خيبر د جنازې په مراسمو کې د ترخې او لمسونکې وينا په خاطر له ديدوف نورمحمد او څو نورو سره يو ځای د کابل نظارت خانې ته ولېږل شو، د غويي له کودتا وروسته د ديدوف په ټولو دندو کې مرستيال و. د نوي حکومت په جوړېدو يې لاس پورې کړ.

اسدالله سروري چې په انقلاب کې د رئيسه هيات مرستيال شو، مگر د هغه انقلابي برخورد له امله چې له کښتمند سره يې د پلچرخي په زندان کې کړی و، په انقلاب کې يې مستقيمه برخه درلوده او د انقلاب د پايښت لپاره يې په زرو انسانان ووژل، بيا هم د انقلاب د لزومديد په خاطر د څو کلونو لپاره له هېواده لرې په اولمباتور کې سفیر او له کابله لرې شو. کله چې کابل ته راغی، زنداني او محاکمه شو چې

په ابتدايه محكمه كې په اعدام محكوم او بيا ۲۵ كاله زنداني پاتې شو، چې وروسته د ولسمشر اشرف غني احمدزي له خوا عفو شوه.

وكيل د ماليې وزير، شاه محمد دوست (په KGB كې يې اېجنېټ نوم پېرس و [KGB در افغانستان، ۲۹۷مخ]) د بهرنيو چارو وزير پرچمي، ډاكتر نجيب د اطلاعاتو د ادارې (خاد) په نامه چې دا اداره د تره كې په وخت كې د (اگسا) او د امين په وخت كې د (كام) په نامه يادېده، مشر شو.

د دې ادارې اجراءات او كړنې يو ډول وې. بدلون پكې نه راته. يوازې نوم يې بدل شو. محمدرفيح (پېروز) د ملي دفاع وزير، سيدمحمد گلابزوي (مامد) د كورنيو چارو وزير، سلطان علي كشمند د ببرک مرستيال. نور پرچميان لکه غلام مجدد، بارق شفيعي، صمد اظهار (فتح خان) له زندانه راوايستل شول او عمومي عفو اعلان شوه. د نورالامين د واكمنۍ ټول زندانيان، كوم خوك چې ژوندي پاتې وو، خوشي شول، مگر ډېر ژر زندانونه بيا ډك شول. د انقلاب جنايات پر امين وروټپل شول، د ملي ماتم ورځ يې اعلان كړه او په خپله يې هم په مسجد كې د فاتحې په خاطر گونډه ووهله. ديدوف نورمحمد شادروان وبلل شو او خاله نور بي بي تره كې هم له بنده خوشې شوه.

د همدې ادارې يو مشر اسدالله امين خورپند او بل پخوانی مشر سروري د ببرک مرستيال شو.

هرې ډلې (خلق يا پرچم) ځان حق په جانب باله او انقلاب ته صادق. مقابل لوری د انقلاب دشمن بلل کېده، ان که انگېزه به يې هم شخصي وه، د مرغومي په ۶مه په انقلابيانو کې حاکم او محكوم سره جلا شول (د عبدالوکیل کتاب، از پادشاهي مطلقه الی...) په ۴۳۱ مخ کې د ببرک د وخت په حکمرانۍ کې دا انقلابي ملگري اعدام شول، يا په بله اصطلاح د انقلاب قرباني شول:

اعداميان:

- ۱- صاحب جان صحرايي د سرحداتو وزير،
- ۲- عبدالله امين د شمال خوا تنظيميه رييس،
- ۳- اسدالله امين د (كام) مشر،
- ۴- انجينر محمدظريف د مخابراتو وزير،
- ۵- صديق عالميار د پلان وزير،
- ۶- جانناده د گارد قوماندان،
- ۷- اقبال د ارگ د امينت آمر،
- ۸- محمدعارف عالميار د ترانسپورت مشر،
- ۹- وزيرمحمد زيرك د امين ياور،
- ۱۰- عمر وردگ د (كام) د تحقيق آمر،
- ۱۱- سيدعبدالله د خرخي پله قوماندان،
- ۱۲- روزي د گارد سياسي آمر،
- ۱۳- شايسته خان د خرخي پله قوماندان.

جگړن گل اغا، جگړن عبدالستار له اويا تنو سربازانو سره كريم، حفيظ، امتياز حضرت، عبدالرحمن، انجير خالق او دوولس نور كادرونه اعدام شوي دي، د غوربندي كتاب ۱۶۱ او ۸۲ مخونه. البته دا د انقلاب قربانيان دي او دا يې وياړ هم دی. دلته گونديان له گونديانو څخه قرباني اخلي. دا اجراءات ټول بې محاكمې كېږي.

عبدالوكيل هم د خپل كتاب په ۱۳۲مخ كې د ۱۴۰ تنو د انقلاب ضد جرم په تور په بند محكوم شويو كسانو نومونه راوړي دي، او غوربندي هم د خپل كتاب په ۱۷۴مخ كې.

بنديان:

- ۱- ډاکټر شاه وولي د بهرنیو چارو وزیر،
- ۲- محمود سوما د لوړو زده کړو وزیر،
- ۳- عبدالرشید جلیلي د کرنې وزیر،
- ۴- عبدالحکیم جوزجانی د عدلیې وزیر،
- ۵- منصور هاشمي د برېښنا وزیر،
- ۶- محمد سالم مسعود د تعلیم او تربیې وزیر،
- ۷- عبدالقدوس غوربندی د تجارت وزیر،
- ۸- فقیر محمد کورنیو چارو وزیر،
- ۹- اقبال وزیري د دفاع وزارت سیاسي مشر،
- ۱۰- سلطان احمد بهین د کام سیاسي رییس،
- ۱۱- احمد شاه میوند د کام مرستیال،
- ۱۲- عبدالغیاث حقل د کندز د کام مدیر،
- ۱۳- نور آقا روئین د کندز د کام د برخې مشر،
- ۱۴- سید منیر د کام د برخې مدیر،
- ۱۵- عزیزالله وگړی د فاریاب د ولایتي کمېټې منشي،
- ۱۶- نظام الدین شریف د غزني د ولایتي کمېټې منشي،
- ۱۷- محمد دوست د قوای مرکز قوماندان،
- ۱۸- صادق عالمیار د بالاحصار د کوماندو قوماندان،
- ۱۹- علي گل پیوند د اطلاعاتو او کلتور معین،
- ۲۰- مجیب الرحمن د قوای مرکز سیاسي آمر،
- ۲۱- بیا وروسته نور کسان هم د پام وړ وگرځېدل، چې د بگرام هم اتیا سلنه د انقلاب سربازان او افسران شهیدان شول. د مخالفت په تور مجازات شول، دا کړنې او ټکونې انقلابي وې.

ده د گوند لوړپوړي چارواکي د گوند د ارتقا او برياليتوب له لورې او ژورې نورماله بلل او شکاکيت يې نه درلود، دوی په خپل وخت کې هم همدا رويه درلوده. ممکن د دې ډلې نه ځينې کسان وو چې جنايات يې شديد وو. مگر روسانو د نورو وژنو مخنيوی کاوه.

د بشر حقونو، قوانينو او عدالت په خلاف کړنو د پخوا په شان دوام درلود. د دعوا وکيل، څارنوال او قاضي په يوه لاس کې وو. د خود کوزه، کوزه گر او گل کوزه و. نړيوال بشري حقونو يا سره صليب او سرې مياشتې د هېڅ ډول مداخلې او شکايت مجال نه درلود. بېرک او نجيب، د سنگر ملگرو د سنگر پر رفیقانو هم زړه سوی نه درلود.

د دفاع وزارت د شفر رييس شهيد شو او رئيس ارکان شهزاده هم شهيد شو، چې دا د انقلاب د لارې قربانيان دي.

پرچميان به په زور کې وو، نجيب په قتل و قتل لاس پورې کړ. په مجموع کې د خلقيانو ډله د مارتوف په وخت کې وځپل شوه (پوهاند کاکړ، د افغان شوروي جگړه، ۵۲۴مخ). هغه د ديدوف خبره «ما لار درته هواره کړه، هر خومره چې کولای شئ پرې ځغلی!».

يرغلگرو ځواکونو خپل عمليات کول، ممنوعه سلاوې کارول يې ورځنی کار و؛ کلي تش شول، کلې بار شوې. د ولس ځپل قاطع هدف و.

له شورويانو څخه شکايت جرم و، د اکتوبر انقلاب او لېنن واجب الاحترام بلل کېدل. نه غلا وه، نه قتل، هر څوک په خپل وير اخته وو او د فرار په فکر. زنا او شراب جرم نه وو.

تش زندانونه له سره ډک شول. ټولنه پر دوو طبقو ووېشل شوه: انقلابي او ضد انقلاب، روشنفکر او مرتجع.

زندانونه ډکېدل او تشېدل، د انقلاب مخالفين تر محاکمې وړاندې اعدامېدل. د

محکمې پرېکړې غيايي وي، متهم به لا پخوا وژل شوی و. د خاد راپورچيانو به قصداً د خلکو له خولې خبرې ايستلې. اداره د شمالي لوی گاونډي د سلاکارانو په لاس کې وه. په تحقيق او اقرار اخيستلو کې د KGB د مامورانو گډون حتمي و (دا افشاگرۍ ولاديمير کوزوېچ د KGB مامورچې انگليس ته پناهنده شوی وکړې).

ټولې لويې او وړې ټاکنې د سلاکار په نامه د شورويانو په لاس کې وې، د امر مخالفت جرم و، جرم مجازات کېده، لکه:

د مرکزي کمېټې غړی ملگری عبدالکریم میثاق سره له دې چې د امین له سرسختو مخالفو و، بیا هم نهه کاله له دندې لرې وساتل شو (د وکیل کتاب، ۴۲۸ مخ) او خلیل زمري د مرکزي کمېټې غړی هم د شوروي دوستانو په هدايت له گونده وايستل شو او لس کاله په زندان کې پاتې شو، ان د مرغومي د شپږمې له عمومي عفوي هم محروم شو (د وکیل کتاب، ۲۱۵ مخ).

بیا هم دې ټولو فشارونو، شکنجو او وژنو کار ورته کړ، شوروي ته هم د مړيو کاروان روان و (د پټو توبو کتاب)، مقاومت ورځ تر بلې پياوړی کېده. نړيوالو هم د شوروي يرغل څو ځله وغانده. په شوروي کې زاړه خرسان (برېښف، چرنیکوف، اندروپوف) يو په بل پسې ولاړل.

نوبت د ميخايل گورباچوف شو، ده د يرغل په وخت کې په پوليت بېرو کې علل البدل غړيتوب درلود. ده د «پروس ترویکا» تر نوم لاندې سمون ته مخه کړه، د افغانستان موضوع يې «خون چکان» تپ وباله. د سربازانو د ايستلو تکل يې وکړ، چې مارتوف د دې کار مخالف و، جنرال مايروف وايي:

دی يې سم پېژانده، د خپل کتاب په ۹۷ مخ کې ليکي چې بېرک له اردو سر مينه نه لرله او باور يې ورباندې نه درلود، د اردو په بري هم خوښ نه و او تل به يې غوښتنه وه چې «پوځيان راولېږئ او پوځيان راولېږئ».

گورباچوف په افغانستان کې د پوځیانو د موضوع یوې خوا ته کول او فیصله کول وغوښتل. پوځیانو ته یې وخت ورکړ، چې که مقاومت ماتولای نشي، نو په وتلو باندې باید فکر وشي. د یرغل لایو کال نه و تېر شوی چې اندروپوف پر خپل ځای قایم مقام و، د وارسا د پکت په یوه غونډه کې یې د گډون کوونکو له جملې څخه د ختیځ آلمان استازي ترې وپوښتل چې آیا دی په خپله دا برید تاییدوي؟ د اندروپوف ځواب دا و چې اوس شوی عمل دی. دا معنا ورکوي چې د شوروي رهبري هم پېښمانه شوه، د حل د لارې جرئت یې نه و، مگر دا کار گورباچوف وکړ.

یرغل یې یوه اشتباه وبلله، په داسې حال کې چې د اکتوبر انقلاب تر دې لایو اشتباه وه. د خلق د گوند رهبري، تن پروري، بې کفایتي، تنبلیتیا، دروغ او منافقت څرگند وو. په تېره د مارتوف تنبل شرابخوري د شپې او ورځې نشه نوره پټه خبره نه وه.

شوروي سلاکارانو به په خپل منځ کې ویل چې «یابو» بدل کړی.

کله چې مارتوف ته د پوځیانو د ایستلو خبر ورکړل شو، دا یې یوه خودکشي وبلله (پشت پرده افغانستان، لیکوال سللیک هارپستون، ۲۱۶مخ)

گورباچوف دا هم ورته وویل چې افغاني سربازان او شوروي سربازان وژل کېږي چې ته (ببرک) په واک پاتې شې! ببرک گورباچوف ته د پوځیانو د ایستلو په ځواب کې دا هم وویل چې که نن پوځیان وباسې، سبا به یو مېلیون نور راولېږي.

ده د نړۍ واقعیتونه درک کولای نه شول. د شوروي تحولاتو ته یې هم پام نه کاوه. گورباچوف په نورو ځایونو کې هم دا خبره کړې وه، هغه تاوان وکړ چې ناوخته پیل یې وکړ. مارتوف د پوځیانو د پاتېدو لپاره نوراحمد نور او ډاکټر نجیب د واسطې په ډول ستر سلاکار جنرال الکساندر میروف ته ولېږل. (رښتیا

په افغانستان کې څه تېرېدل، د الکساندر مایروف کتاب، ۱۸۹مخ، ډاکتر داوود جنبش ژباړه).

جنرال مایروف دوی دواړو ته د ناپليون خبره ياده کړ چې وايي: «په توره جنگېدای شي، اما پرې کېناستلای نشي!».

د جنرال مایروف کتاب «په افغانستان کې رښتيا څه تېرېدل» ۲۹۷مخ کې دا هم راغلي دي چې کله د هېواد اصلي وارثانو (مجاهدينو) له خوا د ده پر استوگنځي راکټ باران وشو او دی له خپلې ښځې سره وارخطا خونه په خونه گرځېده، د غمشریکۍ لپاره يې د کورنيو چارو وزير مامد او وطنجار د دفاع وزير او ډاکتر نجيب د خاد رئيس راغلل او په ډېر شرم او خجالت يې د احترام د ادا لپاره د عذر په خاطر د انقلاب مدافعان څلور قته خم ولاړ وو. تر ټولو پر نجيب ملامتيا ډېره وه.

د سرو لښکرو قوماندان هم د خپل کتاب په ۳۲ مخ کې د مارتوف ټاکنه د شوروي د مشرانو لويه خطا بللې ده. بېرک به تل د انقلابي شعارونو تر شا پټېده، چې ملامت به شو، دا جمله به يې تکراروله: دا اوس پوه شوم، بيا به نه تکرارېږي (د همدې کتاب ۳۱۹مخ). حالت دا و چې مارتوف نور کار نه ورکاوه، يوه سوځل شوې مهره وه. دی د اصلاح او بدلون مخالف و. دې کتاب دا هم راوړي دي چې مارتوف تپت او بې ظرفيته و (د همدې کتاب همدا مخ). دی يې شوروي ته وغوښت.

«د افغان غميزه او مېړانه» کتاب ۳۷۹مخ کې راغلي دي چې مارتوف بې کفايته او پڅ و. د ده چلند د انقلاب په گټه نه و. خپلو نيزدې ملگرو يې هم باور ورباندې نه درلود. کله چې مارتوف په شوروي کې په لرې کېدو قناعت ونه کړ او د سولې مخالف و او د پوځيانو ايستل يې هم نه غوښتل، که روس مري او که افغان، ده ته بې تفاوته وو. خو دی بايد په واک وي.

د KGB مرستیال کریچکوف کابل ته په هغه دویمه ورځ پس راوړسېد او د لري کېدو د تصمیم خبر یې ورکړ. مرستیال وایي چې د هغه تور مخ نور هم تور شو او ویې ژړل. بالاخره تصمیم دا شو چې مارتوف لري او ډاکتر نجیب یې پر ځای نصب شي (حقایق پشت پرده تهاجم افغانستان، ۲۱۱مخ).

نصب کېدل او برطرفه کېدل، څرگنده خبره ده، هر څه چې بادر وایي هغه به کېږي. مارتوف ته نوره موقع ورنه کړل شوه، چې د انقلاب «تکاملي دوره» تکمیل کړي. ځایناستی یې د انقلاب د سمون لپاره وټاکل شو. شوروي جنرال په مجموع کې دې نتیجې ته رسېدلي وو چې انقلابیان له انقلاب سره مینه نه لري. پوځیان مقام ساتي، ملکيان څوکی (جنرال بوریس گروموف، سري لښکرې، ۳۷۰مخ). همدا وو چې گوندیانو هم وطن خراب کړ او هم ځان.

ببرک نور گورباچوف د انقلابونو (د اکتوبر انقلاب، د غويي انقلاب) ځان وباله او مرستیال ته یې وویل چې میخایل غواړي انقلاب له سولې قربان کړي (د افغان مېړانه او غمېزه، ۱۱۶مخ). د دې لپاره چې د نجیب مزاحم نشي او انقلاب او سوله تخریب نه کړي. د KGB مرستیال کریچکوف وویل: کابل ستا لپاره خطر دی. ستا دښمنان تا وژني. ده په ژړا وویل چې «زما دښمنان ما نه وژني، زما دوستان ما وژني!» د ده په ژوند کې همدا رښتیا خبره وه. چې قطبي خرس دوستي نه لري. بیا هم کریچکوف له ځان سره الوتکې ته پورته کړ. داسې چې بیا یې راتگ نه و، مطلب ټکت یې یو طرفه و. د انقلاب لپاره د ده خدمت پایته ورسېد. چې کله به یې خندل او کله ژړل. دی په حقیقت کې سیاسي مرگ ته ودرېد. د مسکو په یوه اپارتمان کې یې د انزوا شپې سبا کولې. په وروستيو کې یې د ځان لپاره د حیرتان بندر خوښ کړ، چې اقلاد روس شمال به یې وهي. د مرگ په انتظار یې په خپل وطن کې د غربت او ذلت شپې سبا کولې او هلته مړ شو. وروستی خبره یې دا وه چې «پر پردي باید باور ونشي.» چا یې جنازه ونه

کړه او نه یې خپله هدیره ولیدله. هغه یې هېر وو چې ویل به یې:
«انسان نجیب کیست؟»

هغه دی چې د شوروي په دوستۍ اېمان ولري!

د ده پر ځای بل انقلابي مخلص پیدا شو. هغه پوه و، څه چې بادار غواړي هغه کېږي. د مارتوف تجربه ورته څرگنده وه. بېرک په مسکو کې چې د ده د عقیدې کعبه وه، د ذلت شپې سبا کولې. مگر په اخیر کې پر نجیب باندې د بېرک د پلویانو فشار وکولای شول، چې کابل ته د راتگ اجازه ورکړي، چې له خپل راتگ سره بیا هم د حالت درک ورسره نه و. بیا یې هم د نجیب په تخریب لاس پورې کړ. د نجیب هڅه وه چې د سولې په پلمه انقلاب ته نجات ورکړي. د هېواد سر اعلی سرقوماندان او د انقلابي شورا مشر په دې خاطر چې نور د انقلاب په گټه نه دی له واکه لرې کړ او د سنگر ملگرو د ده ننداره کوله.

گورباچوف پوه شو چې نه د اکتوبر انقلاب سم دی، نه د غویي. او نه انقلابیان سم او نه هغه د محکې سر جنت، بلکې یوه دوکه ده. هم په افغانستان کې او هم په خپل هېواد کې د سمون او بدلون په فکر کې شو. گورباچوف نړۍ د کمونېزم له سرطاني دانې وژغورله. دا به تاریخ نه هېروي!

مارتوف اخیر په ۱۹۹۶ کال کې په مسکو کې د سرطان په ناروغۍ مړ شو. په حیرتان (بلخ) کې تر خاورو لاندې شو. کله چې طالبانو د بلخ ولایت ونیو، د ده هډوکي یې راوایستل او په آمو دریا کې یې وغورځول. دا هم د انقلاب د تحقق په لار کې یوه قرباني وه.

ډاکتر نجیب د ده ځایناستی شو او کابل ته یې د ده د راتگ مخنیوی کاوه. هغه شعر یې له یاده ایستلی و چې ویل به یې:

موی سپید را فلکش رایگان نداد

این رشته را به نقد جوانی خریده است

دا اېډيولوژي همدا ډول ده، د شهوت او شهرت او ځانغوښتنې تر انگېزې لاندې د اخلاقو هېڅ کرښه نه پېژني. د ملگري امين برید پر ببرک او شپږو تنو وزیرانو، برید پر جنرال قادر او کشتمند، بالاخره برید پر خپل آموزگار باندي. د کارمل له يرغل سره ملگري د امين په ضد، بيا د نجيب توطيه د ببرک په ضد او هغه سياسي مرگ ته درول. د شهنواز تني اقدام د نجيب پر ضد بالاخره د سنگرو د رفیقانو له خوا د نجيب د تېښتې مخه ډب کول، دا ټولې هغه تجربې دي چې په بهير کې يې همدا اېډيولوژي او همدا يو د بل تخريب او سبوتاژ کول وو. او دا انقلابي چارې دي.

ببرک به ويل: «زما دښمنان ما نه وژني، زما دوستان ما وژني!»

د خاد نجیب

«نجیب یک روای مکار است.» کارمل

د «خاد» د ادارې د مشرانو خاص د اعتماد وړ کسان به ټاکل کېدل. دا اداره د تعقیب، جاسوسی او د اطلاعاتو د راټولولو او پولیسي نظام د حاکمیت لپاره وه. بالاخره نیول، شکنجې او وژنې، په خلص ډول د KGB یوه کاپي او په عمل کې د ستالینیزم د پیاده کولو اداره وه، ولس په عام ډول «قصابخانه» بلله، د بې گناه انسانانو د وژنو دنده یې پر غاړه وه. نظام هغه یو ډول او یوه پالیسي درلوده. د نظام د سر شخص د راتلو په صورت کې به د ادارې نوم واوښت او مسؤل کس به چې لېښم ته ډېر وفاداره او د کرکټر په لحاظ هم مناسب و، نصب شو. نومونه یې «اگسا»، «کام» او «خاد» او په «واد» بدل شول. په سر کې د دې ادارې لومړی مشر اسدالله سروري، بیا اسدالله امین، بیا نجیب او په آخر کې فاروق یعقوبي و. د دوی له جملې سروري پینځه ویش کاله زندان وگاله او نور درې واړو په خپل منځ کې د سلیقوي اختلاف په خاطر په یو بل پسې د انقلاب قرباني شول، خو اوږده دوره د ډاکتر نجیب وه. مقاومت او مهاجرت د پخوا په شان دوام درلود، د حق او باطل جگړه وه.

ډاکتر په انقلاب کې څلور موقعیته تجربه کړل. سفارت او تېښته، خاد او ولسمشري.

د پکتیکا د اخترمحمد زوی مشهور په «نجیب گاو»، چې ببرک به «روای مکار» باله. له طبه یې سیاست ته مخ کړ. د ده ورور صدیق راهي په خپل کتاب «نجیب رابشناسید» کې لیکلي: د کوهدامن د وکیل نېک محمد چې د دوی اوښي و په واسطه د غلام مجدد (لایق) سره بلد شو، چې گوند ته جذب شو او د کابل د گوندي حوزې مشرتابه ور د غاړې وه. د غويي له انقلابه دوی میاشتي وروسته د د ۱۹۷۸ کال د جون په اووه لسمه له شپږو نورو پرچمیانو سره سفیر او له هېواده لرې

شو، چې ژر يې د سفارت دارايي چور كړه او وتبتهېد. ځای يې معلوم نه و، آواره گرځېده، چې بيا ورته اړه پيدا شوه، د يرغل په كتار كې د يرغلگر له نورو ملگريو سره د مرغومي په شپږمه كابل ته راوستل شو. د مارتوف تر زعامت لاندې د «خاد» د قصابخاني مشر شو.

د تحصيل په وخت كې او تر هغه وروسته دوران كې، څرنگه چې باډي بېلېر و، نجيب گاو ورته ويل كېده. د بېرگ د باډيگارد په توگه ترې كار اخيستل كېده (اردو وسياست، ۳۲۵مخ).

صديق راهي په خپل كتاب كې د ده له اخلاقو څخه پرده پورته كوي چې پر معصومو نجونو او ان پر خپله همسايه نجلۍ يې جنسي تېري كول او تر حامله دارۍ يې ورسولې. د دې كتاب ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۴ مخونه د لوستلو وړ دي. د ده د جنگ جويۍ او تېري په خاطر پرچميانو خوښ كړ.

د جاسوسې ادارې «خاد» چې مخكې «اگسا» بلل كېده، مشر وټاكل شو. د «خاد» اداره اصلاً يوه استخباراتي اداره وه. چې په حقيقت كې يوازينۍ دنده يې دا وه چې په داخل او خارج كې اطلاعات راټول كړي، چې حكومت يا دولت د هغو مطابق خپله پاليسي اعيار كړي. مگر خاد د KGB پر موډل همه كاره و؛ نيول، ټكول، شكنجه كول، وژل، ترورونه، سبوتازونه، اختطافونه يې دنده وه.

د ستالين د وخت د شوروي د وخت د جاسوسې ادارې (KGB) د پخواني مشر (بريا) اکتونه يې كول. بريا هم د مېليونو روسانو په وژلو تورن و، چې د ستالين له مرگه وروسته (بريا) د نېكيتا خروسچوف واکمنۍ كې محاكمه او اعدام شو. د دې افغاني ادارې مشران هم يو په بل پسې ووژل شول. او د انقلاب د لارې قرباني شول. د كام مشر اسدالله امين، بېرگ اعدام كړ. نواب مرستيال په خپل دفتر كې د سروري د محافظ له خوا فیر شو. فاروق يعقوبي د «واد» مشر د خپل مرستيال يارمحمد له خوا ترور شو. نجيب طالبانو ځورند كړ، اسدالله سروري په

پینځه ویشته کاله بند محکوم او پینځه ویشته کاله په زندان کې پاتې شو. نجیب د انقلاب د پایښت او د یرغل د دوام لپاره په هر جنایت لاس پورې کړ چې «د جنگي جنایتکارانو اتهامنامه» کتاب کې یې په اړه ډېر اسناد راټول شوي دي. دی هم له یرغل سره سم د مارتوف په ملگری له شوروي څخه راوارد شو. د نورالامین د واکمنۍ په شان بندیز، اختناق، د خلکو نیولو، تلاشی، شکنجې او اعدامونو دوام درلود، چې تر اسدالله سروروي کم نه و. ده خاد نور هم وپرساوه، د ده څنگ ته د KGB مجرب کارمندان د سلاکارانو په نامه په دې اداره کې وټاکل شول او د دوی له تکتیک او مهارتونو څخه ګټه پورته کېده. په تحقیق، شکنجه او محاکمه کې یې په نېغه ګډون درلود. خاد په حقیقت کې د KGB یوه څانګه وه، چې تشکیلات یې پر هغه موډل برابر وو. په تلاشی او نیولو او راپور ورکولو او ان محاکمه کې شخصي عقدو او شخصي مخالفونو رول درلود.

د پلچرخي زندان د خاد تر ولکې لاندې و. نور زندانیان لږ وو، چې غلا او وژنې وکړي، ټول سیاسي زندانیان یا په اصطلاح د انقلاب دښمنان بنديان وو. د دیدوف صاحب له وخته یوازې پلچرخي نه و، له دې کبله چې د دوی په اصطلاح د انقلاب دښمنان ډېر وو، نور زندانونه هم ډېر وو، لکه د صدارت زندان، د دفاع وزرات زېرخانې، پخوانی دهمزنگ. دا چې د انقلاب دښمنان ډېر شول نور به کابل ته نه راوړل کېدل، د محاکمو لپاره دېوان (الف)، دېوان (ب) او دېوان (ج) په ولایتونو کې ورته جوړ شوي وو. زندانونه ژر ډکېدل او ژر تشېدل، ډېر وخت به تورن تر شکنجې لاندې ساه ورکړه. اعدام شوی کورنی ته نه ورکول کېده، ان اطلاع هم نه ورکول کېده. که به کوم چا ته دا زمینه میسر شوه چې له امین صاحب څخه پوښتنه وکړي، د ده لندې ځواب دا و: «هغه پاکستان ته تللی دی.» په داسې حال کې چې هغه به اعدام شوی و.

کورنی به هغه وخت د خپلو عزیزانو په مرگ او اعدام پوه شول چې جامې به چا نه ترې اخیستې. د جنازې د مراسمو اجازه چا ته نه وه. نجیب کل اختیاره او د پولیت بیرو غړی هم و.

ستر جنرال الکساندر مایروف په خپل کتاب «په افغانستان کې په رښتیا څه تېرېدل، ۲۷۵ مخ) کې لیکلي:

د هرات د کب د ۲۴ مې د پاڅون په مقابل کې اعلان وشو «که هر څوک وسله په مخکه کېږدي او له جگړې لاس په سر شي، هغو ته به عفو وشي.» پاڅونوالو دا وکړل، مگر نجیب بیا هم په وژلو پیل وکړ. ۳۰۰ تنه یې په هغه شپه ووژل. جنرال دا هم لیکلي چې ما نجیب ته وویل چې د قانون په څنگ کې تاسې پښتونولي هم لرئ، ته څنگه د وعدې خلاف داسې کوې؟ جنرال د خپل کتاب په ۵۵ مخ کې دا هم راوړي دي چې له هراته د پاڅون په خاطر گډوډي رامنځته شوه، چې روسي جنرال باینیسکي او والي مجید سربلند هم په چور لاس پورې کړ، هر څه چې په لاس ورغلل، پورته یې کړل.»

جنرال دا هم زیاتوي چې په هرات کې د نجیب دا جنایت یې ببرک ته هم ورساوه، هغه هم وویل «ښه دي چې هېواد له سپرو نه پاک کړي!»

جنرال د خپل همدې کتاب په ۲۷۶ مخ کې «د انقلاب لوړ پوړي چارواکي ټول د سپي زامن بللي.» دی وايي چې د ملي دفاع وزیر جنرال رفیع وویل چې «نجیب یوه چټله او بویناکه گیدرپه ده!» جنرال وايي چې ما ورزیاته کړه، چې کارمل هم.

د نجیب په وخت کې گلبدين حکمتيار او احمدشاه مسعود غیابي په اعدام محکوم شول. په عمومي ډول معمول دي چې د جاسوسې ادارې مهمه برخه دنده په بهر کې د شبکې جوړول او فعالیت وي، لکه د KGB، مگر د افغان د ادارې په کور دننه فعال او مصروف وو. د دې لپاره یې ټکسي ډرېوران او بداخلاقه فاحشې

ښځې استخدام کړې وې. دا واقعیتونه شوروي جنرالانو لکه طوفان، سرې لښکرې، په افغانستان کې رښتیا څه تېرېدل، د افغان مېرانه او غمیزه کتابونو کې د یوه زړه سوي په خاطر دا جنایات خپاره کړي دي. مگر د انقلابیانو پر دې کړنو سترگې پټې دي.

نجیب تجربه درلوده، دومره خوش باوره نه و، لکه اسلاف. د راتلونکي غم یې خوړ، څو صندوقه او پیسې او زری یې په ډهلی کې ځای پر ځای کړل. قطبي خرسان، برژنېف، چرینکوف او اندروویوف یو په بل پسې د افغانستان د انقلاب ارمان گور ته یووړ. د نوي واکمن گورباچوف مغز کار وکړ، د مسألې د حل په فکر کې شو، چې مجاهدین ناماتېدونکي دي، په دې تکل کې شو چې خپل سربازان ژر وباسي. نو د مارتوف له مخالفت سره مخ شو.

ډاکتر نجیب تر نورو مخلص په نظر ورغی (پشت پرده افغانستان، ۲۵۳مخ) شبارسین د کرینجکوف د KGB د مرستیال له خولې «ډاکتر نجیب یک فرزند طلایي» وباله. د ۱۹۸۶مې په څلورمه د مارتوف په عوض عمومي منشي او د دولت په سر کې واکمن شو (د وکیل کتاب، ۵۳۳مخ) چې د کارمل ورور او پلویانو شېر یعنی محمود بریالي، پیگر، نورالدین کاویاني، وکیل، فرید مزدک، مخالفت پورته شو، جلا گوندي شورا جوړه شوه (د افغان مېرانه او غمیزه، ۴۹۷مخ). دا هم په حقیقت کې د نجیب له خوا د مارتوف په مقابل کې یوه سپینه کودتا وه.

نجیب ولسمشر

د نجیب راتگ او د کارمل تگ د بل چا په اراده وو، که څه هم د سپینې کودتا غونډې وو.

نجیب د ببرک دښمني پر غاړه واخیسته. د هغه پر ځای کېناست، عمومي منشي شو او لوړ واکمن.

په عمومي ډول تر جگپوړي پورې ټاکنې د قوای دوست سلاکار په لاس کې وې. د اسلامي جمهوریت په دوران کې همدا ډول د امریکایانو خیال ساتل کېده. ډېرې داسې ټاکنې ولیدل شوې چې نه به چا پېژانده او نه به یې کاري تجربه درلوده، چې عام ولس به دا ټاکنې پراشوتې بللې. البته د NGO کارکوونکو ته ترجیح ورکول کېده، لکه د یک تلویزیون د کاکتوس د ۱۳۹۸ کال په یوه پروگرام کې چې ښاغلي لښکري ته پخواني لوی څارنوال عبدالجبار ثابت صراحت ورکړ چې زه (ثابت) د امریکایانو کانديد وم او محمد/سحق/الکو د ولسمشر حامد کرزي. اخبر ثابت ومنل شو. البته امریکایانو د اسلامي جمهوریت په راوستلو کې همداسې مهم رول درلود لکه روسانو د غويي په انقلاب کې. تور استعمار او سور استعمار توپیر نه لري.

همدا دوی دي چې کله مذهبي رهبران راته جوړوي او کله سیاسي.

د نجیب له ټاکلو سره ده هم د نوي کاري ټیم د معرفي اقدام وکړ.

غلام فاروق یعقوبي - د «خاد» مرستیال - یې خپل ځایناستی وټاکه او د «خاد» نوم یې په «واد» واړاوه چې د نامه دا بدلون څلورم ځل شو، اما فعالیت، اجراءات او کړنې یې په پخواني شکل روانې وې، چې دا یو نوم هم اسم با مسما نه و. مامد (گلابزوی) د کورنیو چارو وزیر پاتې شو.

نجیب د انقلاب د نجات په خاطر په سمون لاس پورې کړ، انقلابي شورا یې لغوه کړه او گوند یې منحل او ملي پوځلاینه یې اعلان کړه. «اشرار» خپه وروڼه وبلل شول. د شاد روان ملگري تره کي نورمحمد «نهه فرمانونه» چې یو یې هم علمي نشو، بېرته لغو کړل، خو چا باور پرې ونه کړ. پښېماني به یې ښودله. دا به یې ویل چې «خاد بدنامه کړم»، په داسې حال کې چې ده تر خاده ناوړه کړنې وکړې او ده خاد بدنامه کړ. عقل یې وروسته سر ته راغی. ده هڅه کوله چې خپل خوی بدل کړي. مگر چا پرې باور ونه کړ. تر ټولو د خپل گوند او د انقلاب د سنگر ملگرو دی تخریب او طرحې یې ورخراپې او خنثی کړې.

ټول ذات الیېني مخالفتونه د ملا نصرالدین څیرې پوستین و. که له دې څیرې پوستین (انقلاب) څخه څه جوړ شي، لکه د تره کي او امین ترمنځ مخالفت، بیا د ببرک او نجیب ترمنځ او بالاخره د شهنواز ټنې کودتا، یا د ده په مقابل کې.

بله لویه جبهه د نوراحمد نور، جنرال فتاح، محب الله کوشان، محمود (شېر)، عبدالحمید محتاط، ډاکتر اناهیټا، جنرال آصف دلاور لوی درستیز، اعظم سعید، جنرال عبدالرزاق، جنرال محمدافضل لودین، جنرال نبی عظیمي، فرید مزدک، نجم الدین کاویاني، علومیان، دواړه وروڼه نورالحق او عبدالحق، جنرال دوستم، میر صاحب کاروال، نیازمحمد مومند، جنرال قادر اکا، جنرال آصف شور. جنرال مومن، سیدجعفر نادري، جنرال امیرمحمد، جنرال عبدالطیف، جنرال رحمت الله روفي، جنرال اسد مارخور، جنرال بابو جان، ډاکتر عبدالکریم یما، جنرال عظیم زرمټی، وکیل (د بهرنیو چارو وزیر)، جنرال روف بېگي، د کشتمند پلویان، د ابران او ازبکستان د پینځم ستون غړي وو (ډاکتر شېرشاه یوسفزی، تاریخ مسخ نمی شود، ۳۹۴مخ).

دا مخالفت او جبهه گري د مارتوف په پلوی وه او د هغه له انقلابي موقفه د دفاع په خاطر ډاکتر نجیب باید موافقه نه وای کړې چې د ببرک پر ځای د دولت په

سر کې راشي. په دې اړودوړ کې د نجیب له خوا ظهور رزمجو - چې وکیل په خپل کتاب کې د هغه څو ځایه یادونه کړې ده - له پولیت بیرو څخه لرې شو. نجیب پوهېده، د حالت درک ورسره و، د رفیق مارتوف له حالته یې زده کړه درلوده، چمتو شو چې د شوروي سربازانو د وتلو او د سولې لپاره هم لاس پکار شي، مگر نورو انقلابي ملگرو یې مخالفت کاوه او مارتوف ببرک له مسکو څخه لاسونه رااوړدول.

د نجیب له خوا ببرک وطن ته ممنوع الدخول و، سیاسي مخالفت او پخوانی اخلاص په دښمنۍ واوښت. نجیب هم هغه بیت چې په لویه غونډه کې یې په لوړ آواز داسې ووايه، هېر کړ:

موی سپید را فلکش رایگان نداد این رشته را به نقد جوانی خریده است
د امسک همدا ډول دی. د نن مخلص او دوست د سبا دښمن دی، نجیب ته هم د ببرک کمزوری ټکی معلوم و. اکثره وخت به یې په افشاگری تهدید اووه. د دوو انقلابیانو (ببرک او نجیب) د انقلاب په ساتنه باندې تفاوت نظر په دښمنۍ بدل شو. د ۱۳۶۵ کال د لیندۍ په ۲۲مه نجیب هم د خپل اخلاص او ماست مالي له مخې په غونډه کې گورباچوف ته داسې خطاب وکا:

«شما برادران انترناسیونالست شوروي در دشوارترین لحظات به کمک ما شتافتید، قهرمانی شما فراموش نخواهد شد، و از محو حتمی نجات دادید» (وکیل، از پادشاهی مطلقه الی... ۵۳۷مخ). او بل ځای یې روسان خاینان وبلل. د سربازانو پر وتلو موافق شو. نجیب ورځ تربلې شاتگ ته اړ کېده. مجاهدینو ته یې بلنه ورکړه، چې په حکومت کې گډون وکړي. احمدشاه مسعود ته یې د ملي دفاع وزارت او گلبدين حکمتیا ته یې د اېتلاف وړاندیز وکړ، کوم چې دواړه یې د انقلاب ضد او د انقلاب ضد ترورېستي اعمالو په تور په غیابي محاکمه کې په اعدام محکوم کړي وو. بیا هم د نجیب، البته هڅه وه چې کلیدي ولایتونه به له

ځان سره ساتي. څو بي پرې کسان يې په حکومت کې ونيول، سياسي فعاليتونو او گوندونو ته يې په ظاهر د فعاليت اجازه هم ورکړه او د ملي پوځلاينې اعلان يې وکړ.

مصطفی نوري د خپل کتاب «روزهای دشوار» په ۱۸۳ مخ کې راوړي دي چې له ملي پوځلاينې سره اعدامونو دوام درلود او په خپله يې هم پينځه لس کاله د پلچرخي په زندان کې تېر کړل.

نجيب دوه ځله اساسي قانون تعديل کړ، د «ا.خ.د.گ» منحل او د «وطن» په نامه يې بل گوند جوړ کړ. که څه هم غړي يې هغه پخواني قسم خوړلي لېښمنان وو، خو د چا پرې باور نه و، نجيب دا هم ونه ويل چې ولې يې جبهه بدله کړه او پر پخوانيو جنايتونو پېښمانه دی. بايد افغان ملت ته يې توبه ايستلې وای. په دې هرڅوک پوه وو چې دا د ده له پاکه نيته نه بلکې د مجاهد د «ډز» زور و او د ملت د قربانۍ.

مجاهده! ستا همت ته مې سلام. ستا عزم او قصد ته مې سلام!
که ستا مېرانه نه وای، نن به لکه تاجکستان او ازبکستان د ډېرو نومونه رحمانوف، قادري اوف، کابلوف، کریموف، کارملوف، دیدوف، يا داسې نور څه وای! ته وې چې د روس له ستوني دې تېر شوی وطن راوکيښ.

د نجيب بې ناموسي او وطنفروشي به د چا هېره نشي. دا يو مثال دی:
د شوروي سلاکار په خپلو يادښتونو کې ليکلي: «مازديگر دی، د دوبي ښکلې هوا ده، شوروي سربازان د ټانگ پر سر سپاره په غرور ناست دي، د کورونو دېوالونه لڼد دي، په يوه کور کې پسونه دي، زره پوښ دروي او کور ته وراوړي، په کور کې يې نجونې هم وليدې، د پسونو فکر يې د مېرمنو خوا ته اوړي، هلته نارينه هم شته. د کور نارينه په يوه کوټه کې اچوي او پر ښځو جنسي تېری او بې ناموسي کوي. وروسته نارينه او مېرمنې ټول وژني. له ټانگه تېل راباسي او ۱۱ تنه

سوځوي.» شورويانو دا خبره پټه نه کړه، په دې جنایت یې اعتراف وکړ، مگر «نجیب گاو» د ولسمشر په توگه په ډېره بېشمۍ وویل چې دا اشرار (مجاهدین) وو. د قوای دوست په جامه کې یې دا جنایت وکړ.

پاس مطلب داود جنبش له روسي څخه په پښتو ژباړلی او خپور کړی.

ځینې کسان اوس هم شته چې نجیب شهید بولي، چې دا د حقیقي شهیدانو په حق کې جفا ده. نجیب ورځ تر بلې گونښی کېده او د ببرک ډلې انقلابیان په کمین کې وو، د ده هره طرحه یې خنثی کوله او دایې د انقلاب په خیر نه بلله. دا څرگنده وه چې دا بدلون او اصطلاحات د ښه نیت په خاطر نه وو، تر اڅېره به یې هڅه وه چې له دوکې او درغلی څخه کار واخلي. د شوروي سربازانو وتل او د جنرال شهنواز تنی کودتا یوه رواني کمزوري ورپیدا کړه. البته د سولې پروژه مخته وړل هم ساده خبره نه وه.

نجیب هم مقابله کوله، دوه انقلابیان ډاکتره اناهیتا او د دې زوم شېر یې له پولیت بیرو څخه گونښه کړل، مامد د مسکو سفیر او رازمحمد پکتین یې د کورنیو چارو وزیر کړ. د اصلاحاتو په لړۍ کې ډاکتر حسن شرق یې د بې پرې په نامه لومړی وزیر وټاکه.

ډاکتر حسن شرق په خپلو سوانحو او مخینه کې د سردار محمد داود خان مخلص و او د هغه احسانونه یادوي، چې سردار و، د ده په قول له «نعل بندی» څخه یې تر لومړي وزارت راورسواوه. مگر ده هغه ټول له یاده وایستل، له هغو کسانو سره په څنگ کې درېږي چې د سردار او د هغه د کورنۍ په وینو یې لاسونه لرلي وو.

د ډاکتر نجیب هم ډاکتر حسن شرق خوښ نه و. هغه په جلا چینل کې و. په دې لړ کې یې د شوروي د سربازانو د وتلو پروژه د ملگرو ملتونو په منځگړتوب پیل کړه، ښاغلی پېرس (شاه محمد دوست) د بهرنیو چارو وزیر د افغانستان په استازیتوب په جینوا کې د ملگرو ملتونو دفتر ته تگ راتگ پیل کړ. چې وروسته

پېرس لري او وکیل د بهرنیو چارو وزیر شو او د سربازانو د وتلو پروژه ده ته وریاتې شوه. نجیب هم د سربازانو له وتلو سره سر خوځاوه، خو په حقیقت کې یې مخالف و (پشت پرده در افغانستان، ۲۱۷مخ).

ډاکتر شرق هم پر نجیب پوره نېوکې لري. له نوبهار تلویزیون سره د ۲۰۲۰ کال د مې په ۲۵مه په یوه تلویزیوني مرکه کې یې له احمدشاه راسته سره نجیب په ملي خیانت تورن کړ چې د شمال او جنوب په نامه یې د وطن تجزیه غوښته او د «نجیب مسیر» په نامه یې د شمال لومړی وزیر وټاکه او دا هم زیاتوي چې د یو میلیون په قیمت طلا یې ده له میدانه راوگرځوله، چې د نجیب په امر خارج ته غلا کېده. په داسې متشنج حالت کې د ملي دفاع انقلابي وزیر جنرال شهنواز تنی، چې د نجیب انقلابي کړنې په نظر سمې نه ورتلې، د یوه انقلاب په توګه میدان ته راودانګل، چې خپل انقلابي رسالت پر ځای کړي.

د تني کودتا

دا شپږمه کودتا وه چې د انقلاب د سمون په خاطر د انقلابي دولت د دفاع وزير جنرال شهنواز تني د خلقيانو په ډله پورې تړي، د ۱۳۶۸ کال د کب په شپاړسمه يې په کودتا لاس پورې کړې چې انقلابي حکومت د انقلاب په لار سيخ کړي، دوه انقلابيان بنکر په بنکر شول، دواړو خواوو مخکني او هوايي ځواکونه وکارول. د کابل ښاريان بيا د خرابيو او بېگناه وژنو شاهدان شول.

ډاکتر نجيب لا پخوا د تني د يوه داسې اقدام په هکله نبي عظيمي ته خبر ورکړی و. ډاکتر حسن کاکړ په *د افغان - شوروي جگړه ۵۲۷ مخ کې وايي چې شورويانو هم په لمسون کې رول درلود. غله ته يې ويل غلا وکړه او د کور والا ته يې ويل چې بيداره اوسه.*

د انقلابي ملگرو دواړو خواوو تلفات درلودل. اقدام (کودتا) ناکامه شوه. مگر ډاکتر نجيب ضربه وليدله او رواني شوک. د دفاع انقلابي وزير فرار ته پر قرار ترجيع ورکړه مخ په پاکستان.

له څو جنرالانو او ملکيانو سره په دوو الوتکو کې يې د هېواد دښمن پاکستان ته ځان تسليم کړ. هغه الوتکې لکه څو نورې هم د پاکستان غنيمت شوې. پخوا هم د حکومت په ضد ځينو پيلوټانو پاکستان ته الوتکې اړولې وې، لکه: تورن جمال الدين، تورن محمدنبي، جگړن فقيرمحمد، تورن محمدحسين، يو فروند هليکوپټر د مې په ۲۵مه تورن محمد داود، تورن عبدالمالک، تورن اسدالله، تورن سفي الله، تورن حامد، تورن جان محمد، تورن جلال الدين، هغه د الوتکو پيلوټان وو چې الوتکې يې د انقلاب په ضد پاکستان ته واپولې، مگر پاکستان تر اوسه دا الوتکې مستردې نه کړې (اردو سياست، ۴۵۵مخ).

د کمونېستي انقلابي رژيم د کمزورۍ لپاره دا يو پوره انقلابي عمل دی، اما

الوتکې د افغان دولت ملکیت دی، لازمه وه چې پوښتنه گروپرنه یې شوې وای. اما د آریانا الوتکه چې داود سلطانزوی په آلمان کې کوزه کړه او پناه یې واخیسته، بېرته افغانستان ته راوړل شوه، داسې الوتکې چې د انقلاب په ضد د اعتراض په توگه وړل کېدې، پر انقلابي رژیم یو گوزار و.

جنرال جلال رزمنده د پینځم ریاست مشر او د پولیت بیرو غړی. رزمنده هغه څوک دی چې له یو شمېر مجاهدینو سره تفاهم ته رسېدلی، چې په هرات کې رژیم ته تسلیم او له جگړې لاس واخلي. چې په دې درندو مراسمو کې والي فضل الحق خالقیار هم گډون درلود. مجاهدینو د پذیرایی په وخت کې وسله پرې راواړوله، له څو کسو سربازانو سره رزمنده ووژل شو او خالقیار تپي شو چې دا هم د انقلاب قربانیان شول.

نجیب له یو شمېر کسانو لکه نبي عظیمي د احسان او فعالیت مرهون او د جنرال تنی د پلویانو د ټکولو لپاره پلمه په لاس ورغله. نجیب یو ځل بیا انقلاب او سوسیالیزم ته خپله وفاداري اعلان کړه چې «یا وطن یا کفن».

اصلاً جنرال شهنواز تنی د جنرال ولیشاه او عبدالعظیم وردگ په پلوی چې د ملي امنیت د وزارت له خوا توقیف شوي وو، عکس العمل ته ودرېد. چې وروسته دېرش افسران د انقلاب د ضد په تور ونيول شول (اردو و سیاست، ۴۰۵ مخ).

په ښار کې دننه بمونه ولوبدل، ځاني او مالي زیانونه یې لرل. د انقلاب (کودتا) ضد ملگري جنرال آصف شور، کبیر کارواني، حبیب الله سرتېر د تېښتې په حال کې د انقلابي ډگروال حبیب الله له خوا ووژل شول (اردو و سیاست، ۴۲۱ مخ).

البته چې انقلاب خو قرباني غواړي. ډگروال محمدزی نېکمل د خپلو افرادو له خوا د پیژنتون مرستیال، عبدالرحیم ستانکزی او ډگروال فېروز سیاه، د باباجان له خوا ووژل شول (د عظیمي کتاب، ۴۲۱ مخ).

ډگروال پاچا هوسا ورک شو او ډگروال عبدالغني له خپلو همکارانو سره ونيول

شو. داسې انسانان چې د هېواد مصرف پرې شوی دی په وژلو یې هم د چا افسوس نه راته. افغان وژنې دوام درلود.

افغانان خدای د قربانۍ لپاره پیدا کړي دي، د انقلاب د نجات په لار کې ډېرې خرابۍ راغلې، توپ، ټانک او الوتکې تخریب شوې او دا په هغه انقلاب کې چې د پردو و، نه زموږ.

نیازمحمد مومند، جنرال نظرمحمد، جنرال قادر اکا، میر صاحب کاروال له جنرال تنې سره د اړیکو لرلو کبله له «وطن گوند» څخه وایستل شول، ډاکتر شېرشاه یوسفزي په خپل کتاب «تاریخ مسخ نمی شود» په ۲۷۱ مخ کې وایي چې شورویانو له دې کودتا سره هم تفاهم درلود، چې نجیب بالآخره شورویان خپل خاینین وبلل (د افغان مېړانه او غمیزه، ۴۸۶مخ).

دستگیر ریچارډ او ډاکتر صالح او جنرال عبدالرشید تاتار هم ونیول شول (همدا کتاب، ۴۸۷مخ). د شهنواز تنې په پلوي جنرال میرغوث الدین مشهور په «گاگارین» د نجیب له خوا د انقلاب په لار کې ووژل شو (د جنرال قادر کتاب، ۴۱۵مخ) او جنرال قادر (اکا) او حمزه فراهي له تنې سره پاکستان ته وتښتېدل. نجیب د ریچارډ او زېري د نیولو امر ورکړ (خاطرات جنرال قادر، ۴۱۶مخ).

جنرال غلام حضرت، جنرال پادشاه، جنرال شیخ محمد باوري، جنرال دوست، جنرال عبدالحق، جنرال عبدالحکیم نوري، ډگروال خان محمد، جنرال خان مموزی، ډگروال عمر زرمتمی، گروال غلام سعید، ډگروال نظرمحمد، ډگروال معصوم ستانکزی، زېری، میر صاحب کاروال، جنرال فاروق د توپچي قوماندان، جنرال فقیرمحمد فقیر، جنرال حضرت د جنرال تنې د پلوی په تور بنديان شول. صالح محمد زېری او ریچارډ هم په دې تور کې راغلل.

مامد (گلابزوی) د مسکو له سفارته برطرف شو (د افغان او شوروي جگړه، ۵۳۵، ۵۳۷مخ، پوهاند حسن کاکړ) جمله تلفات ۵۰ تنه پوځیان او ۱۵۰ ملکيان ووژل

شول او ۳۰۰ زخمي.

د سرو مستو غوایانو په واکمنۍ کې مصطفی نوري لکه نور کړېده او خورېده، خپلې خاطرې یې د «روزهای دشوار» په نامه په ۱۳۸۶ کال کې چاپ کړې دي. د «اگسا، کام، او خاد» په وخت کې یې د خپل زندان خاطرې او د دوی جنایات او آن د زندان د خپلې کوټې د اعدامیانو (شهیدانو) نومونه راوړي دي. گوندیان ټول په جنایاتو کې سره توپیر نه لري. د شهنواز تنی دا انقلابي حرکت مجاهدینو او ولس ته د ستونزو د توبې او پښېمانۍ په معنا و چې ستر جنایات جبران کړي. له انقلابه یې مخ وگرځاوه خو سخت وځپل شو.

د حکمتیار له خوا د تنی منل یو تکتیکي او سم پر ځای تصمیم و، چې دا جرئت نورو نشو کولای، ممکن یو مخکنی تفاهم به یې په منځ کې و، چې نجیب پرې کمزوری شو او یوه انقلابي ضربه یې ولیده، په خپل منځ کې سره ونښتل، یو بل یې سره وټکول. نجیب په نورو ملگرو هم باور له لاسه ورکړ. پوه شو او دا یې نورو ته هم ورزده کړل چې د غويي د انقلاب لار ترکستان ته تللې ده.

له دې ټولو مصروفیتونو سره نجیب اړ و چې د شوروي د سربازانو وتلو ته عملاً چمتو شي، چې هغه ورځ راوړسېده چې عملي گام پورته شي، د پوځیانو وتلو ته د یوه پروتوکول په مټ د ملگرو ملتونو په مستقیم وساطت لاره هواره شي. اصل په حقیقت کې شوروي د شپې له خوا په غلا برید وکړ، اوس هم باید په پټه بې له پروتوکوله ووزي. شورویانو د اوږو یوه پوزه غوښته، نجیب تر اخبړه زړه او نازړه و، له خنډ او ځنډه یې کار اخیست. ده هم د مارتوف چل او ول کاوه. ډېرې یې مخ ته اچولې، اما د «نه» جرئت ورسره نه و او د سربازانو په وتلو کې یې د انقلاب د تغیر د ټولېدو امکان لیده. د ملگرو ملتونو د مرستیال «دیگو کوردوبز» په منځگړیتوب، جینوا ته د څو تگ راتگونو په پایله کې د افغانستان او پاکستان د بهرنیو چارو وزیران عبدالوکیل او زین نوراني له خوا د شوروي او امریکا د بهرنیو

چارو د وزیرانو شیوارد نادره او جورج شولتز په حضور کې د ۱۳۸۸ د مې په ۱۴مه لاسلیک شوه.

شیوارد نادره هغه د یرغل د تایید پخوانۍ خبره چې «شوروي د زمانې نادودو ته خپل دوستان نه پرېږدي» هېره کړې وه. په دې ډول د شوروي سربازانو د وتلو لپاره د اوږو پوزه جوړه شوه، اما انقلابي ملگري یتیمان پاتې شول. د جگړې د تاوان خبره چا راپورته نه کړه. دا پروتوکول هم شورویانو له ځان سره واخیست، لکه د یرغل پروتوکول چې څلور میاشتې وروسته ببرک لاسلیک کړ. هم د افغان د بهرنیو چارو د وزارت په آرشیف کې نشته. په دې پروتوکول کې مجاهدین د مسألې اصلي طرف وو، ځای خالي و، داسې ونه شول لکه دا اوس چې امریکا له طالبانو سره کېناسته. شورویان په مړو سترگو د سالنگ په غرو کې د مجاهدینو تر بریدونو لاندې په ډېر ډار له آمو سینده ورتېر شول، د وجدان په محاکمې، په دې بیا هم پوه دي چې تر شا یې خرابۍ او وېرانی پرېښودې او دا وه انټرناسیونالېستي دنده.

سوله او د لوبې پای

«وطن یا کفن!» نجیب

مقاومت مات نشو او نه تسلیم، رژیم د سولې غوښتونکی شو، د شوروي د ماتې او د پوځیانو له وتلو وروسته مهمه موضوع سوله وه چې له مجاهدینو سره پرې خبرې وشي. دا پروژة هم ملگرو ملتونو په لاس کې واخیسته، بېنن بسوان سولې ته مؤظف شو.

د سولې خبرې په نېغه له نجیب سره کېدې او بل پلوه له مجاهدینو سره. د مسکو له خوا هم هدایت دا و چې سوله باید وشي. د افغانستان او پاکستان ترمنځ پروتوکول هم عملي جنبه ونه موندله. ناظرانو (شوروي او امریکا) هم د دې پروتوکول پابندي ونه کړه.

بېنن بسوان هم هرې خوا ته منډې او رامنډې وکړې، تر امریکا، شوروي، هند، پاکستان او روم (د ملت بابا اعلیحضرت محمدظاهر شاه) پورې لاړ. چنو او چنوبازیو دوام درلود، نجیب پر اېتلافي حکومت ولاړ و، مجاهدینو مطلقه تسلیمي غوښتې ده، د افغانستان او پاکستان ترمنځ په پروتوکول کې دا لاندې مواد باید په جدي ډول راغلي وای. دا دوه اصله باید له یاده ونه ایستل شي:

۱- ملي خاینانو ته مجازات او د وژل شویو دیت.

۲- له روس څخه د جنگ تاوان اخیستل.

چې دا دواړه د ملت حق دي او د ټولني غوښتنه ده. مثلاً افغان ولس اوس هم خپل حق بولي چې څو پېړۍ وروسته هم دعوا لري چې د دویمې ملکې الیزابیت له تاجه د «کوه نور» الماس چې د افغان مال دی، راوباسي. حقوقي اصل دی. په نړۍ کې د ملکیت د ثبوت لپاره درې امکانه مطرح دي:

۱- یا زر خرید،

۲- میراث،

۳- غلا او غصب.

یوه ورځ به دا عدالت په نړۍ کې مطرح شی او یهودان تر درېیمه نسله د آلمان له دولتته د نازیانو د وخت د جنگ تاوان غواړي او د دې تاوان تادیه اوس هم دوام لري.

پر رفیق نجیب ورځ تر بلې فشار ډېرېده، دوست او دښمن ورته په کمین کې وو، ده تن ورکړ، چې یوه بې پرې حکومت ته د سولې په گټه واک تسلیم کړي او خپل سر بچ کړي او نور له انقلاب نه لاس په سر شي.

پوه شو چې د خلکو زور د خدای زور دی. خپله مېرمن پتانه او کورنۍ یې لا پخوا په نوي ډېلي کې پرځای کړې وه او د راتلونکې غم یې خوږ او څه صندوقونه یې د هند سفیر سرور ته چې د ده باجه و، لېرلي وو. د سولې پروژه او د واک تسلیمي د ملگرو ملتونو استازي بېن بسوان ته سپارل شوې وه، دنده او برنامه یې پټه وه. ځکه چې انقلابي رفیقانو او نورو ډلو د ده طرحې خنثی کولې.

له «وطن گوند» څخه هم څه نه جوړېدل. گوندیان نور په دې پوه شول چې انقلاب بريالی نه دی زور یې نه رسېږي، روسانو هم دوی یوازې پرېښودل. په مجموع کې انقلابیانو نور له انقلاب سره علاقه نه لرله. د مرکزي شوراى ۳۲ تنو غړيو له هېواده بهر ژوند کاوه. جنرال عظیمي د خپل کتاب په ۴۲۳، ۴۵۵، ۴۵۶ مخونو کې دا راورې دي مامد (گلابزوی) له سفارته برطرف شو، په روسیه کې یې د پنا اخیستلو وړاندیز ورکړ، میر صاحب کاروال هم هملته په روسیه کې پاتې شو. جنرال غونډی هم مجاهدینو ته ورواوښت. نجیب هر کار ته لاس اچاوه.

جنرال فتح محمد د لوجستیک رییس، جنرال محمد هاشم څارنوال، نظر محمد د دفاع پخوانی وزیر، صالح محمد زېری او ریچارډ (پنجشېری) برطرف شول (اردو سیاست، ۴۲۳مخ).

د ده مخالفینو په خپل منځ کې دی د «گاو، یا بچه اختر» په نامه یاداوه. په دې

ټوله لوبه کې د ستر جنرال نبی عظیمي دو رویه رول مهم و، له یوې خو د نجیب له مخالفو انقلابیانو سره یې پټ لاس و او له بلې یې د هغه له اعتماد ګټه پورته کوله. د ګوند انقلابي رفیقان د نجیب په نیت پوهېدل چې ټېښتې ته تیاری نيسي، «وطن یا کفن» نور نه یادوي. د پینځم ریاست باقې د وژلو خبر هم ورته راورسېد، چې د انقلاب قرباني شو.

نجیب به بېن بسوان سره پټ خاينانه تفاهم کړی، په عوض د دې چې ملي خیانت په تور ملي محاکمې ته وسپارل شي، د ټېښتې طرحه یې جوړه کړه چې نور تر انقلاب تېر او د سنگر ملګري خدای او مجاهدينو ته پرېږدي.

د ۱۹۹۲ کال د اپرېل په شپاړسمه د غويي په اتمه یې له خپل ورور احمدزي، محمد اسحق توخي، د دفتر آمر، خپل سرياور چفسر سره په بدلو موټرونو کې د شپې په تیاره کې د حامدکرزي د میدان په لور مخ ونيوه. د نجیب هلته ګوگل وخت چې د «واد» وزیر فاروق يعقوبي د مزدک ورور یارمحمد د انقلاب ضد حرکتو په تور مجازات او وواژه.

د انقلابي ملګرو د ګلم جم قطعاتو د جنرال عبدالرشید دوستم په امر قوماندان عبدالرزاق او جنرال مجید روزي د ولسمشر د ټېښتې مخه راوگرځوله چې له انقلابه ټېښته یو جرم دی.

په دې پوه و چې انقلاب یوه اشتباه وه. اوسنی توطیه پخه ده. په ارګ کې یې هم ځان خوندي نه باله. لنډ او ګنډ د کابل د ملګرو ملتونو دفتر ته ننوت. تر ارګ او جمهوري ګارده تېر شو.

د ملي دفاع وزیر اسلم وطنجار، د کورنیو چارو وزیر رازمحمد پکتین او د «واد» وزیر فاروق يعقوبي درېواړو انقلابي وزیرانو د ده مرسته ونه کړه. دی نور انقلابي نه و. سردار محمدداود خان ته د ټېښتې لار وه، د فرانسې سفارت چې د ارګ په ګاونډ کې دی، هیله ترې وکړه، خو سردار په خپله خاوره کې مرګ ته ترجیع

ورکړه. نجیب پینځه کاله د ملگرو ملتونو په دفتر کې پاتې شو. جنرال لیاخوفسکي د خپل کتاب په ۵۳۸ مخ کې راوړي دي چې **نجیب نور له شورویانو څخه ناهیلی و، هغه یې خاینین وبلل**. په رښتیا هغه د هموطن خبره: عقل اوغو پسان میایه.

سبا د ۱۳۷۱ کال د غويي په اتمه مجاهدین له زرغونو بیرغونو او د الله اکبر له نارو سره کابل ته راننوتل. د لومړي وزیر خالقیار، د ولسمشر د مرستیال عبدالرحیم هاتف، ابوي، ولسي جرگې مشر او ډاکتر محمود حبیبی د مشرانو جرگې رییس عبدالکریم شادان خلیلزی د لویې څارنوالۍ سرپرست و، مجاهد صبغت الله مجددي ته د جمهور رییس په توگه بې له چوون و چرا دولت تسلیم کړ، مگر ملي خاینانو ته د تېښتې لار برابره شوه، مجازات او د قانون تطبیق چې د ټولني غوښتنه وه، عملي نه شول.

اسدالله سروري د «اگسا» د قصابخانې قصاب هم په پنجشېر کې د پنجشېر د آمر تر نظارت لاندې بې له محاکمې ژوند تېر کړ. ملگرو ټولو د پرولیتاریا د دېکتاتوری دنده په بشپړ ډول د تصفیې تر عنوان لاندې عملي کوله. دوه قصابان تر ټولو د خاد مشر نجیب او د اگسا رییس اسدالله سروري په زوره وژنې د خپلې دندې له مخې اجرا کړې دي. سروري د انقلاب د ارمانونو د تحقق په لار کې پینځه ویش کاله بند وگاله، که څه هم د ابتدايې محکمې له خوا په اعدام محکوم شو او نجیب د طالبانو د شرعي نظام په حکم د وطنوالو د وژلو په تور ځوړند شو. ټولو گوندیانو ته د یوه تفاهم له مخې د تېښتې لار ورکړل شوه. دا تفاهم د هغو پخوانیو پروتوکولو پر بنا ولاړ و، لکه جنرال لیاخوفسکي چې د خپل کتاب «د افغان مېرانه او غمیزه» کتاب په ۴۶۷ مخکې راوړي دي:

«احمدشاه مسعود به ویل چې له شورویانو سره کومه ستونزه نه لرم.» شوروي قوماندانانو د اعتماد له مخې له مسعوده دا هیله هم کړې وه چې د کندز ولایت ته

خپل نفر وروپېژني، چې مقرر شي او قادر جنرال د دفاع وزير هم د خپل کتاب «خاطرات سياسي» په ۴۴ مخ کې راوړي دي چې احمدشاه مسعود د محاکمې په عوض د ده د پاسپورت د اجرا امر ورکړ.»

جنرال بروس گروموف هم د «سرې لښکرې» کتاب چې ډاکتر داود جنبش ژباړلی د احمدشاه مسعود او قوماندان کلینشویچ ترمنځ د ۱۹۸۲ کال پروتوکول ته اشاره کړې ده.

بوريس ريچارډسن په خپل کتاب «افغانستان خاتمه دهنده تسلط دهشتناک شوروي» چې ډاکتر هاشمیان ژباړلی په ۱۵ مخ کې همداسې پروتوکولونه په تفصیل راوړي دي: دا د قانون حکم او د ټولني غوښتنه ده چې جنګي جنايتکاران بايد محاکمه شي، چې عملي نشو.

په همدې ورځ د مجاهدينو له خوا کریم شادان قاضي القضاة د مجاهدينو د اعدام د پرېکړو په تور او عبدالاحد ولسي د غزني ولايت د وژنو په تور د قاري بابا د مجاهدينو له خوا صحرايي محاکمه شول.

جنرال نبي عظيمي مستعجل ضابط چې د ډاکتر نجيب د وروستيو ورځو هيرو و، د «اردو و سياست» کتاب په حواله د جنرال عبدالرزاق او جنرال مجيد روزي په هکله څه راوړي دي. ډاکتر شېرشاه يوسفزي په خپل کتاب «تاريخ مسخ نمی شود» ۴۱۸ مخ کې د ده بيان په مستند ډول او په بشپړو دلايلو رد کړی دی او د ده دوه مخې ته يې گوته نيولې ده.

ډاکتر يوسفزی وايي جنرال عظيمي هغه قسم ته چې په علم مبارک يې لوړه کړې ده چې د هېواد دفاع به کوي، ولې د روس مخې ته ونه درېد او مادر وطن د ناموس دفاع يې ونه کړه. د ۱۸مې فرقې په قوماندانۍ کې د «زنده جان» د ولسوالۍ د خپلو لپاره به يې شعار و چې «زنده جان» په «مرده جان» بدل کړي.

مستعجل ضابطان په هغه وخت کې ماشيني ضابطان بلل کېدل. د جنرال عظيمي د

شخصیت په هکله زموږ ډېرو هېوادوالو تبصرې کړې دي. تر ډاکټر یوسفزي وروسته عبدالقدوس غوربندي په خپل کتاب «د افغانستان د خلکو د موکراتیک گوند تاریخ ته یوه کتنه» کې په تفصیل سره راپېژندل شوي دي.

غوربندي د نبي عظیمي کورنۍ ریښې سپرې او لیکي چې بیرگت عظیم د حربې فابریکې کارمند چې په بیرگت عظیمو مشهور و، د شاهي مشروطه خواهانو په ډله کې ځان وهلی، چې د ده د راپورونو په واسطه سردار حبيب الله خان پاچا ډېر کسان اعدام او ځینې یې په زندانو کې واچول (د همدې کتاب، ۲۰۶ مخ).

رفیق نبي عظیمي جیگیلو مستعجل ضابط د هر چا په غاښ برابر، سردار داود ته نیژدې او د هغه د سترگو تور، د ببرک د سر تاج او د نجیب بازو و، مگر هېچا ته وفادار پاتې نشو. زه (لیکوال) چې کله د ده لیکل شوی کتاب (اردو سیاست) لولم فکر کوم چې د «جېمز بانډ» فلم ته ناست یم، دی عبدالقدوس غوربندي د خپل کتاب په ۱۱۸ او ۱۱۹ مخونو کې سم تشریح کړی دی. دا مې مشوره ده چې اوس هم که څوک د نبي جان عظیمي (اردو و سیاست) کتاب لولي، ورپسې دې د «تاریخ مسخ نمی شود» کتاب هم ولولي، پوه به شي چې رفیق عظیمي څومره چوتار دی.

قضا د انسانانو یا د هغو کورنیو پر سرنوشت باندې تصمیم نیسي. قاضي باید حقوقي او شرعي پوه او تجربه ولري. مگر زموږ رفیق مستعجل ضابط د محمدهاشم میوندوال په توطیه کې د قاضي په توگه د دې محکمې غړی و چې د ۴۴ تنو یا ۴۴ کورنیو په سرنوشت یې تصمیم ونيوه.

نجیب له آصف شور، جنرال شهنواز تڼي سره مخامخ دښمني کوله خو رفیق نبي د شاله خوا په خنجر وواهه.

پرچمیان یوازې خلقیانو ته په کمین کې نه وو، بلکې په خپله خلقیان هم یو بل ته په کمین کې وو. سروري او مامد (گلابزوی) پروگرام درلود چې امین په ارگ کې

وینسي، (سلیک هرپسن، حقایق پشت پرده افغانستان، ۸۲مخ).

جنرال رفیق عظیمي له مجاهدینو او حقاني سره د خوست جگړه په ۴۵۹مخ کې په تفصیل راوړي دي چې په رښتیا د حق او باطل ترمنځ جگړه چې د ۲۵مې فرقي قوماندان گل آغا، د دفاع وزارت مرستیال ظاهر سوله مل، جنرال فاروق، نظر محمد د دفاع پخواني وزیر، د انقلاب او لښکر په «عدم حقانیت» پوه شول. له انقلابه بېزاره مجاهدینو ته تسلیم شول. په پوځ کې یا مرگ یا بری وي. کوم کسان چې ملا جلال الدین حقاني ته په خوست کې تسلیم شول نو عظیمي د دفاع وزارت مرستیال ولې لکه د میوندوال په شان محاکمه نه کړل؟

چا به چې د تېښتې لار ونيوله، ډاکتر نجیب به هم د تېښتې په تور خپل وطنوال محاکمه کول او نیول. مگر ده هم په دې عمل لاس پورې کړ، په داسې حال کې چې ډاکترې اناهیتا، شېر (بريالي)، کشتمند، بارق شفيعي، غلام مجدد، کریم میثاق او نورو ټولو د تېښتې لار ونيوله. دې پورتنیو کسانو د دوی په اصطلاح د غرب «امپریالېزم» تر لمن لاندې سرونه لاندې کړل.

په عمومي ډول د کمونېزم اېډیولوژي په نړۍ کې د تاریخ برخه شوه او په افغانستان کې د کمونېزم ټغر ټول شو او په شوروي یا روسیه کې هم لښکر او کمونېزم ختم شو. د لښکر کبیر (؟) مجسمه له کرېملېن ماڼۍ څخه لرې شوه. مگر افغان گوندي غړي داسې مغز شوي شوي دي چې له دې ټولو لوړو او ژورو سره بیا هم واقعیت ته پام نه کوي، چې کمونېزم یوه غیر علمي او غیر عملي اېډیولوژي وه، چې د کمونېزم زانگو هم ترې پاکه شوه. دا انقلابیان لا اوس هم کمونېزم په خوب ویني.

بریدمن عبدالقرب د شبکه رساني افغان په فېسبوک پاڼه کې د ۱۳۹۶ کال د کب په ۲۲مه د جاوېد کوهستاني په نامه لیکلي:

«حزب وطن و کادرهای با دانش پر از تجربه، دستگاه قدرتمند، گارد مجهز،

وزارت دفاع و داخله به معنی واقعي داشت. اما دیدگاه قوم محوري و سرتبگي های نزدیکان، سرنوشت مردم افغانستان را به پرتگاه کامل نیستی به پیش برد.» عبدالقريب پر مادي ابزارو تکیه کوي او دا فکر نه کوي چې د نړی ابرخواک د سرو لښکرو سره او د نړی د طول او عرض په کچه د KGB اداره د خپلو اقمارو او پینځم ستون سره ونشو کولای چې د اکتوبر انقلاب له پرتگاه څخه راوگرځوي، کوم چې رفیق جاوېد کوهستاني یې ارمان لري.

سلطان علي کشتمند هم ډېر وروسته پوه او دې اېډيالوژی ته یې شا کړه او په لوړ غړي وويل چې: «هزاره بودوم او هزاره موباشم!»

طاهر بدخشی یوازي د فدرېشن په فکر کې ډوب کمونېست شو چې د ده سر یې وخوړ. میخایل گورباچوف فهمیده د مخکې له سره د جنت تېغر ورتول کړ. انقلابیان چې په دې پوه شول چې نور نو حمایه گر لاس ترې واخیست، په تلوار یې په ډېره بېباکۍ انقلاب ته څټ کړ. هغه شعار یې چې «سر ورکوو خو سنگر نه» هېر کړ.

پر امپریالیستي هېوادونو (د دوی په اصطلاح) اواره او تبعید ته اړ شول، لکه بارق شفیعي، غلام مجدد، پکتین، نبی عظیمي، اناهیتا، محمود شېر (بريالی)، جنرال عثمان (قادر)، قادر اکا، کشتمند، نوراحمد نور، علومي، فتح (صمد اظهر)، صالح زېری، خیال کتوازی، کریم میثاق، قدوس غوربندی، شراف الدین شرف، مزدک، کاویانی، جوزجانی، وکیل، پېرس (شاه محمد دوست)، پاچاگل وفادار، مزدرویار، رفیع، مجید سربلند، محمدخان جلالی، جنرال نظر محمد او نور.

کله چې احمدشاه مسعود د طالبانو له راتگ سره کابل پرېښوده، مارشال فهیم نجیب ته ورغی، د تگ وړاندیز یې ورته وکړ، ده د جنرال دوستم له ډاره تگ ونه مانه. شوروي ورسره مرسته ونه کړه. هندوستان ونه مانه. پاکستان ته یې د مجاهدینو له ډاره ده زړه ښه نه کړ. چې اخېر طالبانو کابل ونیو، دی او احمدزی

(د ده ورور) يې د ملگرو ملتونو له دفتره راوايستل، طالبان چې پخواني مجاهدين وو، د شريعت د تنفيذ غوښتونکي وو.

د ۱۹۸۶ کال د مېزان په شپږمه يې د انقلاب په تور ځوړند کړ. چې په دې ډول حق الله او حق العبد دواړه تنفيذ شول. لکه چې وايي:

خون ناحق دست از دامن قاتل بر نداشت

ديده باشي لکه های خون بر دامن قصاب را

د ۱۳۹۹ کال د مېزان په مياشت کې حمدالله محب د ملي امنيت د شورا مشر هرومرو د دويم متفکر تفکر ته راوينس و چې د ډاکتر نجيب زيارت ته ولاړ او د ده قبر ته يې د دعا لاس پورته کړ او دا دعا يې وکړه:

۱ - يا ربه! دا مختور او ستر گناهکار چې زرگونه او د هرات د کب مياشتې د ۲۴ مې څلورېنست زره پاڅون کوونکي ووژل، عفو ورته وکړې.

۲ - يا خالقه! کومې شکنجې چې به يې د خپلو روسي دوستانو د خوشحالولو لپاره خپلو وطنوالو ته ورکولې، دا د قبر عذات او شکنجې څه پرې آسانه کړې.

۳ - يا خدايه! پر دې عاجز او ناپوه انسان چې په لېن کبير باندې يې درود وايه او د شرک او کبيره گناه مرتکب شوی دی، يو څه رحم وکړې.

۴ - د ملگري کاظم (امين) د وژنې او د مارتوف (کارمل) واک ته رسول، د يرغل ملگري يې وکړه، ملی او اسلامي ارزښتونه يې تر پښو لاندې کړل، خپلواکي يې تر پوښتنې لاندې کړه، جاهل او مغز شويي شوی بنده دی، يوازې خپلې بزرگۍ ته وگوره، دی وښه.

۵ - يا کریمه! د صديق راهي په شهادت پر کومو سپيڅلو نجونو چې ده جنسي تېری کړی، ته کریم او رحيم يې، عفو يې کړه.

۶ - يا رحمانه! ده او د ده د فکر د ملگريو له لاسه اووه ميليونه هموطنان د خپل ټاټوبي پرېښودو ته اړ شول او د (سکر ۲۰) او ناپالم بمونو څخه وتښتېدل، ته

رحمان او رحيم يې.

۷- يا غفار او غفوره! هغه كسان لكه فرید مزدك، جنرال نبي عظيمي، كاوياني، او جنرال نبي عظيمي چې د ده د تېسټې مخه ډب كړه، پرې يې نښود چې په «گاپرستانو» كې امن پيدا كړي، ته د نېكو هدايت ورته وكړې او د ده په لار پسې يې روان كړې. آمين، ثم آمين، يا رب العالمين.

پوره كمونېستان هغه وو چې د لوېديځ لمن يې ونيوله، دا نيمچه او ناقص العقله خلكيانو غوښتل چې د ميزان په څلورمه د لويې جرگې په تالار كې غونډه ونيسي. چارواكو سر ورسره غورځولې و، مگر د انجينير حكمتيار او نورو رهبرانو مخالفت دوى ته دا موقع ورنه كړه. دى شهيد نه دى. په دې برخه كې خلكيانو دا غونډه بايد د نورمحمد تره كې لپاره نيولې واى، ځكه چې د گوند مشر، رهبر توانا او موسس و او د بالښت په وسيله يې ساه ورايستل شوې وه.

دويم متفكر چې د متعلمۍ په وخت كې په بازار كې د «پرچم ورځپاڼه» په لاس كې خرڅوله، د (افغان ملت د گوند مشر شمس الهدا) له قوله د پخوانيو اړيكو پر بنا د غلام مجدد د جنازې په دولتي مراسمو كې د اسدالله سروري خوشي كېدل، د خليل زمر، وزير مشاور په توگه ټاكل او نور او نور دي. د متفكر رواداري څرگندوي، او خليلزاد په خپل كتاب (از كابل تا قصر سفيد) كې د متفكر چپي تمايلاتو ته اشاره كړې ده.

دا به وايي چې يا خدايه له هر چا سره عدالت وكړې، د خپلو اعمالو په سزا يې ورسوې. آمين.

مارتوف هم د بل په زور لنډمهاله برى ترلاسه كړ. مگر تلپاتې بدنامي يې په برخه شوه. طالبانو د مارتوف كارمل ښخ شوي هډوكي په حيرتانو كې له خاورو راويستل او په آمو درياب كې يې اوبو ته وغورځول. وينې سرې شوې، وخت تغيير شو او حالت هم. څه موده وړاندې يې د اناهيټا او شېر او بارق مړي دلته

راوړل. سبا به د کښتمند او ډاکتر شرق جنازې هم راروانې وي. دا زمور نه دي، په دې پاکه خاوره کې د دوی لپاره ځای نشته، هلته یې دې یوسي چې چوپړ یې ورته کاوه. دوی وو چې پر مور (وطن) یې د روس یرغل راوست.

نجیب هم د غويي د انقلاب په لار کې خواسته یا ناخواسته خپل سر لکه چې ویل به یې (کفن یا وطن) ورکړ. او د انقلاب نورو ملگرو میراکبر خیبر، طاهر بدخشي، نورمحمد تره کي او حفیظ الله امین پر لار لار. اسحق توخي او د ده یاور جغسر رښتیا نه وایي چې هغوی څنگه له مرگه بچ شول او دی یې پرېښود.

په افغانستان کې خلقي نظام نسکور او په نړۍ کې کمونیزم باطل ثابت شو. شوروي ټوټه ټوټه شو. پینځه لسو جمهوریتونو خپلواکي واخیسته. نړۍ د لېننیزم او ستالینیزم له دې فتنې وژغورل شوه. سره جگړه ختمه شوه، د برلین دېوال ړنگ شو. د آلمان یووالی تامین شو. د ختیځې اروپا هېوادونه حقیقي خپلواکي ته ورسېدل. د وارسا پوځي پکت منحل اعلان شو. مجاهدین د خپلواکي نمونه او قهرمانان وبلل شول. د مجاهدینو هوډ پر ځای شو. یرغل یې مات کړ، په بري سره د خلقي نظام چارواکو د دولت واگې مجاهدینو ته وسپارلې. اما د هېواد کړاو ختم نشو. البته په بل شکل (تنظیمي جگړې پیل شوې) د استاد برهان الدین رباني توره او تاریکه دوره کې هم سوله رانغله، موقته اداره جوړه نشوه. د ټولټاکنو ارمان پوره نشو.

اردو چې ملي نه وه، ویې نشو کولای چې خپل رسالت پرځای کړي. د اردو وسلې، توپ، ټانگ او الوتکې د کبار په ډول د پاکستان بازار ته ورسېدلې. دولتي او ملي اداره چور شوه. د موزیم تاریخي آثار لاس پر لاس په نړیوالو بازارونو کې په ناچیز قیمت خرڅ شول.

جنگي جنایتکاران محاکمه نه شول. هر قوماندان د خپل سر پاچا او ملوک الطوائفي نظام مسلط شو. هر جهادي رهبر هیله من و چې د ده په نامه خطبه

ووېل شي. قلم و چمن د زرداد جنايات به د چا هېر نشي.
د گلم جم له غيرمسؤولو وسلوالو څخه په کابل کې د ناموس د دفاع په خاطر پاکو
نجونو له اپارتمانمانونو ځانونه راوغورځول. مېروښې مېرمنې په نکاح شوې. دولتي
مخکې غصب شوې، هېڅوک مصؤون نه وو. کډې بيا بار شوې. چې طالب
راورسېد. د طالب څنگ ته القاعده ځای ونيو. له علم او عرفان، کلتور او فرهنگ
سره دښمني اعلان شوه. د ښځو شرعي حقوق سلب او له مکتبه راوگرځېدې. د
شريعت په نامه بشري حقونه تر پښو لاندې شول.

له طالب سره د شريعت د تطبيق په واسطه نسبي امنيت راغی، مگر رضاييت نه.
د باميانو فرهنگي ميراث په توپ والوزول شو. طالب جان په عمومي ډول د علم
دښمن او په تېره په دې هڅه کې و چې ښځې په جاهليت کې پاتې شي. نکاح
(خواره سنت) يې ډېر خوښ وو. حاجي آغا (محسني صاحب) هم همداسې
خوره نکاح وکړه:

کله چې دوو ښکليو وروڼو چې په جاپاني هزاره گانو مشهور وو، جهاد ته مخ کړ،
خپله همدغسې ښکلې خور يې د ديني زده کړو لپاره د حاجي آغا شيخ آصف
محسني شاگرده کړه. په دې وروڼو کې چې کله يو ونيول شو، په پلچرخي کې د
زندان د مډېر سيدعبدالله له خوا شهيد او بل ورور يې په جبهه کې د شا له خوا
وويشتل شو. حاجي آغا خپل سبق ورکولو ته دوام ورکړ چې بالاخره د نکاح
فصل و باب ته راورسېد. د حاجي آغا ورځ په ورځ په زړه کې مينه راپورته کېږي
او په دې هم پوه دی چې مينه د ژوند اساس دی. غواړي خپله مينه په حقيقي بڼه
بدله کړي، نو د فقهي په درسونو کې د نکاح فصل و باب ته راورسېدل او دا يې
تشرېح کړه چې نکاح سنت ده، که څوک نکاح نه کوي (فَلَيْسَ مِّنِي) دا د رسول
صلى الله عليه وسلم حديث دی. حاجي آغا له دې حديثه پوره گټه پورته کړه.
نکاح وشوه، زمور يوي هموطنې نجلۍ د زړه له تله داسې غږ پورته کړ:

سر کوه بلند زردک نموشه دل دختره به پیرمردک نموشه

همدا ډول لوی ملا محمد عمر خپله شاگرده نجلی چې د ده زړه یې وړی و، چې لویه شوه له خپل ترورزي سره نکاح شوه، په دې نکاح کې د امیرالمؤمنین په سپارش د نجلی مور اړ ایستل شوه چې اعتراف وکړي چې دا نکاح ناقصه ده، ځکه چې مېړه ته یې، چې خور یې یې کېږي، په سهوه شیدې او تی ورکړی دی.

د نکاح لپاره یې له دېرشو تنو علماوو څخه د طلاق فتوا ترلاسه کړه.

کومو ملایانو چې دې موضوع ته په شک کتل، لکه د فراه ملا دوست محمد او څو تنه نور، له غونډې وایستل شول. طلاق او نکاح عملي شول. لوی ملا څلورم خور سنت پر ځای کړ او سوځونکې مینه د بریالیتوب پړاو ته ورسېده. د نجلی د پخواني مېړه مړ او ژوندی تر اوسه څرگند نه دي.

طالب د استاد رباني د نااهلی او بې کفایتۍ زېږنده وه. استاد د خپل روحانیت په څنگ کې تر «ستمي» پالیسی لاندې اوبه ځغولې. د دواړو استادانو او سیدعبدالرسول سیاف د جهاد له ارمانونو سره واټن زیات شو او په معاملو یې لاس پورې کړ.

لوی ملا د چا خبره نه منله. هر څه به یې د خپل خوب په لیدو حواله او الهام به یې اخیست. که څه هم ځینې خوبونه شیطاني هم وي، لوی ملا هم لکه نجیب د تېښتې لار غوره وبلله، لویه لمن یې باد وهله. ډاټسن ته پورته شو چې آیا دا ورځ به یې هم په خوب لیدلی وي او که نه؟

په دې څلورو لسيزو کې که خلقي و، که مجاهد او که طالب، له تصفیې او وژنو پرته مو نور څه ترې ونه لیدل. کرنې، اقتصاد، ښوونې روزنې ته پام نه و. کله په یوه نامه او کله په بل نامه افغان وژنې دوام درلود.

یو په بل پسې بیا کډې بار شوې، ټوپکسالاران او جنگسالاران واکمن شول او د دوی ملوک الطوائفي شروع شوه.

د سپټمبر له يوولسمې سره F16 او B52 طالباني نظام نسکور کړ او اسلامي جمهوريت راغی. بيارغونه، تعليم او تربيه، اقتصاد، د ډموکراسۍ اصول، ټولټاکنې او د قواوو تفکيک په اساسي قانون کې ومنل شول. مگر د پرمختگ او مدنيت دښمنان بيا لاس په کار شول، ورځ تر بلې نيابتي جگړو زور ونيو. پرديو پر شا وټپول، ځانوژنو او هم د خپل هموطن وژنو، چاودنو او انتحارونو دود وموند. د ځوان او زاړه، نر او ښځې او ماشوم وژنې ورځني خبرونه جوړوي. دا وژنې هدفمنې وي، کله بې هدفه. دا کسان له وينې توپيدو خوند اخلي. په واده او جنازه کې امن نشته، نه ښوونځی پرېږدي، نه مسجد او نه روغتون؛ نه ملا، نه معلم او نه ډاکټر. له عام المنفعه تاسيساتو، لکه سړک، پل او پلچک، برېښنا او ټليفون سره ذاتي دښمني لري، د ملکي کسانو وژل خوند ورکوي. تر ټولو د پوليو واکسين مخنيوی د نسل گشي په مانا دی او يو لوی بشري جنايت دی.

زوی د پلار په گناه او مېرمن د خاوند په گناه مجازاتېږي. دا غيراسلامي کړنې، د اسلام لپاره او اسلام تر نامه لاندې عملي کېږي. افغان د اسلام تر نامه لاندې د شلمې پېړۍ په جهاد کې دوه نيم مېليونه شهيدان نذرانه کړل. څوک به وي چې افغان ته اسلام وښيي.

داسې بشرضد اعمال نه چنگېز او نه هلاکو، نه ستالين او نه کارمل کړي دي. څوک چې د هېواد تاريخ او وياړونه سپکوي او زړه سوی نه لري، افغانان نه دي. د تذکرې په نامه دوې گوتې کاغذ بسنده نه دی او نه يوازې توره لونگی.

دا ن د ۱۳۹۹ د ليندۍ په ۲۰مه نېټه د ارغنداب د رود پل د طالبانو له خوا په موټر بم والوزول شو، تر دې پورې مې رايا د شول. وايي:

وروستی شپې او ورځې وې، جنرال نوره جگړه بې گټې وبلله، په برلين کې يې له هېټلر نه خدای پاماني وکړه. دروازې ته نارسيده راوگرځېد او وېي ويل: «ای رهبره! ما په عمر کې ستا هر امر پر ځای کړی دی، بې له هغه امره، کله چې زما

قطعات په هنګري کې د دانيوب له روده راتېر شول، ستا هدايت راغی، د دې لپاره چې د دښمن لښکرې ما تعقيب نه کړای شي، هغه پل بايد خراب کړم، مګر ما دا کار ونه کړ. له تا بښنه غواړم.» خو طالب د پرديو د خوښۍ لپاره خپل کور وړانوي. طالب جانه القاعده او داعش له ځانه لرې کړه. هډفي وژنې د شلمې پېړۍ او جهاد وخت هم کله دلته کله هلته اورېدل کېږي. دې پوښتنې ته بايد ځواب پيدا شي، چې عبدالقيوم رهبر، ډاکتر بهاءالدين مجروح، عزيز الفت، جنرال عبدالحکيم کتوازی، جنرال نظر محمد، جنت خان غروال، عبدالاحد کرزی چا او ولې ووژل؟ طالبانو هم ملي احساس درلود، ولې چې ملا عبيدالله او ياسر هم ووژل شول.

د دې شهيدانو شخصيت د ظالم او ملي دښمن موندلو ته رهنمايي کوي. همدا افغانان دي، د جګړې لپاره د هر چا په کار دي. کله په کشمير کې جنګېږي، کله په عراق او سوريه او کله آذربايجان کې.

ای افغانه له جګړې لاس واخله. پر خپل هموطن زړه وسوځوه، خدای او کلام ته يې رجوع وکړه. په نړۍ کې د تاريخ د جګړو ډېرې ناخوالې په ياد دي. انسانانو د انسان له خوا ډېرې جفاوې ليدلې دي؛ په تېره د شلمې پېړۍ دا دوې وروستۍ نړيوالې جګړې هېرې نه دي، پر بشري احساس بنا ځينو خيرخواه بشر غوښتونکو هڅه کړې چې د هغو بشري ناورينونو مخه ونيسي، چې په خپله د بشر په لاس راځي. يا يې لږ تر لږه تاوان، خسارې او تلفات راکم کړي. د دې لپاره يې ډول ډول کنوانسيونونه جوړ کړل، چې عام المنفعه تاسيسات خراب نه کړي. د وړو او زړو، ښځو او ناروغانو او يا تسليم شويو سربازانو د تلفاتو مخه ونيسي. د طالب اعمالو په بهر او په کور دننه د اسلام په مقابل کې دومره نفرت پيدا کړ، چې خلک وايي پس له دې به د طالب پخوانی محبوبيت نه وي.

په مجموع کې پر طالبانو وروڼو د جنګي جناياتو او بشري حقونو څرګند لفظي

اعتراضونه ثبت شوي دي.

تاريخ وښودله چې د افغانستان نيول آسانه دي، مگر ساتل يې سخت. W.Bosh هم په War of Afghanistan کې په همدې مطلب داسې ويلي وو چې:

افغانستان اجاره کېدای شي اما رانيول کېږي نه!

پر کمونېزم نوره لیکنه د وخت ضیاع ده. کمونېزم، سوسیالېزم او لېنېزم په نړۍ کې ناکامه تجربه وه، چې عملي نه دی. نړۍ د تاریخ په زیاله دانی کې واچاوه. د یوې مافیایي اېډیولوژۍ په توګه پېژندل شوي دي. کوم هېوادونه لکه ختیځ اروپایي هېوادونو او روسیې او افغانستان د دې اېډیولوژۍ د جنایاتو ترخه تجربه وځکله، چې د میلیونونو انسانانو په قربانی تمامه شوه. روسیه په یوه پېړۍ کې له مدنیت پاتې شوه، چې جبران یې ساده نه دی. د دې اېډیولوژۍ نور څوک نوم نه اخلي. یوازې یو یا دوه خلقیان چې په امپریالېستي هېوادونو کې یې ډډه وهلې ده کله کله د ژمي ګیدران چیغه ترې پورته شي، چې «بې خلقیانو به شل نشي!» داسې ښکاري چې اوس لا هم د مارکس په ... شخوند وهي.

بیا هم د داسې کتابونو لیکل دا ښه والی لري چې د محاکمې لپاره اسناد پکې راټول شي او د دې رژیم په عاملانو باندې یې زامن او لمسیان وشرمېږي او دا خبرې په تاریخ کې رسوا شي او نوي د خبرتیا لپاره ګټه ترې پورته کړای شي. غلام مجدد چې د نجیب د غلا تېښته غندله او ملل متحد ته یې دی غل او شغال وباله، اوس بیا دا شعر ورته وایي:

زور انګرېز به بیا راپاڅي انتقام ته

زموږ پر ضد به له پنجابه سره پره شي

چا ویل د پنجابي د کسات هوډ به

د نجیب په قربانی باندې پوره شي

دا د سلېمان لایق (۲۰۲۰ جولای ۳۱ مړ) شعر دی چې د ۲۰۲۰ د اګست په

لومړۍ په تاند وېبپاڼه کې خپور کړی دی. اما د زاړه انگرېز یاد کوي، مگر د وفادارۍ له مخې د روس یاد نه کوي. د نجیب په مرگ خپه دی، مگر ملگری امین یې چې هم ملگری و، د ورس د وژنې یادونه نه کوی. دا په ولس پورې اړه نه لري، دا د انقلابیانو ذات الیني سیاست او اخلاق دي.

طالب په خپل ذهن ټینگ مسلمان دی، د ده د عقیدې پر بنا به، خدای رحمان او رحیم دی، عفو به ورته وکړي. پر اسلام عقیده لري، مگر ډېرې چارې یې د اسلام له اصولو سره اړخ نه لگوي. د پردیو په گټه دي، پردی هڅه کوي چې د افغان ملي غرور او روحیه ووژني. پر اوږده بریره یا لنډه بریره، کېل په لاس درسره بحث کوي. د اکوړې د مدرسې سبق اخلي. خپله لور او زوی به یې په لندن او واشینگټن کې لوست کوي، تا ته به د علم دښمني در زده کوي. اکوړه مدرسه نن د دیوبند کاپي ده، چې بادار په کلونو کلونو د خپلو استعماري چلونو لپاره کاروله. اې افغان قهرمان، مجاهد او د خپلواکۍ اتله، د نړۍ له ابرځواکونو سره سر جنگوې مگر د اکوړې قربانیان کېل په لاس د اسلام په نامه غواړي ستا غرور زندی او مړ کړي او د ځان غوندې دې مریې کړي.

القاعده او داعش زموږ نه وو. طالب هم د پردیو خیال ساتي، دا یې ځای دی چې ولیکم:

د ۱۳۹۹ لمریز کال د لیندۍ په اتمه نېټه ۹ ټانکره تېل چې کابل ته وړل کېدل، د زابل په سیمه کې طالبانو ټول په دې نامه پر مخکځه خالي کړل، چې کافرانو ته وړل کېږي. هغه ځوان طالب چې کله پر دې پوه دی چې کافران خو هغه وو چې په دوحه (قطر) کې د ۲۰۲۰ز کال د فبرورۍ په میاشت کې ورسره د دوستۍ قرار لاسلیک شو.

د رهبرانو د وژلو ډولونه

دیدوف: د بالښت په واسطه.

کاظم (امین): د فیر په واسطه.

مارتوف: زهر ورکړل شول او تجریدي وژنه او (د ده د ناروغۍ معافیت نه کول، یو ډول وژنه).

نجیب: ځورندول.

ټول صحرايي محاکمه شوي دي، چې له قانون او شریعت سره اړخ نه لگوي. همدا ډول د دوی د جنازې لمونځ - چې فرض عین دی - هم ادا نه شو. گرچې دوی سیخه عقیده نه درلوده. دوی ټول د انقلاب قربانیان دي، چې زموږ له خوا «د انقلاب قربانیان» شمېرل کېږي.

پای

څو چې دا محکمه آسمان وي څو چې ژوند پر دې جهان وي

څو چې دا جهان ودان وي څو چې پاتې یو افغان وي

تل به دا افغانستان وي

تل به دا افغانستان وي

د کی جی بی د جاسوسانو لېست

د KGB د افغان جاسوسانو دا لېست د مېتروخین په کتاب کې راغلی دی:

گڼه	نوم	اېجنېټ نوم	روسی نوم	د استخدام نېټه
۱	نورمحمد تره کی	نور	دیدوف	۱۹۵۱
۲	ببرک کارمل	مرید	مارتوف	۱۹۵۷
۳	حفیظ الله امین	کاظم		
۴	محمود بریالی	شېر		
۵	شاه محمد دوست		پیرپس	(د KGB در افغانستان، ۸۳مخ)
۶	اسد عباس	(اصلي نوم یې معلوم نه دی، خو دی افسر دی.)		د KGB در افغانستان، ۵۱مخ.

او د GRU په پوځي برخه کې دا هغه استخدام شوي پوځیان دي چې تر اوسه افشا شوي دي:

گڼه	نوم	دنده	اېجنېټ نوم	روسی نوم	د استخدام نېټه
۱	جنرال قادر وزیر	وزیر	عثمان		
۲	سیدمحمد گلابزوی	وزیر	مامد		
۳	رفیع	وزیر	پپروز		
۴	صمد اظهر	جنرال	فتح خان		۱۹۷۷
۵	فیض محمد	د	اکبر		

			استخباراتو مامور		
		ريچارډ	وزير	دستگير پنجشېرى	٦

ممکن نور هم وي، چې تر اوسه يې معلومات نشته. دا کتاب د بېنوا په وېبپاڼه کې د کتابتون په ۲۴مه گڼه راغلی دی، په (KGB در افغانستان) کتاب کې د ۹۶ افغاني جاسوسانو رمزي نومونونه راغلي دي، چې د ځينو اصلي نومونه يې متأسفانه نه دي ليکلي، چې هغه هم پېژندل شوي وای، دا نومونه په ۲۹۷-۳۰۱ مخونو کې چاپ شوي دي.

لومړۍ ګڼه مل

د هغو روسي ښاريانو د نومونو لړليک چې د ک.ج.ب غړي او اېجنټان وو او په افغانستان کې اوسېدل، د «excised» معنا «غیر مستقیم یا غیر اصلي» ده:

Osadchy [Excised].	Zubrov [excised]
Krivoguzi.A. [Excised]	Pyotr [excised]
Kukhta Yu.L. [Excised]	Pavel [excised]
Kostromin L.P. [Excised]	Pers [excised]
Voskoboynikov B.N. [Excised]	Remiz [excised]
Chuchukin V.A. [Excised]	Komov [excised]
Martov – Martynushkin Valery	Samarin [excised]
Alexandrovich [Excised]	Satar [excised]
Desnin – Bogdanov L.P.	Khavar [excised]
Macloy – Samunin Valery	Fakir [excised]
Ivanovich [Excised]	Ragim [excised]
Miran – Romashko Mikhail	Mishkar [excised]
Platonovich [Excised]	Syoma [excised]
Panchenko A.L [Excised]	Mirab [excised]
Bogatov V.P [Excised]	Yakov [excised]
Varlamov V.M. [Excised]	Miron [excised]
Alexandrov Yuri Mikhailovich	Antar [excised]
[Excised]	Furman [excised]
Belove [excised]	Volodya [excised]
Furnan [excised]	Mure [excised]
Tikhon [excised]	Roschin [excised]
Sizov [excised]	Shiit [excised]
Kholmov [excised]	Noble [excised]

Emir [excised]	Bost [excised]
Tamada [excised]	Shiit [excised]
Noy [excised]	Pyotr [excised]
Rasul [excised]	Araz [excised]
Kim [excised]	Pavel [excised]
Pinmen [excised]	Travin [excised]
Vin [excised]	Ben [excised]
Shayan [excised]	Bashir [excised]
Karpov [excised]	Ustod [excised]
Fakir [excised]	Borin [excised]
Fizik (Physicist) [excised]	Potomok [excised]
Iskhak [excised]	Salikh [excised]
Volin [excised]	Lori [excised]
Abdullah [excised]	Merkury (Mercury) [excised]
Siddik [excised]	Rostov [excised]
Rakkas [excised]	Ali [excised]
Fuladi [excised]	Ktorov [excised]
Hodzha [excised]	Alexander [excised]
Gardez [excised]	Ostad [excised]
Ahmded [excised]	Arbakesh [excised]
Anwar [excised]	Bakhed [excised]
Kharvar [excised]	Mekhr [excised]
Nafar [excised]	Jan [excised]
Asamai [excised]	Samad [excised]
Akbar [excised] (فیض محمد)	Jan [excised]
Richard [excised] (دستگیر پنجشہری)	Shir [excised] (محمود بریالی)
Jafar [excised]	

دويمه گڼه مل

د اجنټانو او خبري رسنيو د نومونو لړليک

Nur, Dedov [excised] (تره کي) (۲۹۷مخ)

Martov, Dekabryov [excised] (ببرک) (۲۹۷مخ)

Kazem [excised] (امين) (۲۹۷مخ)

Piruz [excised] (رفيع)

Semyon [excised]

Mamad [excised] (گلابزوي)

Osman [excised] (جنرال قادر)

Sima [excised]

Habib [excised]

Sharki [excised]

Fatekh [excised] (صمد اظهر)

Pers [excised] (شاه محمد دوست)

Dust [excised]

Verny (faithful) [excised]

ټول «۱۱۰» تنه.

مأخذونه

د غويي د انقلاب په هکله او بيا د شوروي له يرغل سره سم ډېرو بهرنيو ليکوالو هم ليکنې کړې دي. د شورويانو کتابونه چې زما لاس ته راغلي دي او په دې کتاب کې د مأخذ په توگه گټه ترې پورته شوې ده دا دي:

- ۱- جنرال پروفیسور محمود فاریف ۱۱، افغانستان پس از بازگشت سپاهیان شوروي، ترجمه عزیز آریانفر.
  - ۲- جنگ در افغانستان، مولفان کارمندان انستیتوت نظامي روسیه.
  - ۳- وایسلي مېتروخین، کی جی بی در افغانستان.
  - ۴- سویتلانا، پتې توبې، د محمداسحق الکو ژباړه.
  - ۵- جنرال موريس گروموف، سرې لښکرې.
  - ۶- الکساندر لیاخفسکي، توفان در افغانستان.
  - ۷- الکساندر مایورف، در پشت پرده‌های جنگ افغانستان.
  - ۸- ديگور دوويز و هاریسون، حقایق پشت پرده تهاجم شوروي بر افغانستان، ترجمه جبار ثابت.
  - ۹- ولادیمیر سنگیریوف او سامونین، بیماری ویروس A.
- دا باید زیاده شي چې د روسي ليکوالو ليکنې د افغاني ليکوالو او سياستپوهانو خلاف پر واقعیت ولاړې او بي پرې دي. د کورنيو لېنانونو ليکنې:
۱. از پادشاهي مطلقه الی سقوط جمهوریت ديموکراتیک، عبدالوکیل.
  ۲. ظهور و زوال حزب دموکراتیک خلق، دستگیر پنجشېری.
  ۳. د نیمې پېرې خاطرې، صالح محمد زېری.

۴. خاطرات و رویدادهای سیاسی، سلطان علي کشتمند.
۵. اردو و سیاست، نبي عظیمي.
۶. د افغانستان د خلکو دموکراتیک گوند تاریخ ته یوه کتنه، عبدالقدوس غوربندی.
۷. خاطرات سیاسی، جنرال قادر.
۸. د دموکراتیک گوند او خاطرې، عبدالقادر اکا.
۹. د پسرلي سباوون او د گوليو باران، ډاکتر صبور سیاسنگ.
۱۰. تاریخ مسخ نمی شود، ډاکتر شېرشاه یوسفزی.
۱۱. کرباس پوشان برهنه‌پا، ډاکتر حسن شرق.
۱۲. د مرگ کاروان، د BBC فلم، د رحمت آریا ژباړه.
۱۳. افغانستان در مسیر تاریخ، غلام محمد غبار.
۱۴. نجیب رابشناسید، صدیق راهي.
۱۵. داودخان د کې جي بي په لومو کې، هارون الف.
۱۶. مجاهد د افغان، اتهامنامه.
۱۷. ظاهر طنین، افغانستان در قرن ۲۰.
۱۸. افغانستان څنگه تباہ شو، ستر جنرال رحمت الله صافی.
۱۹. محمدحیدر اختر، غلط گویان جنایت کار.
۲۰. محمدغوټ، سقوط افغانستان.
۲۱. عبدالحمید محتاط، خاطرات سیاسی.

نوټ: وایسلي مېتروخین د ک، ج، ب د آرشیف مامور له شپږو بوجیو محرمو اسنادو سره په ۱۹۹۲ کال برتانیې ته وتښتېده او دا محرم اسناد یې په څو کتابونو کې خپاره کړل، چې ډېر شهرت یې وموند، یو کتاب یې د افغانستان په هکله «ک، ج، ب در افغانستان» دی، چې احمدضیاء رهگذر ژباړلی دی.

KGB پر خپلو جاسوسانو، چې ټول يې خاينين وو، په ناسنجول شوي ډول ډډه ولگوله چې د دې جاسوسانو د سر سر کسان يې د افغانستان د دولت د مشرتابه په توگه غوره کړل. تعريف يې ساده دی، هغه څوک چې د ملي يووالي او ملي گټو په ضد وي، يا دښمن دي يا ملي خاينين.

«په افغانستان کې رښتيا څه تېرېدل» کتاب ستر سلاکار ستر جنرال الکساندر مايروف ۲۰۷ – ۲۰۸ مخ، د ډاکټر داود جنبش ژباړه.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**